

Ukazuje się od 1988 roku

ISSN 1897-1776

 **NASZE
SPRAWY**

®

**MAGAZYN INFORMACYJNY OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

**styczeń 2020
Nr 1 (334)**

naszesperawy.eu

Guttmany 2019 rozdane!

Jasełka

Retrospektywa minionego roku

Pasjonaci przecierają szlak

W numerze m.in.:

Sejm przyjął ustawę o Funduszu Solidarnościowym 4

Dwóch dni potrzebował Sejm, aby odrzucić główną poprawkę Senatowi do projektu ustawy o finansowaniu 13. emerytur z Funduszu Solidarnościowego. Zakładała ona, że pieniądze ze źródeł dotychczas zasilających SFWON mogą być przeznaczane jedynie na rzecz niepełnosprawnych. 20 grudnia 2019 r. Sejm przyjął tę ustawę, tego samego dnia podpisał ją prezydent

Guttmany 2019 rozdane! 5

Jacek Czech, tegoroczny wicemistrz świata w pływaniu, został wybrany Sportowcem Roku 2019 w 1. Plebiscycie Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Trenerem Roku został Andrzej Ochal (tenis stołowy), za Wydarzenie Sportowe Roku uznano Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix, natomiast Organizacją Roku głosami internautów została wybrana Fundacja Złotowianka

Najważniejsze wydarzenia 2019 roku 6

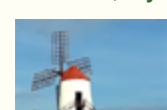
Przełom roku to moment, kiedy patrzy się zarówno w przyszłość, jak i przeszłość. To moment podsumowań, wyciągania wniosków i planowania postanowień. Zanim jednak skupimy się nad tym, co będzie się działo w 2020 roku, spróbujemy przypomnieć i podsumować to, co działo się w ciągu ostatnich 12 miesięcy we wszelkich obszarach dotyczących osób z niepełnosprawnościami

Pasjonaci przecierają szlak 24

28 grudnia ub.r. TVP2 rozpoczęła emisję *Pasjonatów* w reżyserii Artura Dziurmana. 9 dni wcześniej w Krakowie został zorganizowany pokaz dwóch odcinków tego serialu. Widzowie poznają historie osób z dysfunkcją wzroku, które występują w Integrycyjnym Teatrze Aktora Niewidomego (ITAN). Na ekranie nie zabraknie też popularnych aktorów

Lanzarote, czyli piękno pod ochroną 40

Wizje artystów często budzą niedowierzanie, sceptycyzm lub co najmniej zaskoczenie. Ich pomysły mogą wydawać się nie-realne, niewykonalne, dziwne. Ale bywa, że jak już przekonają do siebie otoczenie, a jeszcze lepiej – moźnych tego świata, to może powstać dzieło niezwykle swoim pięknem i trwałością. Lanzarote jest takim przykładem

W następnym numerze m.in.:

- Nowa ustawa o osobach z niepełnosprawnością to cel min. Wdówka
- PFRON ma tylko pięć lat na kontrolę
- Czas kolędowania. Pasterze do szopy
- Kiedyś sen, dzisiaj rzeczywistość. Piękne ukoronowanie 10-letniej pracy Lucyny Kornobys
- Spotkanie z Miroslawem Pawlowskim, nie tylko podróżnikiem

nowe Nasze Sprawy – Magazyn Informacyjny Osób Niepełnosprawnych

Wydawca: Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych;

00-362 Warszawa, ul. Gałczyńskiego 4, tel. 22. 827-86-80, www.kzrsiisn.pl

Redakcja: 40-153 Katowice, al. Korfańtego 191/E Redaktor naczelny: Ryszard Rzebkowski tel. 32. 253-05-41, tel./fax 32.730-29-28 tel. kom. 601. 414-460,

e-mail: redakcja@naszesprawy.com.pl www.naszesprawy.eu; niepełnosprawni.info.pl

Czasopismo wydawane przy wsparciu finansowym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmian w nadsyłanych materiałach oraz nie bierze odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

Na okładce: Jasełka wystawione dla uczestników WTZ prowadzonego przez Fundację REPI, przez tamowskich przedszkolaków fot. Fundacja REPI

Skład, druk, kolportaż: PHU AGADI, Katowice. Nakład 4810 egz.

Szwed: zadania na rzecz niepełnosprawnych zapisane w Funduszu Solidarnościowym będą realizowane

Wszystkie zadania na rzecz niepełnosprawnych, które są zapisane w Funduszu Solidarnościowym, będą realizowane. Pieniądze na te cele są zapewnione – mówił 17 grudnia wiceszef MRPIPS Stanisław Szwed podczas senackiej debaty nad ustawą ws. finansowania 13. emerytur z Funduszu Solidarnościowego.

Podczas debaty senatorowie pytali przedstawiciela rządu m.in. o powody finansowania „trzynastych emerytur” z funduszu, który – jak mówili – z założenia miał służyć osobom z niepełnosprawnością. Senatorowie opozycji oceniali, że wprowadzenie takiego rozwiązania jest łamaniem reguły wydatkowej.

Szwed przytoczył pismo z Ministerstwa Finansów, w którym podkreślono, że „wydatki z Funduszu od początku jego istnienia nie wpływają na kwotę limitu wynikającą ze stabilizującej reguły wydatkowej, jak również nie są objęte tą regułą”. „Natomiast Fundusz jest elementem sektora finansów publicznych, zatem jego wynik wpływa na wynik całego sektora finansów publicznych” – zaznaczył resort.

Senator Magdalena Kochan (KO) pytała, czy rząd nie zawęził zadań finansowanych z Funduszu. – Czy ten Fundusz wyrówna emerytury EWK? Czy ten Fundusz zaspokoi potrzeby i wykona wyrok Trybunału Konstytucyjnego dla opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnościami? – pytała Kochan.

Szwed przyznał, że problemy te są znane od dłuższego czasu. – Zgadza się, że problem dotyczący emerytur EWK i wykonania wyroku TK jest przed nami. Jesteśmy w tej sprawie otwarci na propozycje, ale nie przy okazji zmiany tego Funduszu, bo to nie ta materia – powiedział.

Szwed po raz kolejny zapewnił, że nie ma żadnego zagrożenia realizacji programów finansowanych dotychczas ze SFWON. Dodał, że w tym roku z Funduszu finansowane są m.in. programy dotyczące usług opiekuńczych, opieki wychnieniowej, centrów opiekuńczo-mieszkalnych i asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.

Wiceszef MRPIPS, odpowiadając na pytania senatorów, zapewniał także, że Fundusz Rezerwy Demograficznej nic nie straci na tej operacji. – Będzie zaciągnięta pożyczka, która będzie spłacona z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – powiedział.

Senatorowie opozycji wielokrotnie zarzucali, że projekt ustawy został zgłoszony jako poselski, aby pominąć etap konsultacji publicznych. Senator Leszek Czarnobaj (KO) pytał, czy ktokolwiek z pracowników MRPIPS pracował przy tym projekcie.

– W naszym ministerstwie nie trwają prace nad tym projektem – odpowiedział wiceszef MRPIPS. Senator Czarnobaj poprosił jednak o odpowiedź na piśmie, czy wiceminister Szwed lub którykolwiek z pracowników resortu uczestniczył w pracach związanych z powstaniem tej ustawy. (PAP)

Karolina Kropiwec, Olga Zakolska

RPO w sprawie zmiany ustawy o SFWON

Ustawa o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych została uchwalona w związku z protestem osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, który odbywał się w Sejmie w kwietniu i maju 2018 r. Premier zaproponował wtedy powołanie Funduszu zapewniającego odpowiednie finansowanie usług wspierających osoby z niepełnosprawnościami. Dawało to nadzieję na stworzenie systemowych rozwiązań wdrażających postanowienia Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Programy uruchomione w 2019 r. ze środków Funduszu miały charakter pilotażowy: realizowane były w nich usługi będące podstawą systemu wsparcia niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami (asystencja osobista oraz opieka wychnieniowa), a także inne formy wsparcia (np. centra opiekuńczo-mieszkalniowe). Obecnie procedowana – już przez Senat – ustawa przewiduje dodanie kolejnych zadań Funduszu w postaci finansowania tzw. trzynastych emerytur, rent socjalnych oraz zasiłków pogrzebowych. RPO podkreśla, że bez legislacyjnych gwarancji finansowania pierwotnych zadań Funduszu budowanie systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami będzie utrudnione i niepewne (...)

Dodatkowe zadania finansowane z Funduszu mogą utrudnić rozwijanie programów wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami

RPO zwrócił się do marszałka Senatu Tomasza Grodzkiego w związku z pracami Senatu nad ustawą o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw. Zakres zadań Funduszu, którego pierwotnym celem było finansowanie systemu wsparcia niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami, został rozszerzony w 2019 roku przez dwie ustawy: o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. (...) Obecnie procedowana przez Senat ustawa przewiduje dodanie kolejnych zadań Funduszu: tzw. trzynastych emerytur, rent socjalnych oraz zasiłków pogrzebowych. Wskazano w niej także nowe przychody Funduszu, którymi miałyby być pożyczka z Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz następna dotacja celowa z budżetu państwa. (...)

W środowisku osób z niepełnosprawnościami powstało zatem uzasadnione oczekiwanie stworzenia trwałego państwowego systemu gwarantowanych usług społecznych, co

stanowiłoby jednocześnie realizację celów Funduszu.

W piśmie do marszałka Senatu RPO podkreśla, że konieczne jest przyjęcie rozwiązań legislacyjnych gwarantujących odpowiedni poziom finansowania pierwotnych zadań Funduszu. Bez takich gwarancji znacznie utrudnione będzie budowanie innowacyjnego, trwałego i skutecznego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Szczególnie zasadnym wydaje się wprowadzenie przepisów, które zapewnią realizację podstawowych usług wymienionych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami: asystencji osobistej i opieki wychnieniowej. Warto przy tym zauważyć, że w bieżącym roku na finansowanie asystentury osobistej przeznaczono z Funduszu 30 mln zł, w 2020 r. – według planu finansowego Funduszu – ma to być 80 mln zł. Taka kwota spowoduje, że usługa asystenta osobistego będzie nadal dostępna jedynie w wybranych gminach na zasadach projektowych. Wprowadzenie zaś dodatkowych celów, jakie miałyby być realizowane ze środków Funduszu, stanowi istotne zagrożenie dla jej wdrożenia nawet w takim ograniczonym wymiarze. Rada Ministrów zapowiadała także finansowanie z SFWON zatrudnienia wspomaganego. Do tej pory nie podjęto działań w realizacji tej usługi, a kilkakrotnie zapowiadane przyjęcie ustawy o zatrudnieniu wspomaganym nie zostało nawet przedstawione na etapie projektu.

RPO podkreślił, że zdaje sobie sprawę, iż w obecnie procedowanym projekcie nie jest możliwe systemowe uregulowanie tych usług. Jednak ważnym krokiem w tę stronę byłoby zabezpieczenie odpowiedniego ich finansowania, do czego zmiernają poprawki przedstawione w Sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senat RP (druk senacki nr 13A). Opierają się one na postulatach środowiska osób z niepełnosprawnościami wyrażanych w trakcie prac nad projektem.

Info: RPO

Senat uważa, że wpływy z daniny solidarnościowej mają być wydawane tylko na osoby z niepełnosprawnością

Połączone senackie Komisje Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Budżetu i Finansów Publicznych 18 grudnia przyjęły cztery poprawki do ustawy dotyczącej zmian w Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON) oraz niektórych innych ustaw (projekt poselski) rozszerzając zakres zadań realizowanych przez fundusz, który zmieni nazwę na Fundusz Solidarnościowy.

Senator Jan Filip Libicki (PSL), przewodniczący Komisji Rodziny, wraz z senatorem Markiem Borowskim (KO) zgłosili poprawkę, by wpływy z daniny solidarnościowej, czyli z 4 proc. dodatkowego podatku od osób najzamożniejszych, były skierowane wyłącznie na wspieranie osób z niepełnosprawnością, a nie na 13. emerytury czy renty socjalne.

Pozostałe poprawki określiły, że środki z Funduszu przekazywane są także na NFZ, a nie tylko na ZUS i KRUS i stanowią także koszty Funduszu, oraz doprecyzowały zapis dotyczący finansowania z Funduszu kosztów świadczeń zdrowotnych związanych z wydaniami orzeczeń o niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Negatywne stanowisko rządu wobec wniesionych poprawek przedstawił Stanisław Szwed, wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej. Jego zdaniem przeznaczenie środków z daniny solidarnościowej tylko na osoby z niepełnosprawnością spowodowałoby niemożność funkcjonowania Funduszu Solidarnościowego zgodnie z celem, z którym został powołany. Utworzono by w ten sposób kilka funduszy celowych.

rhr/, fot. Kancelaria Senatu

Komisja i Sejm przeciwne głównej poprawce Senatowi do ustawy o Funduszu Solidarnościowym

Sejmowa Komisja Finansów Publicznych 19 grudnia negatywnie zaopiniowała część poprawek wniesionych przez Senat do ustawy o finansowaniu 13. emerytur z Funduszu Solidarnościowego. Główna z nich zakłada, że pieniądze ze źródeł dotychczas zasilających SFWON mogą być przeznaczane jedynie na rzecz niepełnosprawnych.

Rozpatrzyła ona poprawki wniesione 18 grudnia przez Senat do nowelizacji ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Komisja nie poparła poprawki głównej zaproponowanej przez Senat, pozytywnie zaopiniowała natomiast poprawki o charakterze legislacyjnym.

20 grudnia również Sejm opowiedział się przeciw głównej poprawce Senatowi do projektu ustawy ws. finansowania 13. emerytur z Funduszu Solidarnościowego.

Posłowie poparli za to poprawki o charakterze legislacyjnym. Za ustawą bez tych poprawek opowiedziało się 233 posłów, 213 było przeciw. Nikt się nie wstrzymał od głosu. Większość bezwzględna wyniosła 244 głosów.

W trakcie głosowania głos zabierali posłowie opozycji, którzy wskazywali, że senackie poprawki zostały wypracowane ze środowiskiem osób niepełnosprawnych. Przypominali także, iż fundusz został utworzony w celu wsparcia tej grupy osób. – Kiedy przed rokiem wprowadzono Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, uzasadnieniem dla wprowadzenia nowego podatku oraz przejęcia pieniędzy z Funduszu Pracy była potrzeba wspierania osób niepełnosprawnych. Ta ustawa z nazwy funduszu wykreśla wsparcie osób niepełnosprawnych i to budzi oczywisty niepokój osób niepełnosprawnych, że ten fundusz przestanie im służyć – przekonywał Sławomir Piechota (KO).

Także liderka ubiegłorocznego protestu osób niepełnosprawnych w Sejmie, obecnie posłanka

KO Iwona Hartwich podkreślała, że fundusz w swoim założeniu miał służyć wyłącznie osobom niepełnosprawnym.

– Wczoraj jeszcze państwo dzieliłicie się oplatkiem, dziś pozbawiacie osoby z niepełnosprawnościami szansy na odrobinę lepszego życia. Bo czym miał być fundusz solidarnościowy, to ja doskonale wiem, ale państwo również wiedzą, z czego wynikał. (...) Powstał wyłącznie w celu

pomocy osobom z niepełnosprawnościami. To była wasza odpowiedź na nasz protest – mówiła Hartwich. – Okradacie dzisiaj osoby z niepełnosprawnościami, szczególnie zwracam się do pana (Jarosława) Kaczyńskiego i premiera (Mateusza) Morawieckiego. To jest hańba tego rządu, jeżeli państwo do tego doprowadzicie – dodała.

Po tym wystąpieniu głos zabrala minister rodziny Marlena Małag. – Szanowna pani poseł, dobrze byłoby, gdybyśmy operowali faktami. To rząd Prawa i Sprawiedliwości i Zjednoczonej Prawicy pokazał, że tworzy szeroką koalicję na rzecz wsparcia osób

niepełnosprawnych – mówiła Małag przy okrzykach posłów opozycji i brawach obozu rządzącego.

Minister zaznaczyła, że w 2015 r. poprzedni rząd przekazał na rzecz osób niepełnosprawnych 34 mld zł. – My dzisiaj dajemy 44 mld zł. To są nowe programy, nowe działania. Szanowni państwo, stańmy w prawdzie, tworząc koalicję na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych. My służymy i służyć

będziemy osobom niepełnosprawnym – podkreśliła.

Również 20 grudnia prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i niektórych innych ustaw. Proces legislacyjny tego aktu prawnego zakończył się.

Zgodnie z nowelizacją uchwaloną przez Sejm 21 listopada, Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON) zmieni nazwę na Fundusz Solidarnościowy, a znajdujące się na nim pieniądze będą mogły być przeznaczane nie tylko na osoby niepełno-

sprawne, ale także na emerytów i rencistów. Z pieniędzy Funduszu będą mogły być finansowane tzw. trzynaste emerytury wraz z kosztami ich obsługi, a także renta socjalna i zasiłek pogrzebowy, który przysługuje w razie śmierci osoby pobierającej rentę socjalną.

Ustawa przewiduje, że pieniądze na refundację tzw. trzynastych emerytur i rent z 2019 r., wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, są kosztami Funduszu Solidarnościowego. Tym samym Fundusz przekaże do FUS pieniądze na refundację tego świadczenia. Minister finansów wpłaci do Funduszu Rezerwy Demograficznej pieniądze z budżetu państwa, zablokowane w części dotyczącej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Funduszowi z kolei zostanie udzielone do 9 mld zł pożyczki z Funduszu Rezerwy Demograficznej.

Źródłem przychodów SFWON jest przede wszystkim obowiązkowa składka stanowiąca 0,15 proc. podstawy wymiaru składki na Fundusz Pracy, a także danina solidarnościowa od dochodów osób fizycznych – w wysokości 4 proc. od nadwyżki dochodów powyżej miliona złotych za rok podatkowy (suma dochodów będzie pomniejszana o zapłacone składki na ubezpieczenia społeczne). Pierwszy raz daninę najbogatsi podatnicy zapłacą w 2020 r. od dochodów uzyskanych w 2019 r. (PAP)

Olga Zakolska,
Karolina Kropiwienc,
oprac. rhr/
fot. Kancelaria Sejmu /
Łukasz Blasikiewicz

Guttmanny 2019 rozdane! Pływak Jacek Czech Sportowcem Roku

Jacek Czech (UKS G8 Bielany Warszawa), tegoroczny wicemistrz świata w pływaniu został wybrany Sportowcem Roku 2019 w 1. Plebiscycie Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Andrzej Ochal

Trenerem Roku został Andrzej Ochal (tenis stołowy), za Wydarzenie Sportowe Roku uznano Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix, natomiast Organizacją Roku głosami internautów została wybrana Fundacja Złotowianka. Nagrodę Specjalną przyznaną przez Kapitułę Plebiscytu otrzymał Marcin Gortat. Laureaci otrzymali statuetki im. Sir Ludwiga Guttmanna. Galę Plebiscytu zaszczycił swoją obecnością prezydent RP Andrzej Duda.

Rok 2019 był szczególnie ważny dla polskiego ruchu paraolimpijskiego. Po pierwsze – to rok poprzedzający igrzyska paraolimpijskie, po drugie – nie dalej jak w maju Polski Komitet Paraolimpijski świętował dwudziestolecie swojego istnienia w strukturach międzynarodowych. Zarówno majowa Gala Paraolimpijska, jak i grudniowa Gala Finałowa 1. Plebiscytu Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego na Sportowca Roku 2019 to wielkie święto

ruchu paraolimpijskiego w naszym kraju. Gala Plebiscytu zorganizowana w Centrum Olimpijskim w tygodniu, podczas którego obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych, jest kolejnym działaniem Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, którego celem jest uhonorowanie parasportowców osiągających świetne wyniki sportowe na arenie międzynarodowej. Prezydent RP podziękował paraolimpijczykom za sukcesy i rozślawianie Polski na całym

Angelika Leszczyńska z Fundacji Złotowianka

świecie oraz budowanie jej dobrego imienia. – Polski sport zyskuje na znaczeniu dzięki państwu. To jest ogromnie ważne, by ten sport był rozwijany. Niemożliwe nie istnieje, to dewiza niepełnosprawnych, którzy zajęli

dokończenie na str. 8

„Jesteśmy z Wami i wśród Was”

Najważniejsze wydarzenia 2019 roku

STYCZEŃ

♦ 1 stycznia weszła w życie ustawa o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON). Ma to być nowa instytucja, której środki będą przeznaczane m.in. na realizację programów rządowych i resortowych, w tym obejmujących realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością. Realizacja tych programów będzie odbywać się w trybie naboru wniosków lub otwartego konkursu ofert.

♦ 5 stycznia na Gali Mistrzów Sportu „Przełomu Sportowego” z tytułu Niepełnosprawnego Sportowca Roku 2018 cieszył się Igor Sikorski, zdobywca jedyne dla Polski medalu XII Zimowych Igrzysk Paraolimpijskich w Pjongczangu. Zdobył go, zajmując trzecie miejsce w slalomie gigantów na monoski. Biało-czerwoni czekali od 1988 r. na krążek paraolimpijski w narciarstwie alpejskim.

♦ Igor Sikorski 23 stycznia zdobył brązowy medal w slalomie na monoski podczas trwających w Kranjskiej Gorze (Słowenia) paraolimpijskich mistrzostw świata. Brązowy medalista z Pjongczangu stanął na podium mimo przeziębienia i trudnych warunków, które wyeliminowały z przejazdu blisko dziesięciu alpejczyków.

♦ Dwa złote, jeden srebrny i trzy brązowe medale zdobyła 26 stycznia reprezentacja parawioślarzy podczas rozgrywanych w Kopenhadze Mistrzostw Europy na ergometrze wioślarskim. Mistrzami Starego Kontynentu zostali Jolanta Majka (KSI Start Szczecin) oraz Robert Nieszczyński (UKS Salwator NPS Kraków).

♦ 31 stycznia minister rodziny, pracy i polityki społecznej na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych ogłosił roczny plan działania na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych na 2019 rok.

LUTY

♦ Blisko 50 osób, które otrzymały z rąk ministra Jerzego Kwiecińskiego akty powołania na członka Rady Dostępności, uczestniczyło 25 lutego w jej pierwszym posiedzeniu. Nowo utworzony organ skupia przedstawicieli organizacji zajmujących się tematem niepełnosprawności, instytucji rządowych, sektora nauki i biznesu oraz ekspertów ds. dostępności. Tematem

posiedzenia był stan prac nad programem Dostępność plus oraz omówienie postępów w procesie legislacyjnym ustawy o dostępności.

♦ Justyna Kozdryk ze Startu Radom na odbywających się w lutym zawodach Pucharu Świata w Dubaju wywalczyła brązowy medal. Nie udało jej się powtórzyć ubiegłorocznego sukcesu z Francji, gdzie w klasyfikacji do 45 kg była najlepsza w Europie, a w klasyfikacji open wywalczyła srebrny medal.

MARZEC

♦ W Warszawie 2 marca odbył się Kongres Europejskiej Federacji Amp Futbolu (EAFF). Mateusz Widlak, prezes Stowarzyszenia Amp Futbol Polska, został ponownie wybrany na prezesa tej Federacji. Najważniejszym punktem kongresu był wybór gospodarza przyszłorocznych Mistrzostw Europy w piłce nożnej dla zawodników z amputacjami kończyn dolnych. Wybór Krakowa był jedynym. Polska pokonała tym samym konkurentów – Rosję, Niemcy i Irlandię. Ambasadorem turnieju będzie kapitan reprezentacji Polski Robert Lewandowski.

♦ Parlament Europejski przyjął 13 marca Europejski Akt o Dostępności (European Accessibility Act). Jego celem jest zapewnienie osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością szerszego dostępu do podstawowych produktów i usług. „W akcie brakuje najważniejszych kwestii. Nie zawiera on zapisów dotyczących transportu, usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorstwa, sprzętu AGD. Nie ma w nim nic na temat obowiązku zapewnienia dostępności budynków i infrastruktury. Akt nie odnosi się do rzeczywistości, w której osoby z niepełnosprawnością żyją przez większość swojego życia” – przedstawiło w swoim stanowisku Europejskie Forum Osób z Niepełnosprawnością (EDF).

♦ Europosel Marek Plura uhonorowany został w marcu prestiżową nagrodą MEP Award 2019 w dziedzinie Zagrożenie, Polityka Społeczna i Regionalna. „Europarlamentarne Oscary” przyznawane są co roku przez brukselski miesięcznik „The Parliament Magazine” dla najbardziej pracowitych i wpływowych posłów do Parlamentu Europejskiego.

♦ 18 marca odbyła się gala podsumowująca 19. Ogólnopolski Festiwal Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych

Intelektualnie Albertiana. Do Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie przybyli m.in. artyści oraz laureaci Medalu świętego Brata Alberta. Wydarzenie po raz kolejny zostało przygotowane przez Fundację Anny Dymnej Mimo Wszystko i Fundację im. Brata Alberta.

♦ 200 mln zł przeznaczy Narodowe Centrum Badań i Rozwoju na dostosowanie uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach ogłoszonego 27 marca konkursu „Uczelnia dostępna”. Podczas konferencji prasowej na UW podpisano również umowę dot. szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników.

KWIECIEŃ

♦ Spotkanie Artystów Nieprzetartego Szlaku (SANS) – Międzynarodowy Przegląd Teatrów Osób Niepełnosprawnych, który odbył się w Lublinie w dniach 12–14 kwietnia, to największa impreza kulturalna i artystyczna dla osób z niepełnosprawnością na terenie środkowo-wschodniej Polski. Organizowana jest od 1989 roku!

♦ 14 kwietnia na starcie Orlen Warsaw Marathonu pojawiło się 41 zawodników na wózkach z napędem ręcznym (handbikerów). Na 10-kilometrowej trasie najlepszy był Rafał Wilk z czasem 15 min. 37 sek., drugi ze stratą 1:35 był Krzysztof Plewa, a trzeci z o 7 sek. gorszym wynikiem Rafał Szumiec. Wśród kobiet najwyżej uplasowała się Słowaczka Anna Oroszova, z czasem 22 min. 22 sek. zajęła w klasyfikacji ogólnej 19. miejsce.

MAJ

♦ Grand Prix dla Uniwersytetu Warszawskiego, nagrody główne dla pracowni JEMS Architektki, Centrum Edukacji Ekologicznej w Łazienkach Królewskich, przedszkola „Żółty Stolik” w Suwałkach, KÁRCHER Hali Cracovii Centrum Sportu Niepełnosprawnych, Domu Studentckiego „Hanka” w Poznaniu, Muzeum Warszawy oraz sieci placówek BNP Paribas Bank Polska. To najważniejsze rozstrzygnięcia 4. edycji konkursu „Lider Dostępności” pod honorowym patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy, który 8 maja w Pałacu Prezydenckim wręczył statuetki laureatom.

♦ Polski Komitet Paraolimpijski, który powstał w 1998 roku, obchodził w 2019 roku dwudziestolecie swojego istnienia w strukturach międzynarodowych. Z tej okazji, podczas zorganizowanej 10 maja Gali Paraolimpijskiej, zostały wręczone nagrody dla najbardziej zasłużonych sportowców, trenerów, działaczy i partnerów Komitetu. Podczas Gali wręczono także nagrody finalistom Plebiscytu PZSN Start „Sportowiec 2018 roku”.

♦ Minister MRPiPS Elżbieta Rafalska na konferencji prasowej 16 maja poinformowała, że w 2019 roku w ramach SFWON sfinansowanych

zostanie 10 programów skierowanych do osób niepełnosprawnych. Na ich realizację przeznaczono 647 mln zł. Środki te pochodzą z części obowiązkowej składki na Fundusz Pracy. Trzy główne obszary działań finansowanych z SFWON to: usługi opiekuńcze, pakiet „Mój dom” oraz „Asystencja”.

♦ Wybitna paralekkoatletka Joanna Mazur i Jan Klimont wygrali dziewiątą edycję programu „Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami”. Kryształową Kulę odebrali 17 maja. W finale para postawiła na mocny i czytelny przekaz związany ze światem osób niewidomych. Utytułowana lekkoatletka udowodniła, że dysfunkcja wzroku nie przekreśla aktywnego życia i podejmowania nowych wyzwań.

♦ Na międzynarodowych regatach wioślarskich we włoskim Gavirate wzięło udział 25 reprezentacji z całego świata. W trakcie trzech dni sportowych zmagani (17–19 maja) bialo-czerwoni wywalczyli cztery medale. Srebro i brąz zdobył Michał Gadowski, dwa brązowe medale Jolanta Majka (oboje z KSI Start Szczecin).

♦ Niewidomy Martin Jung zagrał hejnał z wieży Bazyliki Mariackiej. Kilka godzin później na scenie wystąpił Marek Piekarczyk. To tylko część bogatego programu inauguracji XX Tygodnia Osób z Niepełnosprawnościami „Kocham Kraków z Wzajemnością” – Małopolskich Dni Osób z Niepełnosprawnościami. Na przełomie maja i czerwca to był tydzień inny niż wszystkie.

CZERWIEC

♦ Polscy żeglarze z niepełnosprawnością kolejny raz zdominowali Mistrzostwa Europy. EUROSAP Para Inclusion Sailing Europeans 2019 zostały rozegrane w dniach od 28 maja do 2 czerwca na jeziorze Traunsee w Austrii. Reprezentacja Polski liczyła 3 osoby. Wszyscy stanęli na podium. Piotr Cichocki oraz Olga Górnas-Grudzień zdobyli złote medale, a Waldemar Woźniak brązowy. Zawodnicy rywalizowali w jednoosobowej klasie HANSA 303.

♦ 15 czerwca zakończył się w Chorzwie międzynarodowy turniej goalballa. W rywalizacji w Kompleksie Sportowym „Hajduki” uczestniczyło dziewięć drużyn, w tym tak egzotyczne jak Algieria i Katar. Ostatecznie puchar Śląska poleciał do Algierii, polska kadra wywalczyła srebro, a „na pudle” znalazł się jeszcze Katar.

LIPIEC – SIERPIEŃ

♦ Adrian gra w koszykówkę, a Szymon jest mistrzem w piłce siatkowej! Klaudia i Zuzia pięknie tańczą, a Antoś śpiewa po angielsku przy dźwiękach gitary, na której gra Krystian. Te i wiele innych talentów mają

dokończenie na str. 10 >

Guttmany 2019 rozdane!

dokończenie ze str. 5

się sportem. Oni udowadniają, że niepełnosprawność nie istnieje – zaznaczył. Prezydent RP dodał, że podziw budzą wyniki i osiągnięcia paraolimpijczyków. – Są one nieraz nie do osiągnięcia dla wielu pełnosprawnych sportowców, nie wspominając o ludziach, którzy z profesjonalnym sportem nie mają do czynienia – powiedział. – Pierwszy Plebiscyt jest kolejnym milowym krokiem w promowaniu sportu paraolimpijskiego i paraolimpijczyków. Obecność najważniejszych osób w państwie na Gali, Pana Prezydenta, ministrów, to dowód na to, że ten sport jest ważnym elementem w strukturze sportu w Polsce. Plebiscyt cieszył się dużym zainteresowaniem, uaktywnił zawodników, trenerów i organizację. Wyniki rozstrzygały się naprawdę do ostatniej minuty. Mamy nadzieję, że będziemy kontynuować organizację Plebiscytu w następnych latach i wejdzie on na stałe do kalendarza wydarzeń celebrujących sukcesy polskiego sportu paraolimpijskiego – podkreśla Łukasz Szeliga, prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Jacek Czech uchonorowany Guttmanem

Sportowcem 2019 Roku głosami internautów został pływak Jacek Czech (UKS G8 Bielany Warszawa), srebrny medalista parapywackich mistrzostw świata w Londynie na 50 m stylem grzbietowym. Po sukcesie nie ukrywał zadowolenia nie tylko z miejsca na podium oraz ze zdobycia kwalifikacji paraolimpijskiej dla kraju na igrzyska do Tokio (2020), ale też z ustanowienia rekordu życiowego w wieku 43 lat. Podczas Gali paraolimpijskiej Jacek Czech nie krył radości z triumfu w Plebiscycie i otrzymania Guttmana! – Ta statuetka będzie miała dla mnie olbrzymią wartość. Będę ją zabierał na spotkania z dziećmi, które zawsze się pytają: Ile mam medali? Odpowiadam, że worek, który waży 15 lat ciężkiej pracy i tyle samo waży ta statuetka. Dziękuję wszystkim osobom zebranym tutaj na Gali, ale także wszystkim sportowcom, którzy walczą z własnymi słabościami na arenach sportowych i też mnie dopingują, żeby się nie poddawać. Jesteście mistrzami! – mówił Jacek Czech.

Nagrodę dla najlepszego sportowca wręczał Sławomir S. Sikora, prezes zarządu Citi Handlowy – Partnera Głównego Gali Finałowej. – W Citi doceniamy kompetencje, współpracę i pasję w dążeniu do celu. To jasno łączy nas z misją ruchu paraolimpijskiego. Citi wspiera ten ruch na całym świecie, w Polsce Citi i Citi

Prezydent Andrzej Duda i odznaczeni

Dyplom uznania za wkład w propagowanie sportu paraolimpijskiego wręczono prezydentowi WADA Witoldowi Bańce, który przez ostatnie 4 lata był ministrem sportu i turystyki

Handlowy są partnerem Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Chcemy razem budować społeczeństwo, które akceptuje różnorodność i które czerpie inspirację z sukcesów paraolimpijczyków. Jestem dumny, że Citi i Citi Handlowy są partnerem tak ważnego wydarzenia jak Gala Finałowa 1. Plebiscytu Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Serdecznie gratuluję wszystkim wyróżnionym w tym konkursie – podkreślił Sławomir S. Sikora.

Statuetki Sir Ludwiga Guttmanna

Zwycięzcy Plebiscytu w poszczególnych kategoriach otrzymali statuetki imienia Sir Ludwiga Guttmanna, ufundowane przez

Polski Koncern Naftowy Orlen, który jest sponsorem strategicznym Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Sir Ludwig Guttmann był twórcą ruchu paraolimpijskiego, neurochirurgiem, który urodził się dokładnie 120 lat temu w Toszku koło Katowic. Przed wojną wyemigrował z Niemiec, a gdy osiedlił się w Wielkiej Brytanii, w 1948 roku zorganizował zawody łucznicze dla weteranów II wojny światowej. 12 lat później w Rzymie odbyły się pierwsze w historii igrzyska paraolimpijskie. Statuetki jego imienia zostały zaprojektowane przez Andrzeja Renesa, tego samego zresztą, który zaprojektował statuetki Czempiona i co istotne, są to rzeźby sygnowane przez autora. – PKN ORLEN od wielu lat jest mecenasem polskiego sportu. Wspieraniem obejmujemy reprezentantów różnych dyscyplin sportowych, zarówno drużynowych, jak i indywidualnych. Jesteśmy dumni, że w tym gronie znajdują się również polscy paraolimpijczycy występujący w zawodach rangi krajowej i międzynarodowej. Stale rozwijamy naszą współpracę z Polskim Komitetem Paraolimpijskim, tak aby wspierać polskich sportowców w osiąganiu najlepszych rezultatów, również na arenie międzynarodowej – powiedział Armen Artwich, członek zarządu PKN ORLEN ds. Korporacyjnych.

W kategorii Sportowiec 2019 Roku kolejno uplasowali się: 2 m. Lucyna Kornobys (paralekkoatletka, Start Wrocław), 3 m. Kinga Drózd (szermierka, IKS AWF Warszawa), 4 m. Natalia Partyka (tenis stołowy, Start Szczecin), 5 m. Grzegorz Pluta (szermierka na wózkach, Szermierka Wołomin), 6 m. Justyna Kiryła / Aleksandra Teclaw (kolarstwo tandemowe, kolarski Klub Tandemowy Helman Lublin), 7 m. Artur Pióro (pływanie, MIG Gliwice i MKS Pałac Młodzieży Katowice), 8 m. Oliwia Jabłońska (pływanie, Start Wrocław), 9 m. Katarzyna Sobczak-Kozikowska (parajakarstwo, Start Wrocław), 10 m. Lech Stoltman (paralekkoatleta, Start Gorzów Wielkopolski). Trenerem 2019 Roku został Andrzej Ochal, trener kadry narodowej w tenisie stołowym niepełnosprawnych. Od 10 lat jest

Pływak Jacek Czech Sportowcem Roku

nierozzerwalnie związany ze sportem paraolimpijskim. Na zeszłorocznych mistrzostwach świata w Celje reprezentacja Polski zdobyła 7 medali, a w tym roku w czempionacie Starego Kontynentu w Helsingborg aż 18, wygrywając klasyfikację medalową.

Laureaci w kategoriach Wydarzenie, Organizacja i Nagroda Specjalna

Wydarzeniem 2019 Roku głosami internautów wybrane zostało Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix 47. Paralekkoatletyczne Mistrzostwa Polski w Bydgoszczy. Statuetkę Guttmanna w tej kategorii odebrał wiceprezes zarządu Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” i dyrektor zawodów, Marcel Jarosławski. Była to największa od lat impreza w sporcie paralekkoatletycznym, która odbyła się w naszym kraju. Wzięło w niej udział ponad 900 uczestników (w tym ponad 450 zawodników) z 35 krajów z całego świata. Zawodnicy ustanowili 6 rekordów świata i 2 rekordy Europy. Podczas zawodów po raz pierwszy w historii odbyła się w Polsce międzynarodowa klasyfikacja medyczna. Organizacją 2019 Roku głosami internautów wybrana została Fundacja Złotowianka, a nagrodę w tej kategorii odebrała prezes Angelika Leszczyńska. Fundacja Złotowianka wprowadziła w Polsce RaceRunning. Sekcje w tej dyscyplinie prowadzone są w czterech miastach w Polsce. W marcu br. Złotowianka zorganizowała pierwszy w Wielkopolsce obóz rehabilitacyjno-sportowy RaceRunning. Od 4 lat zawodnicy Złotowianki biorą udział w RaceRunning Camp & Cup w Kopenhadze, gdzie są jedynymi reprezentantami Polski. Ponadto podopieczni fundacji uczestniczyli w wydarzeniu Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix oraz mistrzostwach Polski juniorów i Memoriale Kamili Skolimowskiej. RaceRunning na ten moment nie jest jeszcze dyscypliną paraolimpijską, ale zważywszy jego niezwykle dynamiczny rozwój, ma szansę stać się nią w przyszłości. Nagrodę Specjalną 1. Plebiscytu Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego otrzymał Marcin Gortat, który został ambasadorem Mistrzostw Świata w koszykówce na wózkach, które odbyły się w tym roku w Wałbrzychu. Promował to wydarzenie oraz uczestniczył w ceremonii ich otwarcia. Ponadto Fundacja Marcina Gortata MG13 „Mierz Wysoko” działa na rzecz osób z niepełnosprawnościami, promuje sport i aktywny tryb życia. Od 2015 roku w ramach organizowanego przez Marcina Gortata i jego Fundację corocznego wydarzenia,

Wyróżnieni odznaczeniami ministra sportu

jakim jest Marcin Gortat Camp, organizowane są specjalne dedykowane dla dzieci niepełnosprawnych treningi koszykówki, których głównym celem jest zachęcenie dzieci niepełnosprawnych do uprawiania sportu. Ponadto Marcin Gortat od 2016 roku jest ambasadorem i wspiera hospicjum dla dzieci w Łodzi.

Odznaczenia państwowe i sportowe

Podczas Gali Finałowej wręczone zostały także odznaczenia państwowe. Z rąk prezydenta RP Andrzeja Dudy Złote Krzyże Zasługi odebrali Bogusław Jusiak (trener paralekkoatletki Karoliny Kucharczyk), Karolina Pęk (tenisistka stołowa, zdobywczyni złotego medalu w drużynie podczas Igrzysk Paraolimpijskich w Rio de Janeiro), Xu Kai (trener Karoliny Pęk), Adam Jurasz (animator sportu osób z niepełnosprawnościami), Adrian Błasiak (lekarz ortopeda, opiekun paraolimpijczyków). Srebrne Krzyże Zasługi otrzymali Leszek Zblewski (trener paralekkoatlety Daniela Peka), Rafał Czupe (tenisista stołowy, zdobywca srebrnego medalu indywidualnie podczas Igrzysk Paraolimpijskich w Rio de Janeiro). Odznaczenie ministerialne za zasługi dla sportu wręczyła minister sportu Danuta Dmowska-Andrzejuk. Brązową odznakę „Za zasługi dla sportu” otrzymali Andrzej Ochal (trener główny kadry Polski osób niepełnosprawnych w tenisie stołowym), Robert Kamiński (wieloletni pracownik PZSN „Start”), Henryk Pięta (wieloletni działacz Startu Katowice).

Srebrną odznakę „Za zasługi dla sportu” otrzymał Eugeniusz Grabowski (wiceprezes PKPar, inicjator powołania ośrodka przygotowań paraolimpijskich w miejscowości Ostrów Mausz w woj. pomorskim i wieloletni ekspert przy gdańskiej społecznej radzie ds. osób niepełnosprawnych). Z kolei złotą odznakę „Za zasługi dla sportu” otrzymali Ryszard Rodzik (przyczynił się do utworzenia wielu sekcji sportowych, które obecnie działają w Starcie w Białymstoku), Tadeusz Nowicki (prezes IKS AWF Warszawa, wiceprezes PKPar, w środowisku polskiego sportu osób niepełnosprawnych jest niekwestionowanym autorytetem jako trener i twórca polskiej szermierki na wózkach oraz propagator idei integracji w sporcie). Gala Finałowa 1. Plebiscytu Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego stała się także okazją do wręczenia medali Stulecia Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Z rąk Andrzeja Krańniciego, Prezesa PKOl, otrzymali je Małgorzata Olejnik (łuczniczka), Jerzy Jankowski (prezes Startu Gorzów), Mirosław Pych, Arkadiusz Pawłowski (pływak, multimetalista igrzysk paraolimpijskich), Danuta Tarnawska (prezes Startu Zielona Góra), Tadeusz Nowicki (prezes IKS AWF Warszawa), Ryszard Rodzik (prezes Startu Białymstok), Henryk Pięta (wieloletni działacz Startu Katowice) i Romuald Schmidt (prezes Startu Poznań). Medal za zasługi dla Polskiego Ruchu Olimpijskiego otrzymał Łukasz Szeliga, prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Info: **Polski Komitet Paraolimpijski**, fot. Bartłomiej Zborowski / PKPar

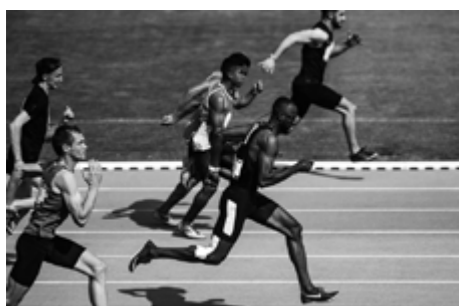

„Jesteśmy z Wami i wśród Was”

Najważniejsze wydarzenia 2019 roku

dokończenie ze str. 7 →

Mali Odkrywczy – dzieci z niepełnosprawnością, które po raz kolejny spędzają wakacje z Fundacją im. Doktora Piotra Janaszka PODAJ DALEJ. Czekają na nie cały rok.

♦XIX już edycja Pucharu Świata w szermierce na wózkach Szabla Kilińskiego znów pobiła frekwencyjny rekord – gościła ponad 250 zawodników z 34 państw. Jedną z największych na świecie szermierczych imprez dla sportowców z niepełnosprawnościami rozpoczęła się 11 lipca. O medale nie było łatwo. Wystarczy wspomnieć, że na szermierczych planszach pojawiło się 18 Chińczyków i 24 Rosjan.

♦Sportowy lipiec to jednak przede wszystkim Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix – 47 mistrzostwa Polski, które później nagrodzone zostały statuetką Sir Ludwika Guttmanna za najlepsze wydarzenie 2019 roku w sporcie paraolimpijskim. Była to największa jak do tej pory paralekkoatletyczna impreza międzynarodowa zorganizowana przez PZSN „Start” przy wsparciu PKPar-u.

♦Na początku sierpnia zakończył się jeden z najbardziej legendarnych polskich festiwali, organizowany przez Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy, ale także... jeden z najbardziej dostępnych dla osób z niepełnosprawnością! A to dzięki inicjatywie „Pol’and’Rock dla wszystkich”, której celem jest zwiększenie dostępności wydarzenia dla tych osób.

♦Prezydent Andrzej Duda 9 sierpnia podpisał ustawę o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Będzie ono przysługiwało tym osobom w wysokości nie wyższej niż 500 zł miesięcznie, przy czym łączna kwota tego świadczenia i świadczeń finansowanych ze środków publicznych nie może przekroczyć 1600 zł, z wyłączeniem renty rodzinnej, zasiłku pielęgnacyjnego oraz innych dodatków.

♦14 sierpnia prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zobowiązuje ona podmioty publiczne do zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej m.in. osobom starszym i z niepełnosprawnością.

♦25 sierpnia zakończyły się zdjęcia do serialu *Pasjonaci* w reżyserii Artura Dziurmana. Widzowie TVP poznają historie osób występujących w Integryjnym Teatrze

Aktora Niewidomego (ITAN). W trzynastoodcinkowej produkcji pojawią się też popularni aktorzy. Najwięcej ujęć pojawi się z Krakowa, ale również z wielu innych miejsc. Premiera odbędzie się pod koniec tego roku.

♦W sierpniu PFRON uruchomił Program Rehabilitacji Kompleksowej adresowanej dla osób, które z powodu choroby lub wypadku straciły możliwość wykonywania dotychczasowego zawodu, ale chciałyby podjąć inną pracę, adekwatną do ich zainteresowań i stanu zdrowia. To również szansa dla tych, którzy ze względów zdrowotnych nigdy nie pracowali, lecz chcieliby zmienić tę sytuację – zdobyć zawód i podjąć satysfakcjonującą pracę odpowiednią do ich możliwości zdrowotnych.

WRZESIEŃ

♦Kobiety z niepełnosprawnościami są szczególnie narażone na dyskryminację i przemoc – podkreślali w sobotę 21 września organizatorzy i uczestnicy I Zjazdu Kobiet z Niepełnosprawnościami i ich sojuszniczek i sojuszników. Zjazd odbył się w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich w Warszawie.

♦We wrześniu miały miejsce ważne, coroczne wydarzenia kulturalne, nad którymi patronat medialny roztoczyły „Nasze Sprawy”. Podkreślić należy, że odbywały się one poza największymi centrami kulturalnymi. Pierwsze z nich to Ogólnopolski Przegląd Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych OPTAN 2019, który już po raz 22. odbył się w Grudziądzu. Kolejne wydarzenie to 16. edycja Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja w Koszalinie, który przebiegł pod hasłem „Praca. Życie. Scenariusz dla każdego”. Ostatnie to XVII Międzynarodowy Festiwal Teatrów Wspomnianych, który tradycyjnie odbył się w Tczewie.

♦Reprezentacja Polski przy pełnych trybunach wygrała w rozgrywanym w Warszawie Amp Futbol Cup! 8 września w finale ósmej edycji tych zawodów biało-czerwoni pokonali faworyzowaną Rosję i po raz pierwszy w historii triumfowali w tej prestiżowej imprezie.

♦Patrik Chojnowski i Igor Misztal (klasa 10) zwyciężyli 21 września w turnieju drużynowym mistrzostw Europy niepełnosprawnych w tenisie stołowym w Helsingborgu. Łącznie biało-czerwoni wywalczyli w szwedzkich zawodach aż 18 medali. Tym samym to właśnie Polacy wygrali medalową klasyfikację Starego Kontynentu!

♦Nagroda Łodolamaczy wyznacza nowe kierunki rozwoju i nowy styl pracy, uwzględniający wrażliwość społeczną i otwarcie na tych, którzy oczekują pomocy – podkreślił 26 września premier Mateusz Morawiecki w liście do uczestników gali finałowej konkursu Łodolamacze. Małżonka prezydenta Agata Kornhauser-Duda, która objęła konkurs honorowym patronatem, w liście do uczestników gali wyraziła wdzięczność pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne za „prospołeczną postawę, za serce, za realne prowadzenie odpowiedzialnej polityki personalnej”.

♦300 wydarzeń w 18 polskich miastach znalazło się w programie trwającego dziesięć dni 7. Festiwalu Kultury bez Barrier. Hasło imprezy brzmiało: „Możesz!”. Wydarzenie rozpoczęło się 26 września i trwało do 6 października. W pierwszym festiwalu uczestniczyło 20 instytucji, przygotowano 45 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło około 400 osób. W tym roku przygotowano łącznie 300 wydarzeń we współpracy z 90 partnerami.

♦27–29 września odbyły się XI Mistrzostwa Polski w Kolarstwie Szosowym Niepełnosprawnych. Krajowa czołówka pojawiła się w okrojonym składzie, ale na trasach w Więprzu, Nidku i Rzykach (woj. małopolskie) nie zabrakło sportowych emocji.

PAŹDZIERNIK

♦*My, uczestnicy i uczestniczki V Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami, domagamy się pełnego włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie polityczne i publiczne. Bez zapewnienia możliwości czynnego udziału w życiu publicznym osoby z niepełnosprawnościami nie będą mogły podejmować skutecznych działań w ważnych społecznie sprawach.* Tak rozpoczyna się uchwała tego gremium, które odbyło się 10 października z udziałem ok. 400 osób.

♦Jeden złoty medal indywidualnie, srebro i brąz w drużynie, a przede wszystkim dwie kwalifikacje na paraolimpiadę w Tokio – taki jest bilans startów Polaków podczas mistrzostw świata w strzelectwie sportowym, które zostały rozegrane w połowie października na antypodach w Sydney. Konkurencja była bardzo silna, startowało 285 zawodników z 55 krajów.

♦18 października na ekrany kin wszedł *Ikar. Legenda Mietka Kosza* w reżyserii Macieja Pieprzycy. 8 dni wcześniej nagradzaną już produkcję można było obejrzeć w Krakowie. Do Kina Pod Baranami przybyli też twórcy filmu opartego na biografii niewidomego pianisty, który zmarł tragicznie w wieku 29 lat. Srebrne Lwy dla filmu *Ikar. Legenda Mietka Kosza* – tak zadecydowało jury 44. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni.

♦W piękny, ciepły niedzielny wieczór 27 października br. w studiu koncertowym Radia Katowice uczestniczyliśmy w równie pięknym wydarzeniu i koncercie. Okazją do tego spotkania było 30-lecie chyba najstarszej w Polsce emitowanej nieprzerwanie audycji radiowej adresowanej do osób z niepełnosprawnościami – *Gdzieś obok nas*.

♦Do końca października wydano już ponad 100 tys. decyzji przyznających tzw. 500 plus dla osób niesamodzielnych; do tej pory wypłacono prawie 38 tys. świadczeń – wynika z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponad połowa świadczeń została przyznana w pełnej kwocie 500 zł.

LISTOPAD

♦Polska zajęła jedenaste miejsce w klasyfikacji medalowej Paralekkoatletycznych Mistrzostw Świata w Dubaju (7–15 listopada). Kadrowicze wywalczyli 15 krążków, w tym 3 złote, 5 srebrnych oraz 7 brązowych. Ponadto ustanowili nowe rekordy świata.

♦Bierutów wśród mężczyzn, a UKS Laski w stawce kobiet – to zwycięskie ekipy Mistrzostw Polski w Goalballu. W drugiej lidze mężczyzn najlepsza okazała się drużyna z Lasek. Oprócz niej z awansu do wyższej klasy rozrywkowej cieszył się Szczecin. Turniej finałowy MP odbył się 8–10 listopada w Krakowie, a jego organizatorzy zebrali zasłużone pochwały.

♦13 listopada grupa posłów PiS złożyła w Sejmie projekt nowelizacji, zgodnie z którym jednorazowe roczne świadczenia pieniężne dla emerytów i rencistów (tzw. 13. emerytura) będą mogły być finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego (obecnie: Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych). Z funduszu mają być też finansowane renty socjalne.

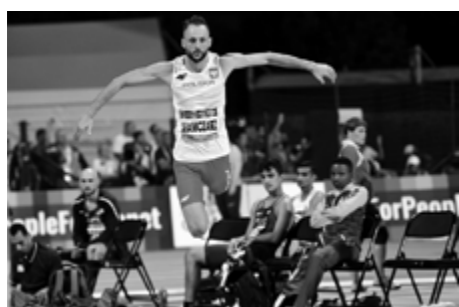
♦Na Zamku Królewskim w Warszawie 13 listopada wręczono nagrody laureatom XVII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Sztuka Osób Niepełnosprawnych”. Zwycięzcom konkursu z tematem „Podróże moich marzeń” we wszystkich kategoriach statuetki wręczyła małżonka prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda, która objęła wydarzenie honorowym patronatem.

♦Irlandzki zespół Classic Harmony zdobył I Nagrodę w IV Światowym Festiwalu Piosenki dla Niewidomych „Głos z serca”, zorganizowanym 14–16 listopada w Krakowie. Radości nie ukrywała Patrycja Baczyńska, która zajęła drugie miejsce. Koncert Galowy w Teatrze im. Juliusza Słowackiego obfitował w mnóstwo emocji.

♦Prezydent Andrzej Duda na wniosek premiera Mateusza Morawieckiego 15 listopada

„Jesteśmy z Wami i wśród Was”

Najważniejsze wydarzenia 2019 roku

powołał Marlenę Małą na stanowisko ministra rodziny, pracy i polityki społecznej. Była prezes PFRON zastąpiła na tym stanowisku Bożenę Borys-Szoję.

♦Dotychczasowy wiceminister rodziny, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych Krzysztof Michalkiewicz, został 15 listopada powołany przez premiera, na wniosek nowej szefowej resortu rodziny Marleny Małą, na stanowisko prezesa PFRON.

♦Wielka Gala Integracji to coroczne święto osób z niepełnosprawnościami, organizowane z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych przez Integrację. W tym roku odbyła się ona 16 listopada. Organizacja założona przez zmarłego w październiku ub. roku Piotra Pawłowskiego obchodzi w tym roku jubileusz 25-lecia, do czego nawiązał prezydent Andrzej Duda, patron honorowy tegorocznej Gali.

♦Konferencję podsumowującą projekt „Wypracowanie i upowszechnianie, we współpracy z partnerami społecznymi, modelu wsparcia osób niepełnosprawnych w środowisku pracy” zorganizowały wspólnie 20 listopada Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy oraz partnerzy realizujący projekt. Wydarzenie poprzedziło 16 konferencji regionalnych upowszechniających model wsparcia rozumianego jako zestaw technik i metod postępowania wspomagających pracodawców przy organizowaniu optymalnego środowiska pracy.

♦21 listopada wieczorem sejm uchwalił ustawę umożliwiającą finansowanie tzw. trzynastych emerytur i rent socjalnych z Funduszu Solidarnościowego (obecnie: SFWON). Przeciwna ustawie była opozycja.

♦Występami artystycznymi i wystawą prac plastycznych uczestników warsztatów terapii zajęciowej podsumowano 22 listopada ćwierćwiecze wydawania miesięcznika „Filantrop Naszych Czasów”, zwanego w podtytule „Pismem Ruchu Twórczego Osób Niepełnosprawnych”. Na łamach tego wydawnego w Poznaniu czasopisma systematycznie publikowane są teksty literackie, dziennikarskie, prace plastyczne i fotografie autorstwa osób z różnymi niepełnosprawnościami.

♦Na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie 27 listopada wręczono nagrody w 16. edycji konkursu na

najlepsze prace naukowe poświęcone tematyce niepełnosprawności „Otwarte drzwi”. Nagrody przyznane zostały w trzech kategoriach dla najlepszych prac magisterskich: rehabilitacja społeczna, rehabilitacja zawodowa i rozwiązania technologiczne służące osobom niepełnosprawnym, a także rehabilitacja medyczna. Nagrodzono również najlepszą wśród zgłoszonych pracę doktorską.

♦30 listopada odbyła się w Koninie premiera filmu *Doktor Piotr*, autorstwa Zdzisława Siwika jr. To był ważny dzień i piękne święto Przyjaciół śp. Doktora Piotra Janaszka, którzy spotkali się po latach. Wypełniona po brzegi sala Konińskiego Domu Kultury to dowód na to, jak oczekiwany był ten film. Film, który przenosi w czasie do lat osiemdziesiątych – dziewięćdziesiątych, pokazuje absurd PRL-u i ówczesną rzeczywistość. To portret Człowieka, lekarza, który miał powołanie, wizję i upór, aby tę wizję i marzenia przekuć w rzeczywistość.

GRUDZIEŃ

♦Laureaci konkursu „Człowiek bez barier” pokonują zarówno własne słabości, jak i bariery zewnętrzne oraz nigdy nie poddają się przeciwnościom losu – powiedziała 3 grudnia pierwsza dama Agata Kornhauser-Duda podczas gali konkursowej na Zamku Królewskim w Warszawie.

♦Jacek Czech, tegoroczny wicemistrz świata w pływaniu, został wybrany Sportowcem Roku 2019 w 1. Plebiscycie Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego. Trenerem Roku został Andrzej Ochal (tenis stołowy), za Wydarzenie Sportowe Roku uznano Bydgoszcz 2019 World Para Athletics Grand Prix, natomiast Organizacją Roku głosami internautów została wybrana Fundacja Złotowianka.

♦Senat na posiedzeniu 18 grudnia wniósł kilka poprawek do ustawy o finansowaniu 13. emerytur z Funduszu Solidarnościowego. Główna z nich zakłada, że pieniądze ze źródeł dotychczas zasilających SFWON mogą być przeznaczane jedynie na rzecz niepełnosprawnych. 20 grudnia Sejm opowiedział się przeciw głównej poprawce Senatowi. Również 20 grudnia prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i niektórych innych ustaw.

Oprac. **Ryszard Rzebko** na

Rok osób niepełnosprawnych

Rozbudowywanie kompleksowych programów wsparcia, coraz bogatsza pomoc instytucjonalna oraz szeroka paleta świadczeń pieniężnych – rok 2019 przyniósł wiele dobrych zmian dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

W tym roku wydatki na wsparcie osób niepełnosprawnych i ich opiekunów przekroczyły granicę 22 mld zł. – To o ponad 2,5 mld zł więcej niż w ubiegłym roku, który już wtedy przyniósł znaczny wzrost wsparcia dla tej grupy osób m.in. po zrównaniu renty socjalnej do 100 proc. kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy – mówi minister rodziny, pracy i polityki społecznej Marlena Mała. – To pokazuje, że skuteczne wsparcie osób niepełnosprawnych nie schodzi z agendy naszych priorytetowych działań i tak zostanie w kolejnych latach – dodaje.

Wieloletnie programy

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych muszą mieć charakter długofalowy, tak by mogły one liczyć na regularną pomoc, umocowaną w ustawach i wieloletnich programach.

W tym roku do istniejących już wieloletnich programów „Za życiem” i „Dostępność plus” doszły kolejne, które były finansowane z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Pracom nad Funduszem przyświecała idea stworzenia programów, które będą dawały możliwość wszechstronnego wsparcia – bez dyskryminowania jakiegokolwiek grupy osób niepełnosprawnych.

Już w pierwszym roku działania Funduszu resort rodziny uruchomił 4 programy. Aż 320 gmin dzięki środkom z Funduszu będzie mogło rozszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych. Budżet programu wyniósł 60 mln zł. Na wsparcie liczyć mogli także opiekunowie osób niepełnosprawnych. W ramach programu „Opieka wytchnieniowa” (budżet 110 mln zł) mogą teraz na chwilę odpocząć, mając świadomość, że ich najbliższa osoba jest bezpieczna i ma zapewnioną fachową opiekę np. w formie pobytu dziennego lub całonocowego. Z programu skorzysta w tegorocznej edycji ponad 300 gmin i powiatów.

Ruszył także program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, który przy tegorocznym budżecie wielkości 50 mln zł pozwala gminom lub powiatom zorganizować specjalne placówki pobytu dziennego lub całonocowego dla

dorosłych osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Ostatni z tegorocznych programów finansowanych z Funduszu – „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – w skuteczny sposób ma przeciwdziałać dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych. Program wprowadza usługę asystenta. Osoby niepełnosprawne mogą korzystać z jego pomocy w dojazdach np. na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne albo do kina, biblioteki czy teatru. Asystenci pomagają także w zakupach i w załatwieniu spraw urzędowych.

– Chcemy, aby z pomocy osobistego asystenta skorzystało jak najwięcej osób niepełnosprawnych, które dzięki temu będą miały możliwość prowadzenia bardziej aktywnego i samodzielnego życia – mówi minister Marlena Mała. W przyszłym roku budżet tego programu wyniesie 80 mln zł.

Szeroka paleta świadczeń

Od października 2019 roku wprowadzone zostało nowe świadczenie dla osób niepełnosprawnych. Na świadczenie dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji czekało ok. 850 tys. osób borykających się każdego dnia z wydatkami związanymi z pielęgnacją, rehabilitacją czy opieką. Na wsparcie przeznaczanych będzie rocznie ok. 4,5 mld złotych.

O osobach niepełnosprawnych nie zapomniano także, wprowadzając w tym roku tzw. Emeryturę plus. Oprócz grupy emerytów świadczenie w wysokości 1100 zł brutto otrzymały także osoby, które pobierają rentę socjalną. To w sumie 282 tys. dodatkowych wypłat dla dorosłych osób niepełnosprawnych, którym tragiczny los uniemożliwił podjęcie pracy i nabycie uprawnień z systemu ubezpieczenia społecznego.

Tak jak w roku poprzednim, także i w tym mijającym rosły świadczenia już istniejące. Od listopada 2019 wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wzrosła z 184,42 zł do kwoty 215,84 zł. Poprzednia podwyżka była w roku ubiegłym. Na zmianach skorzystało ponad 911 tys. osób.

Gwałtowny wzrost płacy minimalnej pociągnął ze sobą z kolei waloryzację świadczenia pielęgnacyjnego. W 2019 roku wysokość świadczenia wynosi 1583 zł netto – mówimy więc o wzroście rzędu 106 zł w porównaniu do ubiegłego roku. Do tego dochodzi 578 zł składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne opłacanych także z budżetu państwa.

– Zwiększając znacznie strumień pieniędzy w ramach świadczeń adresowanych do tej grupy osób, pamiętaliśmy przy tym, że jest to bardzo zróżnicowana grupa, a więc także kierowane wsparcie musi być różnorodne, tak by jak najwięcej osób mogło skorzystać z pomocy – mówi minister Marlena Mała.

Bogata oferta usług opieki

Także i w tym roku zwiększona została dostępność i zakres usług opieki i rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnym rodzaju placówkach. Było to możliwe z jednej strony dzięki tegorocznemu zwiększeniu środków dofinansowujących tego rodzaju instytucje, jak i poprzez zmiany w przepisach.

Więcej pieniędzy trafiło do środowiskowych domów samopomocy, będących ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Od roku 2019 dotacja na jednego uczestnika wynosi już nie mniej niż 250 proc. kryterium dochodowego osoby samodzielnie gospodarującej. Także w tym roku wprowadzono nowy typ domu ŚDS – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W 2019 r. zwiększone zostało dofinansowanie rocznego zatrudnienia jednej osoby niepełnosprawnej w zakładzie aktywności zawodowej – najpierw z 18,5 tys. do 22 tys. zł, a od października po raz kolejny w tym roku o dodatkowe 750 zł, do poziomu 22 750 zł.

Także dla warsztatów terapii zajęciowej mijający rok przyniósł dwukrotny wzrost dofinansowania kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika. Z początkiem roku, po pierwszej podwyżce, koszt rocznego pobytu wyniósł 17 796 zł, a od października doszło do dodatkowego 300 zł (18 096 zł). W tym roku na wsparcie WTZ zaplanowano wydatki ze środków PFRON na prawie 521,7 mln złotych. W przypadku ZAZ będzie to ok. 104,5 mln zł. W jednym i drugim przypadku jest to wzrost wydatków rzędu 15–18 proc. w porównaniu do ubiegłego roku.

Info: **MRPiPS**

Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami priorytetem w nowym roku

Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami będzie w nowym roku zadaniem priorytetowym – powiedział prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Krzysztof Michałkiewicz.

W rozmowie z PAP opowiedział o planach, jakie zamierza realizować jako prezes PFRON-u. Podkreślił przede wszystkim, że jego priorytetowym zadaniem będzie wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

W ramach realizacji tego zadania Michałkiewicz wskazał na dokument „Narodowy Program Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych” tworzony wraz z MRPiPS. To dokument wykonawczy do strategii odpowiedzialnego rozwoju oraz strategii na rzecz osób niepełnosprawnych – wyjaśnił. Dodał, że prace nad nim trwały długo, ale już jest prawie gotowy. – W najbliższym czasie będę rozmawiać z panią minister Marleną Małą, żeby dokument mógł być uchwalony już w styczniu – powiedział prezes PFRON.

Będziemy aktywnie współpracować z MRPiPS, żeby ten Program jak najbardziej odpowiadał na potrzeby osób z niepełnosprawnościami – zadeklarował.

Nowe rozwiązania w kwestii aktywizacji tych osób to o tyle ważna sprawa – wskazał – że proste rezerwy zatrudnienia zostały już wykorzystane. Dzięki temu bezrobocie osób niepełnosprawnych w ostatnich latach wyraźnie spadło – w 2018 r. wyniosło 7,2 proc. – przekonywał. Trzeba jednak pamiętać, że duża grupa osób z niepełnosprawnościami z różnych powodów ma trudności z zatrudnieniem. My, w ramach Narodowego Programu Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych, będziemy starali się opracowywać instrumenty, które pozwolą im funkcjonować na rynku pracy – powiedział Michałkiewicz.

Jednym z takich instrumentów są uruchomione już Centra Rehabilitacji Kompleksowej. Chcemy poprzez pełny cykl rehabilitacyjny przywrócić osobom niepełnosprawnym odpowiednie umiejętności do wykonywania zawodu. To często może się wiązać ze zmianą kwalifikacji – lub wprost zawodu – na taki, który ta osoba może wykonywać – tłumaczył Michałkiewicz.

Dorota Stelmaszczyk

W zdobyciu nowych umiejętności pomogą m.in. kursy i szkolenia, które będą organizowane w ramach rehabilitacji.

Z niepełnosprawnością często wiąże się obniżenie samooceny, dlatego duży nacisk kładziemy na rehabilitację psychospołeczną, podczas której psycholog przywraca osobie z niepełnosprawnością motywację i wzmacnia jej samoocenę – podkreślił również szef PFRON-u. – Chcemy, żeby osoba, która z różnych powodów jest niepełnosprawna, umiała dostrzec swój potencjał, cieszyła się ze swoich mocnych stron, żeby znalazła zatrudnienie i mogła realizować się zawodowo – mówił. W 2019 roku do tego programu zakwalifikowanych zostało 70 osób.

W ramach programu pilotażowego powstają w Polsce cztery Centra Rehabilitacji Kompleksowej: w Wągrowcu – dla mieszkańców województwa pomorskiego, zachodniopomorskiego, wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego, w Ustroniu – dla woj. śląskiego, dolnośląskiego, opolskiego i lubuskiego, w Grębszowie – dla woj. warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, mazowieckiego i łódzkiego oraz w Nałęczowie – dla woj. lubelskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i małopolskiego.

Obecnie ZUS i oddziały PFRON-u są włączone w proces kwalifikowania i informowania o możliwości skorzystania z tej formy rehabilitacji, jak tłumaczył Michałkiewicz. Okres korzystania z oferty ośrodków jest różny, ale maksymalnie wynosi 12 miesięcy. Taka kompleksowa rehabilitacja jest dość kosztowna, ale też bardzo skuteczna.

Jego zdaniem na pewno przyczyni się do tego, że wiele osób z niepełnosprawnością wróci na rynek pracy i będzie mogło się tam realizować. Wyjaśnił również, że pilotaż realizowany jest ze środków europejskich. Na realizację projektu Unia Europejska i budżet państwa przeznaczyły 85,3 mln zł. (PAP)

Szef PFRON: zwiększamy dofinansowanie działań organizacji pozarządowych

Systematycznie zwiększamy dofinansowanie na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe – powiedział PAP prezes PFRON Krzysztof Michałkiewicz. Dodał, że w 2019 r. Fundusz przeznaczył prawie 330 mln zł na działania 460 takich organizacji.

Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w rozmowie z PAP podkreślił, że budżet PFRON-u na rok 2019 wynosił blisko 5,5 mld zł, z czego prawie 3,5 mld przeznaczono na dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych.

Dodał, że w następnym roku prognozowany budżet wyniesie 6 mld złotych.

– Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami jest głównym zadaniem PFRON-u i na to przeznaczamy większość środków. Mamy jednak również inne kierunki działania: pomagamy samorządom – wojewódzki i powiatowemu, realizujemy wiele programów i projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne, organizujemy konkursy dla trzeciego sektora – mówił Michałkiewicz. – Widzimy, że te organizacje są najbliższe osób potrzebujących i skutecznie organizują potrzebną pomoc – dodał.

– Systematycznie zwiększamy dofinansowanie na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe. Chociaż to samorządy są naturalnym partnerem dla trzeciego sektora, to również PFRON chce wspierać działania na rzecz osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności – przekonywał Michałkiewicz. Dodał, że PFRON wspiera działania na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, ich rehabilitacji i aktywizacji społecznej.

Michałkiewicz zaznaczył również, że dzięki pieniądzu PFRON-u co roku udaje się zorganizować liczne kursy, warsztaty, turnieje sportowe, koncerty czy festiwale, a wsparciem objęte są osoby ze wszystkimi rodzajami niepełnosprawności.

– Środki Funduszu umożliwiają zarówno zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami, jak i wzrost ich aktywności w różnych dziedzinach życia, zapewnienie dostępu do informacji, poprawę jakości funkcjonowania oraz upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych – powiedział.

– Fundusz dofinansowuje też wkład własny dla organizacji, które startują w programach wykorzystujących środki europejskie – dodał. Podkreślił jednocześnie, że konkursy dla trzeciego sektora obejmują zarówno umowy jednoroczne, jak i wieloletnie. – W ten sposób zabezpiecza się między innymi działalność placówek udzielających pomocy w zakresie rehabilitacji ciągłej – wytłumaczył. (PAP)

Dorota Stelmaszczyk

Premier: musimy zadbać o tych, którzy budowali podstawy naszej przyszłości, czyli o naszych seniorów

Trzeba zadbać o teraźniejszość, zadbać o tych, którzy budowali podstawy naszej przyszłości, czyli o naszych seniorów – mówił 28 grudnia premier Mateusz Morawiecki podczas spotkania z seniorami w Brenniku k. Legnicy (woj. dolnośląskie).

Szef rządu zwrócił uwagę, że seniorzy mają najróżniejsze potrzeby i problemy właściwe dla wieku starszego. Jak dodał, świadectwem jakości instytucji państwa, tego jak ono działa, jest to, czy państwo troszczy się w odpowiedni sposób o osoby starsze. – Chcę państwu z tego miejsca zadeklarować, że te deficyty, które wcześniej były, chcemy zredukować. Chcemy, żeby rzeczywistość w jesieni życia ludziom było łatwiej – oświadczył Morawiecki.

Premier zwrócił uwagę, że myśląc o przyszłości, zapominamy o teraźniejszości. – Trzeba też zadbać o teraźniejszość, zadbać o tych, którzy budowali podstawy naszej przyszłości, czyli o naszych emerytów, o naszych seniorów, o osoby, które dzisiaj potrzebują wsparcia, wyciągniętej ręki ze strony państwa – mówił Morawiecki.

Podkreślił, że rząd PiS „naprawiał instytucje państwa”. – Przede wszystkim uszczelniliśmy system podatkowy, bo przez niego, jak przez durszlak, przepływały miliardy złotych przed 2015 rokiem – mówił.

Jak dodał, dziś środki pozyskane z uszczelnienia systemu podatkowego są dzielone. – Dzielimy się tymi środkami w wyraźny, jednoznaczny sposób, takim wyrazem podzielenia się z seniorami jest emerytura plus, czyli „trzynastka” – zaznaczył szef rządu.

Premier przypomniał, że Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy dotyczący „trzynastki”. – Będzie kolejna „trzynastka” i w kolejnych latach również, po to by ułatwić życie seniorom – mówił.

Dodał, że rok 2019 to „potrójny impuls, trójskok” dla seniorów. Morawiecki wymienił tu waloryzację kwotową dla seniorów, których emerytura są poniżej średniej emerytalnej. – To co najmniej 70 zł miesięcznie, czyli nie 5 czy 10 zł, wynikające z inflacji, ale co najmniej 70 zł. W roku 2020, po rozmowie

z prezydentem Andrzejem Dudą, również zdecydowaliśmy się na waloryzację kwotową – też co najmniej 70 zł – powiedział premier.

Drugi element „trójki” – jak mówił szef rządu – to emerytura plus, czyli „trzynastka”. – Trzeci, to kilkadziesiąt złotych, co miesiąc zostawione średnio w portfelu emerytów, poprzez obniżkę podatku PIT z 18 do 17 proc. – mówił.

Premier złożył też seniorom życzenia noworoczne. – Dziękuję seniorom za to, że w trudnych warunkach PRL, Polski, która nie była suwerenna, odbudowywali Polskę po wojnie; budowali ją w takich okolicznościach, w jakich można było to robić – zaznaczył.

Morawiecki życzył seniorom, aby „czuli pomocną dłoń”. – Wy możecie przekazać doświadczenie życia młodszymi, a jednocześnie oni mogą się uczyć od was – mówił. Dodał, że chciałby, aby Polska była zbudowana w ten sposób, żeby starsi dzieli się doświadczeniem z młodszymi, a młodzi dawali radość starszym – poprzez swoją obecność i pomoc.

Szef rządu mówił też, że chce, aby domy seniora były jak najlepiej wyposażone. – Tym, którzy się do tego przyczyniają, bardzo dziękuję – powiedział premier.

Spotkanie odbyło się w Domu Pomocy Społecznej „Prząśnik”. (PAP)

Piotr Doczekalski, fot. Adam Guz / KPRM

Emerytura plus przyjęta przez Radę Ministrów

Od 2020 r. Emerytura plus, czyli tzw. trzynasta emerytura, będzie gwarantowana ustawą i wypłacana co roku – Rada Ministrów przyjęła 20 grudnia projekt w tej sprawie. – Dotrzymujemy słowa. To bardzo istotne wsparcie szczególnie dla osób o niższych świadczeniach emerytalno-rentowych – mówi minister rodziny, pracy i polityki społecznej Marlena Mała.

Trzynasta emerytura po raz pierwszy wypłacona została w 2019 r. Wsparcie trafiło do 9,8 mln osób.

Jeszcze przed wypłatą Emerytury plus CBOS sprawdził, co Polacy sądzą na ten temat. Aż 84 proc. badanych pozytywnie oceniło to rozwiązanie.

– To bardzo istotne wsparcie szczególnie dla osób o niższych świadczeniach emerytalno-rentowych. Dodatkowe pieniądze mogą być przeznaczone na komunijne prezenty dla wnuków, wycieczkę, długo wyczekiwany zakup do domu czy spłatę zaległych należności. Emeryci najlepiej wiedzą, na co wydać trzynastą emeryturę – wskazuje minister Marlena Mała.

Zgodnie z projektem pieniądze będą wypłacane z urzędu w takiej formie, w jakiej pobierana jest obecnie emerytura. Z kwoty świadczenia nie będą też dokonywane potrącenia i egzekucje, nie będzie też ona wliczana do dochodu.

Emerytura plus w 2020 r. ma być wypłacona dla ok. 9,8 mln osób, w tym 285 tys. rencistów socjalnych i ok. 19 tys. osób pobierających rodzicielskie świadczenie uzupełniające. W 2020 r. będzie to kosztowało ok. 11,75 mld zł. Proponowane rozwiązanie będzie zastosowane do emerytur i rent w systemie powszechnym, do emerytur i rent rolników, służb mundurowych, emerytur pomostowych, świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, rent socjalnych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rodzicielskich świadczeń uzupełniających oraz rent inwalidów wojennych i wojskowych.

Projekt ustawy dotyczącej corocznej wypłaty Emerytury plus to realizacja zapowiedzi z exposé premiera Mateusza Morawieckiego. Premier zapowiedział również, że w 2021 r. wypłacona będzie czternasta emerytura.

Info: MRPiPS

Premier: projekt ws. trzynastej emerytury wyrazem solidarności międzypokoleniowej

Projekt w sprawie wypłaty trzynastej emerytury jest wyrazem solidarności międzypokoleniowej; przywracamy elementarną sprawiedliwość – powiedział 8 stycznia w Sejmie premier Mateusz Morawiecki. Dodał, że rząd na wypłatę świadczenia w tym roku przeznaczy ok. 12 mld zł.

Premier, prezentując w Sejmie projekt ustawy w sprawie corocznej wypłaty trzynastej emerytury i renty, podkreślił, że rząd wypełnia zobowiązanie, które padło m.in. podczas ostatniej kampanii wyborczej.

– To zobowiązanie do zapewnienia wielowymiarowo pojmowanego bezpieczeństwa obywateli Rzeczypospolitej. To wyraz solidarności międzypokoleniowej i solidarności, która sprawia, że los blisko 10 mln emerytów i rencistów będzie lepszy, będzie poprawiony – powiedział.

Jak dodał, ustawa ws. trzynastych emerytur „jest propozycją bez precedensu, ponieważ dotyczy ona nie tylko całego państwa polskiego (...), ale dotyczy osób nam szczególnie bliskich – naszych rodziców, babć, dziadków”. – Dlatego będę prosił Wysoką Izbę o przychylenie się do wniosku Prawa i Sprawiedliwości, Zjednoczonej Prawicy i przyjęcie tej ustawy o 13. emeryturze – oświadczył szef rządu. – Przez wszystkie lata III Rzeczypospolitej emeryci w większości żyli za mizerne emerytury – wskazał. – Mówię „w większości”, ponieważ w przypadku funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, funkcjonariuszy komunistycznych rządów niestety te emerytury były czasami 6 tys. zł i większe. My to zmieniamy – powiedział premier. Jak dodał, rząd swoimi działaniami przywraca elementarną sprawiedliwość.

– Dziś prezentujemy Wysokiej Izbie program, który nazywamy szerzej niż „trzynasta emerytura” – jest to program „emerytura plus”. Dlaczego tak to nazywam? Po pierwsze: to „trzynastka”, którą gwarantujemy co roku (...). Nie jest to ochłap, nie jest to kielbacha wyborcza. To stały dodatek, to stała trzynasta emerytura dla wszystkich emerytów i rencistów. Jest to coś, co ma zapewnić godniejsze życie wszystkim emerytom – wyjaśnił premier. Drugim elementem programu „emerytura plus” – jak wyjaśnił – jest podniesienie emerytur poprzez obniżkę podatku PIT. – Pierwsza tak wielka obniżka podatku PIT od 13 lat, od poprzednich rządów Prawa i Sprawiedliwości. To jest około 6 proc. Jeden punkt procentowy, czyli około 6 proc., dzięki któremu emeryci też średniorocznie będą mieli podwyżkę o około 240 zł. To też jest kolejny impuls finansowy dla emerytów – mówił Morawiecki.

Trzeci element programu „emerytura plus” to waloryzacja kwotowa. – Waloryzacja na poziomie co najmniej 70 zł. 70 zł plus waloryzacja dla tych, którzy mają wyższe emerytury – oczywiście zgodna z ustawą – to też jest wydatek rządu około 9 mld zł – powiedział szef rządu.

Morawiecki wskazał, że program „emerytura plus” obudowany jest innymi dodatkowymi projektami. Wymienił program darmowych leków dla seniorów powyżej 75. roku życia. – Jest takich seniorów w Polsce 1 mln 700 tys. Około miliona korzysta z tego programu. To średnio wśród tych, którzy korzystają, pięć paczek leków darmowych w miesiącu, to 350 zł rocznie dodatkowo, które przekazujemy emerytom również w ramach szeroko rozumianego programu „emerytura plus” – powiedział. Wspomniał też domy seniora. Na które – jak zaznaczył – przeznaczane jest blisko trzykrotnie więcej środków. – Trzykrotnie więcej niż (przeznaczali) nasi poprzednicy. To jest prawdziwa miara zainteresowania losem seniorów, losem emerytów – podkreślił premier.

Jak mówił, dzisiejsi emeryci i renciści to osoby, które często urodziły się w czasach II wojny światowej, w latach stalinowskich, w latach reżimu komunistycznego. – I oni budowali nie PRL, nie państwo komunistyczne. Oni budowali Polskę, oni dbali o Polskę. Jesteśmy im dziś im za to wdzięczni – powiedział.

– To właśnie dzięki ich ogromnemu wysiłkowi, dzięki ich ciężkiej pracy dzisiaj możemy cieszyć się bezprecedensowym wzrostem. Oni przyczynili się do tego. Tak my, tak Prawo i Sprawiedliwość, tak Zjednoczona Prawica rozumie solidarność międzypokoleniową, tak rozumiemy dzielenie się owocami wzrostu, które wypracowujemy – dodał szef rządu. Podkreślił, że rząd wspiera także osoby z niepełnosprawnością. – W wyniku ogromnej zmiany polityki wobec osób z niepełnosprawnościami przeznaczamy znacząco więcej środków na pomoc dla tych najsłabszych członków naszego społeczeństwa. W czasach rządów Platformy Obywatelskiej było to 15,5 mld. W 2020 r. będzie to 27,5 mld zł, czyli 12 mld zł więcej – wskazał premier.

Premier wśród ostatnich działań rządu na rzecz osób z niepełnosprawnościami wymienił m.in. podwyższenie świadczenia pielęgnacyjnego i wzrost renty socjalnej. Wskazał także na wypłatę tzw. 500 plus dla osób niesamodzielnych.

– To jest miara tego, w jaki sposób traktujemy solidarność, sprawiedliwość społeczną i miara naszej skuteczności gospodarczej i podatkowej – podkreślił premier. (PAP)

Karolina Kropiwić, Olga Zakolska, Karolina Mózgowiec, Danuta Starzyńska-Rosiecka

Emerytura plus dla wszystkich emerytów i rencistów na stałe

– Myślimy o emerytach, myślimy o rencistach, myślimy o seniorach. Emerytura plus to jeden z programów, który jest kompleksowym działaniem rządu – powiedziała 15 stycznia Marlena Małąg, szefowa MRPIPS, która była gościem *Sygnatów Dnia* w radiowej Jedynce. Chodzi o regulację, która gwarantuje coroczną wypłatę tzw. trzynastych emerytur i rent. W 2020 r. koszt wypłaty świadczeń ma wynieść ok. 11,7 mld zł. Otrzyma je około 9,8 mln uprawnionych. Małąg przypomniała, że ustawa została przyjęta przez Sejm, teraz będzie nad nią procedował Senat.

– Ustawa przewiduje, że każdy emeryt, każdy rencista otrzyma dodatkowe świadczenie, które będzie wypłacane nie jednorazowo, w jednym roku, ale rok po roku w miesiącu kwietniu (...) na poziomie minimalnej emerytury – wskazała.

W 2020 r. będzie to – jak podała minister – 1200 zł brutto, czyli 981 zł netto.

Szefowa MRPIPS zaznaczyła, że rozwiązanie będzie zastosowane do emerytur i rent w systemie powszechnym, do emerytur i rent rolników, służb mundurowych, emerytur pomostowych, świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, rent socjalnych i strukturalnych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rodzicielskich świadczeń uzupełniających oraz rent inwalidów wojennych i wojskowych.

Minister zaakcentowała, że z kwoty świadczenia nie będą też dokonywane potrącenia i egzekucje, nie będzie też ona wliczana do dochodu.

Z danych MRPIPS wynika, że dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w 2020 r. zostanie wypłacone dla ok. 9,8 mln osób, w tym 285 tys. rencistów socjalnych i ok. 19 tys. osób pobierających rodzicielskie świadczenie uzupełniające. (PAP)

Katarzyna Lechowicz-Dyl

Nakłady na rzecz niepełnosprawnych wzrosły z 30 do ponad 40 mld zł

Za czasów rządów PiS nakłady na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami wzrosły z 30 do ponad 40 mld zł z rentą socjalną – powiedziała 3 stycznia w wielkopolskiej Słupi pod Kępem minister rodziny, pracy i polityki społecznej Marlena Małąg.

Minister Małąg odwiedziła w wielkopolskiej Słupi pod Kępem uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Kaliskiej.

Podkreśliła, że rząd Zjednoczonej Prawicy zabiega o poprawę sytuacji niepełnosprawnych, którzy w Polsce stanowią 13 procent społeczeństwa.

– Zostały zwiększone wszystkie świadczenia dla niepełnosprawnych, a więc zasiłek pielęgnacyjny czy renta socjalna. W ramach funduszu solidarnościowego wprowadzono takie programy jak np. opieka wytchnieniowa, asystent osoby niepełnosprawnej – wymieniła. Dodała, że rząd poprzez PFRON wspiera finansowo centra opiekuńczo-mieszkalne i warsztaty terapii zajęciowej. – Kiedy rządy w kraju obejmował PiS, dofinansowanie dla uczestnika W TZ wynosiło 15 tys. zł. Dzisiaj jest to kwota ponad 20 tys. zł – podkreśliła minister. Marlena Małąg powiedziała, że ostatnie cztery lata to dobry okres dla Polski i rodzin. Wskazała na program 500 plus z budżetem ponad 87 mld złotych na 2020 r. – Można śmiało stwierdzić, że bieda nie ma już twarzy dziecka – oceniła.

Poinformowała, że obecnie „celem dalekosiężnym rządu jest polityka demograficzna i opracowanie strategii demograficznej”. – Za jakiś czas grozi nam tzw. pułapka demograficzna. Będzie polegała na tym, że w przedszkolach i żłobkach będą wolne miejsca, ponieważ będzie się rodziło mniej dzieci. Dlatego teraz trzeba zbadać, jakie są potrzeby młodych ludzi zakładających rodziny, aby podejmowali decyzje o powiększaniu swoich rodzin.

Propozycje działań prorodzinnych – jak poinformowała minister rodziny – mają być przedstawione w pierwszej połowie 2020 r. (PAP)

Ewa Bąkowska

Wzrosną świadczenia pobierane przez emerytów i rencistów

Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy, w świetle którego od przyszłego roku wzrosną świadczenia wypłacane emerytom i rencistom. Najniższe emerytury wyniosą 1200 złotych, a wszystkie świadczenia wzrosną o co najmniej 70 złotych.

Chodzi o projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw. Przepisy przyjęte 23 grudnia przez rząd zakładają zastosowanie – w 2020 roku – ustawowego wskaźnika waloryzacji (prognoza zakłada, że będzie to 103,24 proc.), przy zapewnieniu minimalnej gwarantowanej podwyżki świadczenia na poziomie 70 złotych.

To mechanizm, który zastosowano również w 2019 roku. Przypomnijmy: w marcu świadczenia dla emerytów i rencistów wzrosły o 2,86 proc., ale nie mniej niż 70 złotych.

– Zastosowanie w 2019 roku zasad waloryzacji procentowo-kwotowej zapewniło nie tylko ochronę realnej wartości wszystkich wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych, ale też wyszło naprzeciw oczekiwaniom wyższych podwyżek przez większość emerytów i rencistów – mówi minister rodziny Marlena Małąg.

Kolejny wzrost najniższych świadczeń

Projekt przepisów przyjętych przez Radę Ministrów zakłada również podwyższenie najniższych świadczeń odpowiednio do poziomu:

– 1200 zł w przypadku najniższej emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renty rodzinnej i renty socjalnej, – 900 zł w przypadku najniższej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

– Z każdą kolejną waloryzacją staramy się wspomóc seniorów, podnosząc świadczenia. Wiedząc, że jest duża grupa osób, które otrzymują niskie świadczenia, proponujemy też podniesienie minimalnych emerytur – tłumaczy Marlena Małąg. To będzie kolejny wzrost najniższych świadczeń w ciągu ostatnich kilku lat. Dla przykładu, w marcu 2019 roku najniższe świadczenia wzrosły do poziomu 1100 złotych. W sumie najniższe świadczenia dla emerytów i rencistów w latach 2016–2019 wzrosły o ok. jedną czwartą.

Prognozowany koszt waloryzacji w 2020 roku (w skali 10 miesięcy) to ok. 9,1 mld złotych. Wyższą podwyżkę (niż wynikającą z prognozowanego wskaźnika waloryzacji) otrzyma ponad 6,2 mln osób mających świadczenia poniżej 2160,49 zł brutto.

Info: MRPIPS

Kryterium przy świadczeniu dla niesamodzielnych wzrośnie z 1600 zł do 1700 zł – zapowiada min. M. Małąg

W związku z waloryzacją emerytur i rent planowane jest podwyższenie kryterium przy świadczeniu dla osób niesamodzielnych z 1600 zł do 1700 zł – powiedziała 8 stycznia minister rodziny, pracy i polityki społecznej Marlena Małąg.

Minister Małąg poinformowała, że w związku z waloryzacją emerytur i rent planowana jest zmiana kryterium przy świadczeniu dla osób niesamodzielnych. – Do tej pory ten próg wynosił 1600 zł, podnosimy go do 1700 zł, aby nikt nie stracił w wyniku podniesienia emerytury minimalnej – powiedziała.

Obecnie o świadczenie uzupełniające w kwocie do 500 zł mogą wystąpić osoby, które ukończyły 18 lat i są niezdolne do samodzielnej egzystencji, a suma przysługujących im świadczeń z funduszy publicznych nie przekracza 1600 zł.

Przy wypłacie dodatku obowiązuje zasada „złotówka za złotówkę”. Przykładowo, jeżeli suma obecnie pobieranych świadczeń wynosi 1200 zł, to świadczenie uzupełniające było przyznawane w kwocie 400 zł. Z kolei jeśli suma świadczeń ze środków publicznych wynosi 1500 zł, to osoba uprawniona otrzymywała 100 zł.

Minister Małąg powiedziała PAP, że osoby, które już otrzymują świadczenie dla niesamodzielnych, nie będą musiały składać ponownych wniosków – świadczenie zostanie im podwyższone automatycznie.

Przyjęty przez rząd projekt nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zakłada, że od 1 marca wszystkie emerytury i renty wzrosną o 3,24 proc., jednak nie mniej niż 70 zł brutto. Wyższą podwyżkę niż wynikająca z prognozowanego wskaźnika 103,24 proc. otrzyma około 6,2 mln emerytów i rencistów. Są to osoby, których świadczenie nie przekracza 2160,49 zł brutto.

Wzrosną także najniższe emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renty rodzinne i renty socjalne do 1200 zł (wzrost z 1100 zł), a renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – do 900 zł (wzrost z 825 zł). Dodatki do emerytur i rent zostaną podwyższone procentowym wskaźnikiem waloryzacji.

– Szukamy takich rozwiązań, żeby osoby, które mają najniższe dochody, mogły godnie żyć – powiedziała minister Małąg. Zwróciła uwagę, że 8 stycznia w Sejmie odbędzie się także pierwsze czytanie projektu w sprawie trzynastych emerytur. (PAP)

Olga Zakolska

„Aktywny samorząd” 2020 – czas start!

Rekordowy budżet na realizację programu „Aktywny samorząd” w 2020 roku, możliwość wnioskowania o pomoc przez internet, większe dofinansowania na zakup m.in. sprzętów elektronicznych i wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym – Zarząd PFRON przyjął dokument określający warunki obowiązujące realizatorów programu. Przyjęty dokument „Kierunki działań oraz warunki brzegowe” określa zasady obowiązujące realizatorów pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w 2020 r. Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Wsparcie w codziennym życiu, wsparcie w nauce

Program składa się z dwóch części, tzw. modułów. Pierwszy dotyczy m.in. pomocy w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, w uzyskaniu prawa jazdy, zakupie sprzętu elektronicznego, wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym czy protezy kończyn, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne. To także pomoc w utrzymywaniu aktywności zawodowej. Drugi moduł obejmuje natomiast pomoc w uzyskaniu wyższego wykształcenia osobom uczącym się w szkole policealnej, w kolegium lub szkole wyższej.

Rekordowy budżet

W 2020 r. na program „Aktywny samorząd” przeznaczona jest rekordowa kwota 181,5 mln zł. W tegorocznej edycji zwiększono m.in. kwoty dofinansowania:

- zakupu sprzętu elektronicznego dla osób z dysfunkcją obu rąk – z kwoty 5 tys. zł do 7 tys. zł;
- zakupu sprzętu elektronicznego dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją wzroku – z 6 tys. zł do 7,5 tys. zł;
- zakupu sprzętu elektronicznego dla osób z dysfunkcją słuchu – z 2,5 tys. zł do 4 tys. zł;
- zakupu skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego – z kwoty 5 tys. zł do 7,5 tys. zł;
- kosztów opieki nad osobą zależną – z kwoty 200 zł miesięcznie nad jedną (każdą) osobą zależną do kwoty 300 zł;
- zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – do kwoty rekomendowanej przez eksperta PFRON, ale nie większej niż 25 000 zł;
- w formie dodatku na pokrycie innych kosztów kształcenia (Moduł II programu) dla studentów pobierających naukę w szkołach wyższych – z kwoty 1 tys. zł do 1,5 tys. zł;
- kosztów opłaty za naukę – czesne (Moduł II programu), z 3 tys. zł za semestr do 4 tys. zł.

Zmniejszono także wymagany udział własny przy zakupie sprzętu elektronicznego dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją wzroku – z 30 proc. na 10 proc. ceny brutto oraz przy zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego – z 35 proc. na 25 proc. ceny brutto.

Łatwiej złożysz wniosek o pomoc

W tym roku znacznie ułatwiono osobom niepełnosprawnym ubieganie się o pomoc w ramach programu – od 1 marca br. wniosek o dofinansowanie będzie można złożyć przez Internet w Systemie Obsługi Wsparcia (SOW) – bez wychodzenia z domu, bez kolejek i bez barier. Pomocny będzie tutaj m.in. kreator ułatwiający aplikowanie o środki, infolinia, a także mobilny asystent osoby niepełnosprawnej.

Ważne terminy!

1 marca br. – Rozpoczęcie naboru wniosków o dofinansowanie w ramach programu w Systemie Obsługi Wsparcia (SOW)
 31 marca br. – Termin zakończenia przyjmowania wniosków o dofinansowanie w Module II w ramach roku szkolnego/akademickiego 2019/2020
 31 sierpnia br. – Termin zakończenia przyjmowania wniosków o dofinansowanie w Module I
 10 października br. – Termin zakończenia przyjmowania wniosków o dofinansowanie w Module II w ramach roku szkolnego/akademickiego 2020/2021
 Więcej informacji na stronie PFRON.

Info: **MRPiPS**

X edycja konkursu Samorząd Równych Szans

18 grudnia 2019 r. rozpoczęła się X edycja konkursu Samorząd Równych Szans. Ma on charakter ogólnopolski i jest skierowany do wszystkich samorządów w Polsce. Przyznane zostaną trzy równorzędne Nagrody Główne, dla następujących grup samorządów: najlepsza gmina, najlepszy powiat grodzki, najlepszy powiat ziemski/województwo. Celem konkursu jest popularyzacja wśród samorządów dobrych praktyk związanych z dostosowaniem zarówno usług, jak i otoczenia do możliwości osób z niepełnosprawnościami.

Do konkursu mogą być zgłaszane innowacyjne pomysły oraz rozwiązania, które ułatwiają samodzielność oraz udział w życiu społecznym osobom z niepełnosprawnościami. W konkursie nie mogą brać udziału projekty nagrodzone w jego poprzednich edycjach.

Zgłaszane projekty zostaną ocenione ze względu na ich jakość i wpływ na faktyczną poprawę sytuacji, a nie wysokość przeznaczonych środków finansowych. Doceniane będą nawet niewielkie, ale innowacyjne i odpowiadające na lokalne potrzeby projekty. Zgłoszenia konkursowe będą oceniane w kilkunastu obszarach, w tym m.in.: niezależne życie, w tym usługi społeczne i deinstytucjonalizacja, dostępna informacja, dostępna komunikacja, dostępna edukacja, dostępność wydarzeń kulturalnych, dostępność turystyki, dostępne towary i usługi, zwłaszcza usługi publiczne, zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami, działania na rzecz opiekunów osób z niepełnosprawnościami, w tym rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, działania na rzecz kobiet z niepełnosprawnościami, działania na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami w sektorze publicznym, inne nowatorskie rozwiązania służące wyrównywaniu szans w dostępie osób z niepełnosprawnościami do pełnego udziału we wszystkich aspektach życia.

Obszary priorytetowe w bieżącej edycji konkursu, które zostaną dodatkowo wyróżnione, to m.in.: aktywność obywatelska osób z niepełnosprawnościami, niezależne życie, edukacja włączająca, działania na rzecz kobiet z niepełnosprawnościami, dostępne wybory.

Wnioski można składać w internetowej Bazie Dobrych Praktyk: www.bazadobrychpraktyk.firr.org.pl do 28 lutego 2020 roku. Udział w konkursie jest całkowicie bezpłatny.

Organizatorem konkursu jest Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego.

Współorganizatorami są: Samorząd Województwa Małopolskiego oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Więcej informacji na stronie www.firr.org.pl i w regulaminie konkursu.

Kontakt: Magdalena Lubaś tel.: 12 629 85 14 lub 663 000 040, mail: bdp@firr.org.pl

Oprac. **tuk**

Nowi wiceministrowie w MRPiPS powołani

Resort rodziny poinformował 7 stycznia, że Iwona Michałek, Paweł Wdówik oraz Alina Nowak powołani zostali na stanowiska wiceministrów rodziny, pracy i polityki społecznej. Funkcję pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych objął Paweł Wdówik, a pełnomocnika rządu ds. ekonomii społecznej i solidarnej – Iwona Michałek.

Paweł Wdówik, sekretarz stanu w MRPiPS oraz pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych

Absolwent Ośrodka dla Dzieci Niewidomych w Laskach oraz Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Twórca systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1997 r. kierownik Biura ds. Osób Niepełnosprawnych na UW. W latach 1993-2003 – wykładowca na Akademii Pedagogiki Specjalnej, w latach 2001-2010 pracował jako redaktor Katolickiego Radia Józef.

Pasjonat amerykańskiej ustawy Americans with Disabilities Act; od wielu lat aktywnie działający na rzecz równych praw osób z niepełnosprawnością w Polsce.

Od 2010 r. członek Komisji Ekspertów ds. Osób Niepełnosprawnych przy rzeczniku praw obywatelskich.

Prywatnie żonaty, ojciec czwórki dzieci.

Iwona Michałek, sekretarz stanu w MRPiPS oraz pełnomocnik rządu ds. ekonomii społecznej i solidarnej

Posłanka na Sejm VIII i IX kadencji. W 1981 roku ukończyła biologię środowiskową na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a także studia podyplomowe z ochrony środowiska (1989 r.) i zarządzania (1999 r.).

Pracowała jako nauczyciel biologii i przyrody w szkołach wiejskich i miejskich. Przez 10 lat związana z Kujawsko-Pomorskim Kuratorium Oświaty, w którym pełniła m.in. funkcję wizytatora, wicekuratora oraz sprawowała obowiązki kuratora oświaty. Kierowała również Pracownią Zarządzania, Diagnostyki i Wychowania w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu. Przez 5 lat pełniła funkcję rzecznika praw ucznia.

Alina Nowak, podsekretarz stanu w MRPiPS

Absolwentka Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. Generała Jędrzeja Ziętka w Katowicach (zarządzanie i marketing), Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (studia podyplomowe w zakresie administracji i zarządzania), Uniwersytetu Warszawskiego (studia podyplomowe z zakresu prawa rynku pracy oraz z zakresu Zarządzania i Ewaluacji Projektów Współfinansowanych ze Środków Unii Europejskiej) oraz Wyższej Szkoły Bankowej w Dąbrowie Górniczej (menedżerskie studia podyplomowe – poziom MBA).

Karierę zawodową rozpoczęła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, od wielu lat związana jest z instytucjami rynku pracy. Od 2009 r. pełni funkcję dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrze. Od 2018 r. przewodnicząca Konwentu Dyrektorów Urzędów Pracy Województwa Śląskiego.

Od października 2018 r. radna Sejmiku Województwa Śląskiego VI kadencji, natomiast od 2019 r. członek Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego oraz członek Zespołu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Katowicach ds. Cudzoziemców.

Info: **MRPiPS**

Wdówik: dzięki ustawom o dostępności niepełnosprawni czują się mniej wykluczeni

Ustawy o zapewnieniu dostępności, w tym dostępności cyfrowej, stwarzają warunki do tego, aby osoby z niepełnosprawnościami mogły w społeczeństwie poczuć się obywatelami takiej samej kategorii jak wszyscy inni – mówił 15 stycznia pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych Paweł Wdówik.

Pierwszy raz w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej odbyło się posiedzenie nowo powołanej Rady Dostępności. Przedstawiciele instytucji państwowych i organizacji pozarządowych, a także środowisk osób z niepełnosprawnościami spotkali się, aby wspólnie rozmawiać o planowanych działaniach podejmowanych w ramach programu „Dostępność plus”.

Podczas posiedzenia minister Małgorzata Jarosińska-Jedynak wręczyła nominacje członkom Rady Dostępności i przyjęto regulamin prac.

Uczestniczący w posiedzeniu wiceminister rodziny, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych Paweł Wdówik podkreślił, że ustawy o zapewnieniu dostępności oraz dostępności cyfrowej stwarzają warunki do tego, aby osoby z niepełnosprawnościami mogły w społeczeństwie poczuć się obywatelami takiej samej kategorii jak wszyscy inni.

– Chciałbym, żeby dzięki naszej współpracy i działaniom osoby z różnymi niepełnosprawnościami, które potrzebują różnych form wsparcia, mogły być obywatelami korzystającymi z dóbr kultury, edukacji czy pracy, jeśli tylko będą tego chciały – powiedział Wdówik.

Zapewnił, że chce poprawiać sytuację osób z niepełnosprawnościami tak, jak dzieje się to w innych krajach, np. w Stanach Zjednoczonych. – Będę się angażował w to, by w Polsce też było pełne równouprawnienie, brak wykluczeń i dyskryminacji – powiedział.

W posiedzeniu Rady uczestniczył również Krzysztof Michalkiewicz, prezes Zarządu PFRON.

Rada Dostępności to grupa ekspertów reprezentujących różne środowiska. Wśród nich są przedstawiciele administracji rządowej, przedsiębiorcy i eksperci z różnych dziedzin.

Do głównych zadań rady należy opiniowanie i doradztwo w procesie tworzenia aktów prawnych, rekomendowanie zmian w przepisach prawnych wynikających z potrzeb w zakresie dostępności, wyrażanie opinii i zajmowanie stanowisk w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie dostępności, a także przygotowywanie ekspertyz i analiz niezbędnych do realizacji działań zaplanowanych w programie. (PAP)

Karolina Kropiwick, fot. MFiPR

5 tys. osób uczestniczyło w biegu pod hasłem „Policz się z cukrzycą!”

W Warszawie 5 tys. osób uczestniczyło w biegu pod hasłem „Policz się z cukrzycą!”. Celem była zbiórka pieniędzy na zakup pomp insulinowych dla kobiet w ciąży.

Po raz czternasty 5 tys. osób przebiegło w sobotę ulicami Warszawy 5-kilometrowy dystans w ramach akcji „Policz się z cukrzycą!” organizowanej przez Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy. Liczba uczestników i dystans są stale. Uczestnicy za udział w biegu wnoszą opłatę. Według szefa WOŚP Jerzego Owsiaka, podobnych biegów w całym kraju odbyło się 160, a wzięło w nich udział 32,5 tys. osób.

Jak podał organizator, celem 14. biegu było propagowanie akcji „Policz się z cukrzycą!” i zbiórka pieniędzy na zakup pomp insulinowych dla kobiet w ciąży w ramach Programu Leczenia Osobistymi Pompami Insulinowymi Kobiet Ciężarnych z Cukrzycą. Akcja Fundacji WOŚP ma też popularyzować wiedzę o cukrzycy i promować zdrowy styl życia. (PAP)

lgs/ wus/

28. finał WOŚP: przed północą zebrano ponad 115 mln zł

Przed północą w niedzielę Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy zebrała ponad 100 mln zł. „115 362 894 zł. Dziękujemy! To Wasza zasługa” – podała na Twitterze fundacja.

W niedzielę 12 stycznia w Polsce i w kilkunastu krajach za granicą odbył się 28. finał WOŚP. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy w tym roku działała w 1760 sztabach. Sztaby i wolontariusze – których było prawie 120 tys. – byli w niemal każdym zakątku Polski. Zebrane pieniądze mają być przekazane na „polepszenie standardów diagnostycznych i leczniczych w dziecięcej medycynie zabiegowej”.

Za granicą sztaby WOŚP powołano m.in. w Anglii, Irlandii, Niemczech, Holandii, Belgii, USA i Australii. W tym ostatnim kraju WOŚP zbierała pieniądze na pomoc w walce z pożarami, które wybuchają tam od października zeszłego roku.

Wśród przedmiotów wystawionych na licytację wspierającą WOŚP były m.in. replika medalu noblowskiego Olgi Tokarczuk, kolacja z Robertem Lewandowskim, sukienka od Roksany Węgiel, kurтка, w której Bogusław Linda wystąpił w filmie *Psy*. Można również licytować dary przekazane przez ambasadorów Chin, Francji, Irlandii, Niemiec, Japonii, Wielkiej Brytanii i Palestyny.

28. finał WOŚP zakończył się tradycyjnym happeningiem „Światelko do nieba”. Światelko rozpoczęło się w Gdańsku, później przeniosło się na pl. Bankowy w Warszawie. W Gdańsku miało charakter wyjątkowy, poświęcono je bowiem zamordowanemu przed rokiem prezydentowi miasta Pawłowi Adamowiczowi. (PAP) nmk/ wus/

Żegnamy

9 grudnia ub.r. w wieku 70 lat zmarł dr inż. Andrzej Barczyński – osoba szeroko znana i ceniona w środowisku osób z niepełnosprawnościami. Śmierć nadeszła nagle i niespodziewanie.

Zmarły był absolwentem Technikum Samochodowego w Częstochowie oraz Politechniki Częstochowskiej, gdzie studiował na Wydziale Budowy Maszyn i na nim po ukończeniu studiów pracował naukowo. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w charakterze prezesa Zarządu kierował Spółdzielnią Inwalidów „Nowe Życie” w Częstochowie. Był menadżerem otwartym na innowacje. W tym okresie między innymi wdrożył w Spółdzielni system zarządzania jakością, co w praktyce przełożyło się na unowocześnienie produkowanych tu różnego typu wag kuchennych i łazienkowych. Potwierdzeniem wdrożonego postępu było uzyskanie na Międzynarodowych Targach Poznańskich medalu „Dobry Wyrób Merkury” za nowy model wagi łazienkowej.

Lata transformacji społeczno-gospodarczej nie sprzyjały spółdzielczości inwalidów. Andrzej Barczyński aktywnie włączył się w działalność powstałej wówczas Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej będącej samorządem gospodarczym pracodawców, którzy z racji zatrudniania określonej liczby osób niepełnosprawnych posiadali status zakładu pracy chronionej. Doceniając Jego wiedzę i zaangażowanie, wybrano Go na stanowisko dyrektora generalnego Izby.

Pracując w Izbie, łączył obowiązki zawodowe z pracą naukową dotyczącą różnych aspektów ekonomicznych związanych z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych i instrumentami finansowymi wspierającymi ich zatrudnienie. Przy pomocy narzędzi matematycznych badał efektywność różnych form rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Był autorem unikatowej metodologii obliczania dodatkowych kosztów wynikających

z zatrudniania pracowników z niepełnosprawnościami. Zagadnienia te opisał w pracy doktorskiej, którą obronił i uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych.

Mając stopień doktora, powrócił do pracy na Politechnice Częstochowskiej, tym razem na Wydziale Zarządzania, gdzie kontynuował swoje naukowe zainteresowania.

Andrzej Barczyński w swoim dorobku ma również działalność publicystyczną. Był redaktorem naczelnym wydawanych przez KIG-R periodyków, jak „Zakłady Pracy Chronionej” i „Aktywizacja Zawodowa Osób Niepełnosprawnych”, publikował w czasopiśmie środowiska osób niepełnosprawnych „Nasze Sprawy”, „Integracja” i in. Uczestniczył w wielu projektach zleczanych przez PFRON, a finansowanych ze środków Unii Europejskiej i środków krajowych. W tym zakresie współpracował z wieloma instytucjami, jak Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Centralny Instytut Ochrony Pracy, Uniwersytet Zielonogórski, oraz z organizacjami pozarządowymi – Krajowym Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych, Towarzystwem Walki z Kalectwem, Polskim Forum Osób Niepełnosprawnych itp.

Miał też pozazawodowe pasje. Lubił fotografować, a potem cieszyć się udanym ujęciem. Po przejściu na emeryturę zainteresował się malarstwem. Wstąpił do Częstochowskiego Stowarzyszenia Plastyków im. Jerzego Dudy Gracza, aby lepiej uprawiać tę sztukę.

Odszedł człowiek o dużej wiedzy, szerokich zainteresowaniach, ekspert w dziedzinie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Andrzeja Barczyńskiego

umiejący piękną polszczyzną przekazać wiedzę słuchaczom i czytelnikom. Był przy tym bardzo towarzyski i życzliwy dla innych, zwłaszcza osób dotkniętych niepełnosprawnością. Troszczył się o rodzinę, był dumny ze swoich synów i bardzo szanował żonę.

Andrzeju! Dziękujemy Ci za wszystko, co zrobiłeś na rzecz osób niepełnosprawnych, za wszystko dobro, które po sobie zostawiłeś. Będzie nam Cię brakowało.

Ludwik Mizera, Jerzy Szreter i przyjaciele z Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych

Wspomnienie o dr. Andrzeju Barczyńskim (1949–2019)

Andrzej zmarł 9 grudnia 2019 roku w Częstochowie, przeżywszy 70 lat. Absolwent Politechniki Częstochowskiej. Pracownik naukowy tej uczelni w latach 1974–1982 oraz 2007–2015. W latach 1997–2007 dyrektor generalny Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej w Warszawie. Autor licznych publikacji dotyczących problematyki rozwiązań systemowych w organizacji i finansowaniu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Członek Społecznej Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem. Ekspert TWK do spraw systemowych rozwiązań problemów działania i finansowania rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami oraz działalności przedsiębiorstw w obszarze zatrudniania osób z niepełnosprawnością.

Najbardziej owocny i efektywny zawodowo oraz naukowo był okres Jego pracy na Politechnice Częstochowskiej, w Spółdzielni Inwalidów „Nowe Życie” w Częstochowie oraz Krajowej Izbie Gospodarczo-Rehabilitacyjnej. Okres działalności w KIG-R, konferencje i sympozja naukowe, projekty badawcze, których był głównym inspiratorem, zaowocowały uzyskaniem doktoratu z zakresu organizacji i zarządzania.

Andrzej był dyrektorem generalnym KIG-R i redaktorem naczelnym pism wydawanych przez Izbę. Dużą wartością było wydawanie miesięcznika „Praca i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”, który był kontynuacją miesięcznika „Zakłady Pracy Chronionej, Rehabilitacja, Prawo, Finanse, Zarządzanie, Technika”,

wydawanego od 1998 roku. Misją miesięcznika było dostarczanie czytelnikom wiedzy umożliwiającej prawidłową realizację zadań dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością. Szczególnie cenne i twórcze było tworzenie forum wymiany poglądów, wyników badawczych i propozycji rozwiązań w systemie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami. Miesięcznik był wówczas jednym z najważniejszych środków przepływu informacji o aktach prawnych, ich interpretacji i wykładni potrzebnych spółdzielcom i zakładom zatrudniającym osoby z niepełnosprawnością. Pisał również do kwartalnika PFRON „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”.

Autor wielu cennych prac badawczych w zakresie zatrudnienia chronionego, problematyki rozwoju spółdzielczości inwalidów na płaszczyźnie teorii i praktyki. Niezwykle innowacyjne było podjęcie przez niego tematyki działań i społecznej odpowiedzialności biznesu w kontekście zatrudniania i wspierania osób z niepełnosprawnością.

Z okazji Jubileuszu 60-lecia TWK Andrzej przygotowywał temat „Współpraca TWK ze spółdzielczością inwalidów w zakresie rozwoju zakładów pracy chronionej. Kryzys i jego przyczyny”. W Społecznej Radzie Naukowej TWK był naszym ekspertem w zakresie pracy chronionej i systemu zatrudniania osób z niepełnosprawnością. Niestety, nieubłagana śmierć przerwała prace nad tym tematem. Nikt już tego tak nie napisze jak Andrzej.

Andrzeju, dziękujemy Ci za wielki i nieoceniony wkład piśmienniczy w ramach Społecznej Rady Naukowej TWK. Brakować nam będzie Twoich dociekliwych i niezwykle analitycznych tekstów z twórczymi wnioskami, które kończyłeś prekluzją, czy będą zrealizowane.

Był człowiekiem niezwykle pogodnym, dobrodusznym, o miłym i wdzięcznym głosie. W potocznej rozmowie posługiwał się piękną polszczyzną. Żegnamy Cię z wielkim smutkiem i żalem. Będzie nam Ciebie bardzo brakowało, a zastąpić będzie bardzo trudno.

Cześć Twojej nieodżałowanej pamięci!

Dr Henryk Waszkowski
Sekretarz Społecznej Rady Naukowej TWK

Informacja o dorobku naukowym i doświadczeniu w szczególności dotyczącym zagadnień związanych z problematyką aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami

Dorobek w latach 2003–2017:
5 publikacji książkowych samodzielnie,
52 publikacje w postaci rozdziałów w monografiach i pracach zbiorowych,
71 referatów na konferencjach naukowych,
59 artykułów w czasopiśmie,
23 opracowania o charakterze ekspertyz.

Działalność organizacyjna i ekspercka:
– ekspert z ramienia PFRON w projektach:
▪ „Wypracowanie i upowszechnienie we współpracy z partnerami społecznymi modelu wsparcia osób niepełnosprawnych w środowisku pracy” (10.05.2018 – 30.11.2018)
▪ „Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie modelu kompleksowej rehabilitacji umożliwiającej podjęcie lub powrót do pracy” (7.03.2018 – 30.09.2018)
– członek Społecznej Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem w Warszawie – od 21.01.2016 r.
– członek Komitetu Nauk Prawnych i Ekonomicznych PAN, Oddział Katowice, Sekcja Nauk Ekonomicznych (od 02.2001 r.)
– członek Komisji Rehabilitacji i Integracji Społecznej O/PAN w Poznaniu (od 12.2008 r.)
– współpraca ekspercka z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy w Warszawie (od 2011 r.)
– współpraca ekspercka z Instytutem Spraw Publicznych w Warszawie (2009–2011)
– ekspert rządowego Międzyresortowego Zespołu ds. Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy (Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia przy Ministerstwie Zdrowia)

Od 2018 r. członek Częstochowskiego Stowarzyszenia Plastyków im. Dudy-Gracza.

Ruszyła rekrutacja na rok 2020 do wrocławskiego mieszkania opieki wytchnieniowej

Mieszkanie z pokojami wytchnień przeznaczone jest dla osób z niepełnosprawnościami, którymi przez tydzień lub dwa tygodnie bezpłatnie opiekuje się tu zespół specjalistów. W tym czasie stały opiekun – rodzic czy krewny – może zająć się swoimi najważniejszymi sprawami albo po prostu odpocząć, mając pewność, że powierza dziecko, krewnego czy niepełnosprawnego współmałżonka w dobre ręce.

Wyremontowane i wyposażone przez Fundację „Potrafię Pomóc” mieszkanie z pokojami wytchnień mieści się we Wrocławiu przy ulicy Horbaczewskiego 24. Pierwsi goście trafili tu w sierpniu ubiegłego roku.

Program skierowany był do wrocławian sprawujących opiekę nad osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub nad osobą z orzeczeniem o niepełnosprawności, która – z powodu znacznie ograniczonej możliwości samodzielnej egzystencji – wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy.

W 2019 roku, w ramach finansowanego przez Gminę Wrocław pilotażowego projektu „Opieka wytchnieniowa w Gminie Wrocław”, Fundacja „Potrafię Pomóc” w Mieszkaniu Opieki Wytchnieniowej przyjęła 12 osób na dwutygodniowe pobyty i 8 na pobyty jednodniowe. Pierwszym gościem był pan Sebastian, a tak ten czas wspomina jego siostra:

– Sebastianowi została zapewniona fachowa i kompleksowa opieka. Dzięki niej mogliśmy pierwszy raz wyjechać z moją mamą i moimi córkami na wczasy. Był to dla nas czas pełen radości i spokoju. Nie został on zakłócony przez żadne problemy związane z opieką nad Sebastianem. Wszystkie panie były przecudowne i przemiłe. Mój brat pierwszy raz od kilkudziesięciu lat był na „spacerze”. Panie spędzały z nim czas na dworze, ponieważ dysponują odpowiednim zapleczem do tego (wózek inwalidzki). Jesteśmy szczerze wdzięczne za pomoc i serce wszystkich pań.

Pod koniec grudnia 2019 r. Fundacja „Potrafię Pomóc” złożyła ofertę na kontynu-

owanie opieki. Konkurs właśnie został rozstrzygnięty, Gmina Wrocław zdecydowała o przyznaniu finansowania, więc także w roku 2020 fundacja będzie mogła zaoferować tak potrzebne opiekunom wsparcie.

Co więcej, urzędnicy przychylni się do wniosku o rozszerzenie grupy osób korzystających z pomocy. Ta ważna zmiana stała się możliwa dzięki otwartości Urzędu Miasta Wrocławia, który posłuchał sugestii wrocławian i przedstawicieli fundacji. Teraz, w szczególnych przypadkach, kadra Mieszkania Opieki Wytchnieniowej będzie mogła także zająć się osobami, które nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności, jednak – ze względu na stan zdrowia – potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, bo bez niego nie są w stanie wykonać co najmniej jednej z podstawowych czynności. Podstawą przyjęcia będzie dokument poświadczający stan zdrowia oraz wywiad przeprowadzony przez przedstawiciela fundacji.

Wnioski o pobyt w Mieszkaniu Opieki Wytchnieniowej można składać już teraz, zasady rekrutacji i potrzebne dokumenty znajdują się na stronie fundacji: <https://potrafiempomoc.org.pl/mieszkanie-opieki-wytchnieniowej/>.

Pierwsi goście po opiekę trafią już 27 stycznia, a wsparcie oferowane będzie przez 43 tygodnie, czyli do 13 grudnia 2020.

pr, fot. „Potrafię Pomóc”

Jasełka w dowód wdzięczności...

„Oto dobra nowina: Maryja porodziła syna”. Bóg narodził się w skromnej stajence i przemówił przez wiele czystych, małych serc. Do wspólnego świętowania tego wydarzenia przedszkolaki zaprosiły osoby z niepełną sprawnością – uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II prowadzonego przez Fundację REPI.

Dyrektorem placówki, wychowującej dzieci w duchu chrześcijańskim, jest siostra Maria Bielaszka, która mówi: – Przygotowanie jasełek i zaproszenie uczestników i kadry z warsztatu jest dowodem wdzięczności za pracę państwa terapeutów oraz za zaangażowanie uczestników w proces terapii. W czasie naszej działalności spotkaliśmy się z życzliwą pomocą tej placówki, za którą jesteśmy wdzięczni. Wdzięczność tę możemy okazać w taki sposób – ucząc się kolęd, tekstu spektaklu, ruchu scenicznego – podzielenia się tą radością ze społecznością warsztatu.

Dla przedszkolaków występ był sporym wyzwaniem, ponieważ pierwszy raz grały przed tak dużą publicznością. Do uroczystych jasełek dzieci przygotowywały się pilnie pod okiem siostry dyrektor i pań nauczycielek: E. Łabno, Doroty Szarek, Oktawii Miękińskiej oraz Kingi Prusak. Piękne dekoracje i muzyka stanowiły wspaniałą oprawę występu. Przedstawienie było wyjątkowe. Mali aktorzy w znakomitych strojach prezentowali się doskonale. Z dużym przejęciem i zaangażowaniem wiernie odtwarzali swoje role, prezentowali umiejętności recytatorskie oraz wokalne. Wszyscy byliśmy pod ogromnym wrażeniem, patrząc na przedszkolaków z podziwem i wzruszeniem.

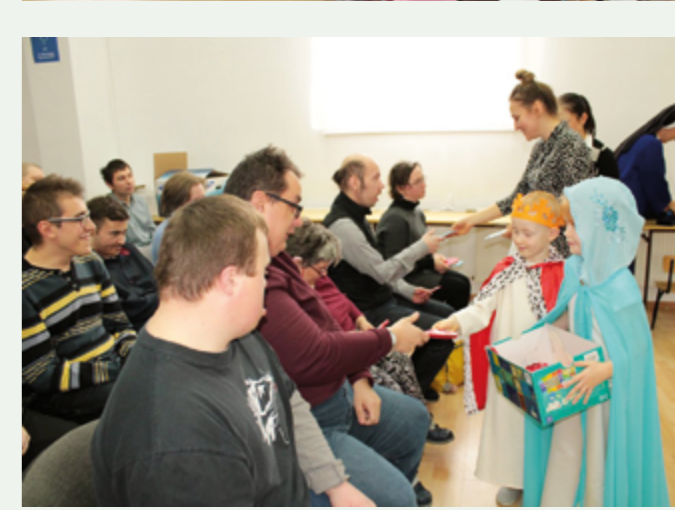
Po przedstawieniu uczestnicy warsztatu zostali obdarowani dobrym słowem, wykonanymi przez dzieci serduszkami oraz czekoladami. Zrewanżowali się słodkim poczęstunkiem i breloczkami, które przygotowali w pracowni obróbki laserowej. Kierownik warsztatu Tomasz Wardała ze wzruszeniem, serdecznie podziękował za to niezwykle wydarzenie.

– Dziękujemy za zauważenie, docenienie i taki piękny gest. Nie możemy wyjść z podziwu po percepcji godzinnego spektaklu. Ogrom zaangażowania i pracy dzieci, nauczycielek, rodziców sprawiły, że wspomnienie dzisiejszego dnia będzie zawsze powodowało w nas wzruszenie. Nie spodziewaliśmy się czegoś takiego.

Zwrócił też uwagę na kompetencje społeczne i odwagę utalentowanych małych aktorów, którzy podbili serca całej widowni.

Tekst i fot. REPI

Z niezwyklego powodu niecodzienne wydarzenie przygotowały dzieci z Przedszkola Niepublicznego Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP w Tarnowie. Jako wyraz wdzięczności za pracę Warsztatu Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II przedszkolaki przygotowały i wystawiły przedstawienie jasełkowe. Radości i wzruszeń nie było końca.

28 grudnia TVP2 rozpoczęła emisję *Pasjonatów* w reżyserii Artura Dziurmana. 9 dni wcześniej w Krakowie został zorganizowany pokaz dwóch odcinków tego serialu. Widzowie poznają historie osób z dysfunkcją wzroku, które występują w Integracyjnym Teatrze Aktora Niewidomego (ITAN). Na ekranie nie zabraknie też popularnych aktorów. Pierwsze oceny są pozytywne, a oglądalność w telewizji może wpłynąć na kontynuację przedsięwzięcia.

Artur Dziurman

ITAN pisze wyjątkowy rozdział w swojej historii. 19 grudnia przekonana się o tym publiczność licznie zgromadzona w kinie Kijów Centrum w Krakowie. 2 lata wcześniej w tym miejscu burzę oklasków podczas premiery zebrał *Wykluczeni*, czyli dokument nt. grupy skupionej wokół Artura Dziurmana.

Tym razem zaprezentowano 2 odcinki *Pasjonatów* największego z dotychczasowych przedsięwzięć krakowskiego teatru. Same zdjęcia do najnowszej produkcji trwały niemal 2 miesiące, a ostatni klaps na planie padł 25 sierpnia.

Przygotowanych zostanie 13 odcinków trwających po 25 minut. Prace nad częścią z nich jeszcze trwają. Główne wątki dotyczą członków teatru ITAN, ale na ekranie nie zabraknie popularnych aktorów. W tym gronie znajdują się m.in. Anna Korcz, Anna Seniuk, Adrianna Biedrzyńska, Dorota Pomykała, Katarzyna Jamróz, Ewa Kuklińska oraz Aldona Jankowska. Ponadto wystąpią Tadeusz Huk, Andrzej Beja-Zaborski, Dariusz Gnatowski, Leszek Piskorz, Jacek Fedorowicz, Tadeusz Ross czy Dariusz Kordek.

– To są znakomici i lubiani aktorzy. Znani z teatru i produkcji filmowych, słusznie odbierani jako gwiazdy. Fenomenem *Pasjonatów* jest to, że ci artyści z pełnym przekonaniem wcieliłi się obok nas w przeciętnych ludzi – powiedziała „NS” Danuta Damek, producent i tytułowa bohaterka pierwszego odcinka serialu. Dodała, że mocną stroną serialu są również zdjęcia. Ich atutem jest różnorodność scenarii od gór po morze. Ponadto naturalne lokacje, takie jak nielukrowany realizm sal szpitalnych i przystanków autobusowych, wnętrza sklepów czy dworce itp. Niewątpliwym plusem jest też muzyka Roberta Bylicy.

Łzy wzruszenia

Kinowe atrakcje rozpoczęły się od występu teatru ITAN. Dla widzów zaprezentował fragmenty spektaklu *Legenda Starszych Panów*. Ze sceny wybrzmiały więc piosenki, które kiedyś

Część serialowej ekipy

Pasjonaci przecierają szlak. Teatr ITAN wkracza do telewizji

Tekst i fot. Marcin Gazda

wykonywali Jeremi Przybora i Jerzy Wasowski. I po raz kolejny świetnie się sprawdzili. Atmosferę podgrzał materiał making of, przedstawiający proces powstawania *Pasjonatów*. Jednak kulminację stanowił pokaz dwóch odcinków serialu: trzeciego i czwartego.

– Byliśmy zdenerwowani z Danusią [Damek – przyp. red.], jak to zostanie odebrane. To napięcie zeszło po pierwszym pokazanym odcinku, kiedy słyszeliśmy troszeczkę reakcji i absolutną ciszę na końcu, bo on jest wzruszający. Wiedzieliśmy, że kolejny odcinek będzie jeszcze bardziej wzruszający. I rzeczywiście niektórym ludziom polały się łzy – opisał Artur Dziurman, reżyser *Pasjonatów*. Dodał, że przedstawiane historie są z życia wzięte, ale pojawia się konfabulacja, aby nadać produkcji charakter filmowy.

Najpierw widzowie poznali bliżej losy Mieczysława Baczyńskiego, związanego z teatrem ITAN od lat. Później akcja toczyła się wokół Doroty Ziental, która do serialu trafiła dzięki udziałowi w castingu zorganizowanym wiosną br. W serialu i życiu prywatnym towarzyszy jej Jan Szuster, jeden z bohaterów publikacji *Lista Mocy. 100 najbardziej wpływowych Polek i Polaków z niepełnosprawnością*.

Magiczne efekty

– Nie wiedziałam kompletnie, jak to wyjdzie, momentami byłam pełna obaw. Zналиśmy naszą historię z tej drugiej strony, z tych scen kręconych

Danuta Damek

Dorota Ziental

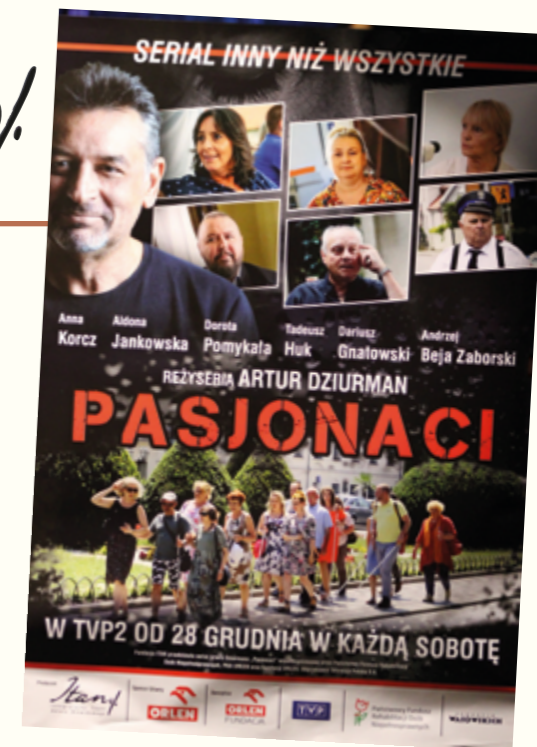
Aneta Mazur (w środku)

Jan Szuster

Iwona Chamielec (z lewej)

w trakcie kilkunastu dni ciężkiej pracy od świtu do wieczora, w upale i trudnych warunkach. Czasami były śmieszne sytuacje, innym razem krytyczne, ale Artur ma głowę pełną pomysłów. Dzisiaj zobaczyliśmy esencję tego i to jest dla nas magiczne – powiedziała Dorota Ziental.

Z kolei Jan Szuster zaznaczył, że debiut filmowy był dla niego fantastycznym doświadczeniem. Bardzo lubi obserwować, jak różne rzeczy powstają, a plan filmowy stanowił wielki organizm. W serialu można dowiedzieć się m.in. o projektowanych przez niego udogodnieniach elektronicznych dla osób z dysfunkcją wzroku.

– Kapelusze z głów przed tymi osobami niewidomyi i niedowidzącymi. Jestem wzruszony, że ludzie, których dotknął los, mogą się realizować poprzez sztukę i to im przynosi satysfakcję. Występują w teatrze, a tu jeszcze w filmie, a to nie jest takie proste. Swoją autentycznością bardzo mnie wzruszają – stwierdził Dariusz Gnatowski, który w *Pasjonatach* wcielił się w rolę marszałka. Dla niego nie było to pierwsze spotkanie na planie z teatrem ITAN, zagrał już w filmie *Marzenie. Prawdziwa historia*. Ma nadzieję, że jeszcze z nimi wystąpi na jednej scenie. Najlepiej w siedzibie, o którą grupa się stara.

Również Iwona Chamielec, serialowa Matylda, bardzo pozytywnie wypowiedziała się na temat zaprezentowanych odcinków. Przyznała, że jest wręcz zachwycona kolegami z teatru, z którymi pracuje od kilkunastu lat. I nie ukrywała zdumienia postępowaniem, jaki zrobili w tym okresie.

Czas na telewizję

Premiera serialu w TVP 2 odbyła się 28 grudnia. Co tydzień widzowie będą mieli możliwość obejrzenia dwóch kolejnych odcinków (o godz. 11:55 i 12:30).

dokończenie na str. 27

Koncert November Project

November Project, czyli

Tekst i fot. Marcin Gazda

W Polsce można zorganizować w pełni dostępny koncert. Świadczy o tym występ zespołu November Project, który stanowił zwieńczenie tegorocznych działań w ramach projektu „Małopolska. Kultura Wrażliwa”. Wyjątkowe wydarzenie muzyczne odbyło się 17 grudnia w Krakowie. Na scenie zagościli też przedstawiciele instytucji kultury, którzy odebrali świadectwa dostępności.

troski, bo każdy z nas nie jest doskonały, mamy słabości, bo nikt nie jest ideałem!”.

– Nie zapominajmy, że jest jeden najważniejszy sprzęt, który powoduje, że ludzie chcą się bawić, uczestniczyć w koncertach. To jest żar w sercu i tego sprzętu nic nam nie zastąpi – powiedział tuż przed występem Paprodiad.

Zespół wykonał takie utwory jak m.in. *Osiedle Przyjaźń*, *Optymista*, *Dom*, *Piesek Justice* czy *Świat w obłokach* z repertuaru Marka Grechuty. Zgromadzona publiczność świetnie je przyjęła, a wokalista November Project często do niej schodził ze sceny,

czym zachęcał do zabawy.

– Staramy się przetłumaczyć wydarzenie w PJM, dodać napisy na ekranach. Mamy pętlę indukcyjną na większej części sali koncertowej oraz audiodeskrypcję dla osób niewidomych i niedowidzących. Poza tym budynek jest dostępny dla osób z niepełnosprawnością ruchową, poruszających się na wózkach – podkreślił Tomasz Włodarski.

Pokonywanie barier

Spore zainteresowanie wzbudziły zestawy, dzięki którym osoby niesłyszące mogą odczuć atmosferę koncertu. To rozwiązanie miało już zastosowanie podczas Festiwalu Pol'and'Rock. Jednym z elementów jest plecak z wbudowanymi subwooferami, który powstał głównie z myślą o DJ-ach. Do tego dochodzą słuchawki oparte na przewodzeniu kostnym. One z kolei trafiły na rynek głównie z myślą o aktywnych osobach słyszących. Zestaw składa się też z przekazników transmitujących muzykę na żywo bezpośrednio z reżyserki dźwięku.

– Ten jakby egzoszkielet, tzw. plecak, przekazuje drgania muzyczne na kręgosłup, a słuchawki – na podstawę czaszki. Dzięki temu osoby glucho mogą czuć rytm i słyszeć muzykę – opisał Tomasz Włodarski.

Pierwszy w pełni dostępny koncert w Polsce – w ten sposób organizatorzy zachęcali do odwiedzenia Karcher Hala Cracovia Centrum Sportu Niepełnosprawnych. I zadbali, aby wszyscy mogli się bawić podczas występu zespołu November Project. Również osoby z niepełnosprawnościami wzroku, słuchu i ruchu.

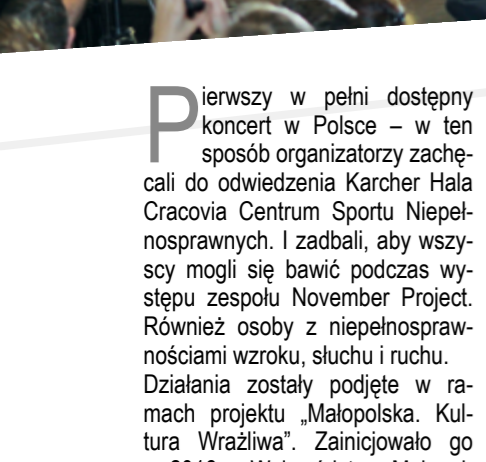
Działania zostały podjęte w ramach projektu „Małopolska. Kultura Wrażliwa”. Zainicjowało go w 2016 r. Województwo Małopolskie, a realizacją zajmuje się Małopolski Instytut Kultury w Krakowie. Pomysłu-

z regionu Małopolski i Krakowa – powiedział Tomasz Włodarski, zastępca dyrektora Małopolskiego Instytutu Kultury oraz koordynator projektu „Małopolska. Kultura Wrażliwa”.

Łączy nas muzyka

Zwienieniem tegorocznych działań był koncert November Project. Zespół został założony przez Piotra Wiernika Wiernikowskiego. Grupa kojarzona jest przede wszystkim z Włodkiem Pa-

prodiadem Dembowskim, czyli wokalistą i tekściarzem Łąki Łan. W składzie są również osoby z niepełnosprawnościami. Muzycy przekonują, że: „Wszyscy jesteśmy specjalnej

MAŁOPOLSKA
KULTURA WRAZLIWA

koncert dla każdego

Z tego udogodnienia skorzystała m.in. Edyta Kozub z Fundacji Między Uszami. Jak zaznaczyła, nie słyszy od urodzenia, a wyczuwała rytm, tempo. Podkreśliła, że dla niej to było cudowne uczucie. Przy czym słuchawki szybko zdjęła. Kojarzyły się jej z aparatem słuchowym i uznała je za niewygodne. W przeszłości miała okazję odbierać muzykę poprzez wibrowanie z podłogi, doświadczyła tego we Francji. Ponadto podziwiała też osoby glucho, które śpiewały migając.

Kierunek zmian

Występ November Project został poprzedzony wręczeniem świadectw dostępności dla instytucji kultury z Małopolski. Zostały one przyznane w trzech kategoriach dostępności dla osób z niepełnosprawnością słuchu, wzroku i ruchu.

– To nie jest certyfikat, a świadectwo, że dana instytucja wykonała kawał dobrej pracy w wdrożeniu tych standardów i że jest otwarta na przyjęcie osób z niepełnosprawnościami. Można spokojnie się z nią skontaktować i bezpiecznie odwiedzić to miejsce – zaznaczył Tomasz Włodarski.

W gronie docenionych znalazły się m.in. Muzeum Armii Krajowej w Krakowie, Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora CRICOTEKA w Krakowie, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, Opera Krakowska.

W imieniu Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, świadectwa odebrała Dominika Feiglewicz, która jest koordynatorem

Tomasz Włodarski

dostępności tej instytucji. Wcześniej m.in. wyreżyserowała spektakl *Wojna w Niebie* z udziałem aktorów niesłyszących i niedo-słyszących. Jak zaznaczyła, celem Teatru było w pierwszej kolejności dostosowanie propozycji kulturalnych dla osób z dysfunkcją słuchu i wzroku. Według niej kwestie artystyczne są najważniejsze, ponieważ przyciągają odbiorców.

– Dostrzegam, że osoby z niepełnosprawnościami chętniej przychodzą, dzwonią czy piszą do nas. Wiedzą, że instytucja się otwiera na działania inkluzywne, bo nie staramy się oferować np. warsztatów dla głuchych, tylko chcemy zaprosić głuchych i słyszących. Zależy nam na pełnej dostępności i możliwości integrowania się w sztuce, a nie na stwarzaniu getta czy wydarzenia specjalnego – powiedziała Dominika Feiglewicz.

Przedstawiciele instytucji, które otrzymały świadectwa dostępności

Pasjonaci przecierają szlak. Teatr ITAN wkracza do telewizji

dokończenie ze str. 25

W przedostatnim z nich zostanie przedstawiona m.in. historia Anety Mazur. Jak podkreśliła popularna Jednooka Wojowniczką, emisja serialu z pewnością wpłynie na rozwój teatru. ITAN stanie się bardziej rozpoznawalny. Jednocześnie chciałaby, żeby dzięki tej produkcji zmieniło się postrzeganie osób z niepełnosprawnościami, a także podejście do nich.

– Nie potrzebujemy litości, jesteśmy zaradni, potrafimy cieszyć się życiem. Ważne, żebyśmy byli przyjmowani, tolerowani, a nie szufladkowani na niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Takie są moje oczekiwania – powiedziała Aneta Mazur, która do *Pasjonatów* trafiła dzięki castingowi.

Z kolei Dorota Ziental ma nadzieję, że część społeczeństwa dowie się o osobach z niepełnosprawnościami i otworzy na nie oczy. Seriale trafiają niemal do każdego, a ich odbiorcami są m.in. matki, prawniczki czy panie sprząające. I tak powinno być też w tym przypadku.

Ta produkcja może przynieść więcej korzyści niż różne kampanie społeczne. Jak dodała Danuta Damek, osoby z dysfunkcją wzroku nie zostały przedstawione przez pryzmat dramatu. Istotne było pokazanie ich pasji, zamiłowania do teatru. Można więc zobaczyć m.in. przygotowania do kolejnych spektakli, a także fragmenty występów. I uświadomić sobie, ile wysiłku kosztuje dojście do prezentowanego poziomu. Ale i w tej opowieści nie brakuje trudniejszych tematów. Sieganie po alkohol, rozstania, kłopoty czy nieporozumienia rodzinne to tylko wybrane wątki z dwóch zaprezentowanych odcinków.

– Emocje były ogromne, to pierwsze zderzenie się z widzem. To utwierdziło nas, że montujemy i zgrujemy w dobrym kierunku, a materiał jest dużą wartością. To inny serial niż te, które oglądamy na różnych kanałach. Liczę, że będzie on dawał widzom odrobinę refleksji, a mam nadzieję, że również wzruszenia – powiedział Artur Dziurman.

Dodał, że jeszcze nie wie, czy powstanie drugi sezon *Pasjonatów*. Bardzo dużo zależy będzie od oglądalności. Jeśli przed telewizorami zasiądzie np. o 50 czy 100 proc. więcej widzów od spodziewanej liczby, to być może sama telewizja uzna, że warto kontynuować to przedsięwzięcie.

Tekst i fot. Marcin Gazda

1 proc. opłaty przekształceniowej dla osób z niepełnosprawnością

W nowelizacji ustawy przekształceniowej wprowadzono 99-proc. zniżki m.in. dla osób z niepełnosprawnością.

1 proc. opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego we własność zgodnie z art. 9a przysługuje:

– Osobom z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz tym, które uzyskały orzeczenie przed ukończeniem 16. roku życia, lub zamieszkującym w dniu przekształcenia z tymi osobami opiekunom prawnym lub przedstawicielom ustawowym tych osób. To oznacza, że bonifikata przysługuje tym, którzy mieli orzeczenie lub zamieszkiwali z osobą ją posiadającą w dniu 1 stycznia 2019 roku.

– Członkom rodzin wielodzietnych zgodnie z ustawą o Karcie Dużej Rodziny.

– Inwalidom wojennym i wojskowym w rozumieniu ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

– Kombatantom oraz ofiarom represji wojennych i okresu powojennego w rozumieniu ustawy z 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

– Świadczeniobiorcom do ukończenia 18. roku życia, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, o których mowa w art. 47 ust. 1a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub ich opiekunom prawnym.

Zniżka obowiązuje od 1 stycznia 2019 r. w tym przypadku prawo działa wstecz i przysługuje na gruntach podległych Skarbowi Państwa i samorządom. Aby skorzystać z ulgi lub odzyskać wcześniej wpłacone środki tytułem nadpłaty należy złożyć wniosek.

W opinii Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju opłata przekształceniowa jednorazowa może być wniesiona dopiero po otrzymaniu zaświadczenia potwierdzającego przekształcenie i po zgłoszeniu na piśmie zamiaru jej opłacenia. W otrzymanym zaświadczeniu będzie informacja jaka jest wysokość opłaty oraz kiedy i gdzie należy ją wnieść. Dopiero wtedy urząd udzieli bonifikaty.

kat

Wliczanie do dochodu alimentów otrzymywanych przez niepełnosprawne dziecko – niekonstytucyjne

Trybunał Konstytucyjny wydał ostateczny wyrok w sprawie przepisu ustawy o PIT, zgodnie z którym do dochodu niepełnosprawnego dziecka wliczało się alimenty otrzymywane przez nie od rodzica.

Zaskarżony przepis ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych uzależniał prawo rodzica utrzymującego niepełnosprawne dziecko do skorzystania z tzw. ulgi rehabilitacyjnej od wysokości alimentów otrzymywanych przez to dziecko oraz formy w jakiej spełniane są przez rodziców świadczenia alimentacyjne.

Naczelny Sąd Administracyjny, uznał, że do dochodu osoby niepełnosprawnej wlicza się także alimenty.

W tej sprawie interweniował w 2016 r. rzecznik praw obywatelskich, który w stanowisku skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego wnioskował o uznanie przepisu za niekonstytucyjny.

Uznał, że przepis różnicuje sytuację rodziców dzieci, którzy realizują obowiązek alimentacyjny z własnej woli oraz tych rodziców, którzy realizują go na podstawie wyroku sądu. Rodziny, które zapewniają niepełnosprawnym dzieciom środki utrzymania o wartości nieprzekraczającej 9 tys. 120 zł rocznie, mogą odliczyć od dochodu wydatki rehabilitacyjne. Natomiast kwota świadczeń alimentacyjnych uiszczanych (w pieniądzu lub poprzez świadczenia rzeczowe) nie wpływa na prawo do skorzystania z ulgi rehabilitacyjnej przez rodziców realizujących dobrowolnie obowiązek alimentacyjny.

Trybunał orzekł, że zaskarżony przepis jest niezgodny z konstytucją. W uzasadnieniu wyroku można przeczytać: „Trybunał nie znalazł żadnych argumentów, które usprawiedliwiłyby zróżnicowanie możliwości skorzystania z tej ulgi przez rodziny znajdujące się w takiej samej sytuacji majątkowej i w równym stopniu ponoszące ciężary związane z niepełnosprawnością dziecka, zależnie od formy (sposobu) wypełniania przez rodzica obowiązku alimentacyjnego”.

kat

Świadczenie pielęgnacyjne również dla opiekunów – rencistów

Opiekunowie osób z niepełnosprawnością, którzy pobierają rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, będą mogli ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne – tak stanowi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 26 czerwca 2019 r., który wszedł w życie 9 stycznia br.

Według dotychczasowych przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych świadczenia pielęgnacyjne nie należały się opiekunom osób z niepełnosprawnością z przyznaną emeryturą, rentą – w tym rodzinną lub socjalną, zasiłkiem stałym, nauczycielskim świadczeniem kompensacyjnym, rodzicielskim świadczeniem uzupełniającym „Mama 4+”, lub specjalnym zasiłkiem opiekuńczym czy zasiłkiem dla opiekuna.

Intencją ustawodawcy wprowadzającego w 2003 r. to wyłączenie było, aby uprawniony opiekun nie pobierał świadczenia pielęgnacyjnego – wówczas w wysokości 420 zł – w sytuacji, gdy otrzymuje świadczenie wyższe. Jednak 1 maja 2014 r. kwota świadczenia pielęgnacyjnego wzrosła do 800 zł i przewyższyła, wtedy jeszcze nieznacznie, wartość najniższej emerytury.

Obecnie świadczenie pielęgnacyjne jest prawie dwukrotnie wyższe od najniższej emerytury i od 1 stycznia 2020 r. wynosi 1830 zł miesięcznie (netto). Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 26 czerwca 2019 r. (sygn. akt SK 2/17) renciści z tytułu częściowej niezdolności do pracy, będą mogli ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne, jeśli są opiekunami osoby z niepełnosprawnością.

Według Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie, który jest liderem w stosowaniu nowych przepisów, nie można w zgodzie z zasadą równości podzielić grup osób sprawujących opiekę nad członkiem rodziny z niepełnosprawnością, gdyż ich wspólną cechą jest rezygnacja z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, aby móc to robić. WSA w Gorzowie Wielkopolskim, jako pierwszy w Polsce wydał 20 lutego 2019 r. orzeczenie, na mocy którego matka, opiekująca się swoją niepełnosprawną od urodzenia córką, pobierającą najniższą emeryturę, otrzymała świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 705 zł, tj. w kwocie różnicy pomiędzy emeryturą netto i wysokością świadczenia. Jego opinię podzielił także sąd w Krakowie (sygn. akt III SA/Kr 137/19). Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 28 czerwca 2019 r. (sygn. akt I OSK 757/19), uznając, że poprzez pozbawienie w całości prawa do świadczenia pielęgnacyjnego matki - rencistki, która opiekuje się córką z niepełnosprawnością, naruszona została konstytucyjna zasada równości.

IKa

Sąd po stronie pracodawcy. PFRON stosuje wadliwą interpretację

Terminowe opłacanie składek ZUS jest jednym z podstawowych warunków, który przedsiębiorstwo musi spełnić, aby otrzymywać subsydia płacowe do zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami, stanowi art. 26a ust. 1a pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 ze zm.).

Zgodnie z nim firma nie może otrzymywać dopłat do pensji, jeśli miesięczne koszty płacy, do których należą m.in. składki na ubezpieczenia społeczne, zostały poniesione z opóźnieniem 14 dni (z wyjątkiem sytuacji, gdy kwota dopłaconych po terminie składek jest niższa niż 2 proc. tej należności za dany miesiąc).

Jeśli składki zostały uiszczone w terminie przekraczającym dopuszczalne opóźnienie, PFRON wzywa firmę do oddania dofinansowań do wynagrodzeń wszystkich pracowników z niepełnosprawnością za te miesiące, w których doszło do nieprawidłowości. Gdy firma tego nie robi, fundusz wszczyna postępowanie w sprawie nienależnie pobranych dopłat.

Niestety Fundusz żąda zwrotu dopłat do pensji pracowników z niepełnosprawnością nawet wtedy, gdy składki na ZUS zostały zbyt późno zapłacone za pracowników, na których firma w ogóle nie otrzymuje subsydiów płacowych, lub były to osoby świadczące usługi na umowach cywilnoprawnych. ZUS nie informuje bowiem Funduszu, kogo dotyczą uchybienia terminów opłacania składek.

Jedną z firm – spółdzielnia inwalidów – zobligowana przez PFRON do zwrotu pobranych dopłat do pensji pracowników z dysfunkcjami zdrowotnymi złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA), zarzucając błędną wykładnię przepisów, motywując, że spóźniła się z należnymi składkami za osoby sprawne, na które nie pobiera subsydiów.

Fundusz nie powinien domagać się zwrotu dopłat do pensji, jeśli nie dysponuje dowodem, że firma z opóźnieniem zapłaciła konkretne składki do ZUS za pracowników z niepełnosprawnościami – tak stwierdził WSA w Warszawie, który uwzględnił skargę.

Sąd podkreślił, że dotychczasowa praktyka postępowania ze strony Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych stanowi naruszenie przepisów, które jednoznacznie wiążą koszty płacy z zatrudnieniem konkretnego pracownika niepełnosprawnego, a nie – jak to przyjął organ – wszystkich zatrudnionych, również zdrowych.

WSA w Warszawie uznał, że PFRON stosuje wadliwą interpretację art. 26a ust. 1a pkt 3 w sprawie dopłat.

Oprac. IKa

Belgijskie frytki w Krakowie

19 października Agnieszka, Natalia, Karolina, Bartek i Krystian – osoby z zespołem Downa – symbolicznie przecięli wstęgę, dokonując cuDOWNego otwarcia własnego punktu gastronomicznego – foodtrucka nad Zalewem Nowohuckim, z najlepszymi – jak zapewniają – frytkami w Krakowie!

Przygotowują w nim i sprzedają frytki belgijskie. Dzięki społecznej franczyzie z firmy Frytki Belgijskie w Krakowie powstały nowe miejsca pracy dla osób z zespołem Downa. Zyski z tej działalności przeznaczone zostaną na cele społeczne, związane z rehabilitacją społeczno-zawodową pracowników.

W projekt przedsiębiorstwa społecznego „Społeczna 21”, w ramach którego funkcjonuje punkt, zaangażowali się mocno zmotywowani podopieczni Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa „Tęcza” w Krakowie oraz obecni na uroczystym otwarciu znajomi, rodziny, przyjaciele oraz przedstawiciele Małopolskiego Oddziału PFRON.

Wśród zaproszonych gości była również Monika Melen – autorka reportażu Frytki Story – opowieści o „Społecznej 21”, wyróżniona w konkursie „Lodolamcze 2019” w kategorii „Dziennikarz bez barier”.

IKa, fot. fanpage Stowarzyszenia „Tęcza

Pojawiła się Agencja Modeli z Niepełnosprawnością ZEBRABlue

Na polskim rynku pojawiła się nowa inicjatywa – ZEBRABlue – Agencja Modeli z Niepełnosprawnością, która poszukuje dla tych osób przestrzeni w reklamie. Pomysłodawczyniami i założycielkami tego niecodziennego przedsięwzięcia są Joanna Nowak i Joanna Paetzke.

Swoją firmę założyły w oparciu o przesłanki społecznej odpowiedzialności biznesu skupiające się na przeciwdziałaniu dyskryminacji osób z niepełnosprawnością na rynku pracy. Cel Agencji ZebraBlue to przede wszystkim zmiana spojrzenia na niepełnosprawność, likwidacja barier mentalnych oraz propagowanie tolerancji. Jednakże przede wszystkim firma chce stworzyć nowe możliwości pracy dla osób z niepełnosprawnościami. ZEBRABlue posiada rozrastającą się bazę modeli na swojej stronie internetowej, których przybliża odbiorcom na swoim fanpage'u na Facebooku oraz na Instagramie.

Poprzez swoje działania Agencja ma nadzieję na zakontraktowanie modeli przez firmy z dowolnej branży. Sesje modeli są bezpłatne.

Więcej informacji na stronie: <https://www.zebrablue.pl/>

pr, fot. ZEBRABlue

Turkusowy Klub Przedsiębiorstw Społecznych

Rząd podnosząc najniższe wynagrodzenie w 2020 roku nie wziął pod uwagę sytuacji zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, które chcą być aktywne zawodowo, tym samym zmniejszając ich realne możliwości na rynku pracy. Pracodawcy oceniają, że rząd zamiast wspierać chęci do pracy, a nie pobieranie zasiłków, zafundował im kolejny problem.

O zmianę tej sytuacji i zwolnienie pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami z podwyższonych wysokości pensji i składek ZUS apelują zrzeszeni w Turkusowym Klubie Przedsiębiorstw Społecznych, którzy zatrudniają często osoby niepełnosprawne ruchowo lub intelektualnie. W nich ta zmiana od stycznia uderza najbardziej.

– W Polsce są tysiące przedsiębiorstw społecznych, które w ramach swojej misji społecznej zatrudniają osoby mające trudności na rynku pracy, w tym z niepełnosprawnościami. Sprzyja to idei włączania osób np. z autyzmem, na wózkach inwalidzkich, z niedowładem ręki, głuchych czy niedowidzących do społeczeństwa

w aspekcie życia zawodowego. – Te osoby chcą być częścią społeczeństwa tak samo jak inni, wstawać rano, pracować, mieć kolegów i koleżanki w firmie oraz godnie zarabiać – mówi Janusz Konerberger, prezes Spółdzielni Socjalnej Nasielczanie, która działa w Nasielsku na Mazowszu od ponad dwóch lat.

Obecnie Spółdzielnia zatrudnia aż 75 osób z niepełnosprawnością, zwolnionych wcześniej z lokalnych zakładów pracy. Jednak wraz z wprowadzeniem podwyżek w składkach ZUS od stycznia 2020 roku spółdzielnia szacuje, że będzie musiała odprowadzać co miesiąc 40 000 złotych więcej, co może spowodować zwolnieniami.

– Zamiast możliwości rozwoju rząd kładzie nam kłody pod nogi. Tak nie powinno być, ponieważ to takie spółdzielnie jak nasza zatrudniają ludzi z niepełnosprawnościami, dając im szansę na odnalezienie się w zawodowej rzeczywistości. Zatrudniamy tak wiele osób głównie dzięki dotacji PFRON. Od nowego roku osoby te będą musiały zwiększyć swoją wydajność średnio o 600 złotych. Obawiam się, że nie ma takiej możliwości, aby osoby z orzeczeniem specjalnym mogły osiągnąć taki wynik. My nie startujemy w wyścigu na wydajność, ale na obecność na rynku pracy – dodaje Konerberger. – Martwi mnie, że nasza praca na rzecz tego środowiska zostanie zamarnowana – dodaje.

Rząd musi zapewnić dopływ funduszy, aby sfinansować programy socjalne. Od 1 stycznia wzrosła płaca minimalna dla pracowników i najniższa stawka godzinowa przy określonych umowach cywilnoprawnych. Prezes Spółdzielni Socjalnej Nasielczanie, jako jeden z przedstawicieli pracodawców osób

Praca jak rehabilitacja, czyli zatrudnienie

Możliwość spotkania z ludźmi, poczucie przynależności, bycia potrzebnym, samorealizacja – korzyści płynące z pracy jest wiele. – Wiedzą o tym szczególnie ci, dla których możliwość pracy zawodowej nie jest wcale oczywista, np. osoby niepełnosprawne. Dlatego tak ważne jest wspieranie ich zatrudnienia – mówi minister Marlena Małag.

Każdy chce czuć się potrzebny i być możliwie samodzielny. Osoby niepełnosprawne niczym się tutaj nie różnią.

– Bardzo często te potrzeby zaspokaja praca. Regularne obowiązki, satysfakcja z wykonywanych zadań, kontakt z innymi ludźmi – to wszystko jest niezwykle ważne. Praca zawodowa to jedna z form rehabilitacji, dlatego powinniśmy robić co w naszej mocy, by wyrównywać szanse osób niepełnosprawnych i tworzyć dla nich warunki umożliwiające znalezienie, utrzymanie i wspieranie zatrudnienia – mówi minister rodziny, pracy i polityki społecznej Marlena Małag.

Pracodawcy, dofinansowanie czeka!

Jedną z cieszących się największym zainteresowaniem form wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych. Mogą ubiegać się o nie pracodawcy – ze środków PFRON.

W przypadku osób o znacznym stopniu niepełnosprawności miesięczne dofinansowanie wynosi maksymalnie 1800 zł, dla umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest to – 1125 zł, a dla stopnia lekkiego – 450 zł. Co ważne, kwoty te wzrastają o 600 zł, jeśli u pracownika stwierdzono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe, epilepsję lub gdy jest on osobą niewidomą.

W 2018 r. na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych ze środków PFRON przeznaczono ponad 3,3 mld zł i objęto nim 38,4 tys. pracodawców oraz blisko 321 tys. pracowników niepełnosprawnych.

Pracodawcy mogą również uzyskać wsparcie ze strony PFRON na:

- wyposażenie stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej;
- przystosowanie stanowisk pracy i pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb niepełnosprawnych pracowników, a także adaptację lub zakup urządzeń czy oprogramowania ułatwiających pracownikowi wykonywanie pracy.

W 2018 r. na te działania, w tym na zwrot kosztów wyposażenia 714 stanowisk pracy dla niepełnosprawnych pracowników, Fundusz przeznaczył ponad 27,2 mln zł.

Formą wsparcia pracodawców jest również zwrot kosztów szkoleń pracowników niepełnosprawnych organizowanych przez kierowników Powiatowych Urzędów Pracy. W ub. r. przeszkolono 149 pracowników, a wypłacone środki to blisko 390 tys. zł.

Kolejnym instrumentem wspierającym pracodawców jest zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy oraz szkolenia pracowników pomagających. W 2018 r. było to 180 zatrudnionych

zaapelował do premiera

z niepełnosprawnościami zapytał premiera Mateusza Morawieckiego, czy jest możliwość zmniejszenia obciążenia ZUS dla spółdzielni socjalnych.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odpowiedziało, że nie przewiduje zmniejszenia ani zwolnienia z płacenia ubezpieczenia społecznego od osób niepełnosprawnych, które są zatrudnione. Ministerstwo odpowiedziało w liście, że „stoi na straży równego traktowania wszystkich ubezpieczonych”, jednocześnie wskazując, że zmiana opłat zusowskich skutkować będzie dla tych indywidualnych osób niższą emeryturą w przyszłości lub rentą dla ich rodzin w przypadku śmierci niepełnosprawnego.

– Ustawodawca zapomniał chyba, że osoba z niepełnosprawnością ma ustalony czas pracy maksymalnie do 7 godzin dziennie oraz dodatkowo 10 dni urlopu. To oznacza, że w ciągu roku pracuje o prawie dwa miesiące mniej od przeciętnego

pracownika, a wynagrodzenie będzie pobierał takie samo co inni pracownicy. Jeśli rząd ma taki gest to powinien te różnice pracodawcy sfinansować – komentuje Janusz Konerberger.

Faktem jest, że spółdzielnie socjalne mogą starać się o środki finansowe w postaci częściowych refundacji czy przeszkoleń pracownika. Są to jednak niewystarczające fundusze do prowadzenia tak specyficznego przedsiębiorstwa. Dlatego też, prezes Spółdzielni Socjalnej Nasielczanie podkreśla, że podwyższenie pensji minimalnej od stycznia 2020 roku spowoduje, że zamiast zatrudniać kolejne osoby z niepełnosprawnością, odcinając przy tym władze państwowe, będzie musiał zwolnić pracowników. Ten przykład nie jest odosobniony. Jak podaje Spółdzielnia 10-miesięczne koszty odprowadzanych podatków łącznie PIT, VAT i ZUS wyniosły ponad 680 tys. złotych.

pr

osób niepełnosprawnych

pracowników pomagających, a łączna kwota dofinansowania zatrudnienia i szkoleń wyniosła 550 tys. zł.

Działalność gospodarcza? PFRON może

Środki PFRON mogą być również przyznane osobie niepełnosprawnej prowadzącej działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne. To m.in. dofinansowanie do 50 proc. oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności. W ub. r. z takiego wsparcia na łączną kwotę 110 tys. zł skorzystało 25 osób.

Osoby niepełnosprawne prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą mogą ubiegać się również o wsparcie obejmujące refundację obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne. W przypadku osób o znacznym stopniu niepełnosprawności refundacja przysługuje w wysokości 100 proc. kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, dla umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest to – 60 proc.,

a dla stopnia lekkiego – 30 proc. W 2018 r. refundacją składek objęto 33,3 tys. osób na łączną kwotę przeszło 100 mln zł.

Coraz więcej osób niepełnosprawnych pracuje

Według danych GUS w 2018 r. wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 26,3 proc. To o 3,8 pkt proc. więcej niż w 2015 r. (wówczas było to 22,5 proc.). Jak wynika z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) do rekordowo niskiego poziomu zmniejszyła się stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, osiągając w 2018 r. poziom 7,3 proc. W 2015 r. wynosiła ona 13,1 proc. To spadek o 45 proc.

– To bardzo dobra wiadomość, która nie zmienia faktu, że wiele wciąż jest w tym zakresie do zrobienia. Bardzo zależy nam na tym, by osoby niepełnosprawne znajdowały zatrudnienie i mogły jak najpełniej uczestniczyć w życiu społecznym – mówi minister Marlena Małag.

Info: MRPIPS

Decyzje PFRON o rozłożeniu na raty należności lub ich umorzeniu mają charakter uznaniowy

PFRON rzadko rozpatruje pozytywnie wnioski od pracodawców, o rozłożenie na raty nienależnie pobranych dofinansowań do wynagrodzeń pracowników z dysfunkcjami lub umorzenie naliczanych od nich odsetek.

Pracodawcom trudno jest uzyskać korzystne rozstrzygnięcie funduszu, ponieważ decyzja prezesa PFRON w tej sprawie ma charakter uznaniowy. Jakkolwiek wniosek pracodawcy musi być uzasadniony ważnym interesem dłużnika, interesem publicznym, względami społecznymi lub gospodarczymi albo innymi przyczynami zasługującymi na uwzględnienie, np. gdy dochodzi do całkowitej nieściągalności należności, to jednak są to przesłanki pozwalające na dowolną interpretację.

Nie bez znaczenia jest też to, że niektórzy pracodawcy zbyt szybko wnioskuje do PFRON o ulgowe potraktowanie, zanim decyzja o zwrocie dopłat stanie się ostateczna. W efekcie wnioski te są rozpatrywane negatywnie.

pr

Kwoty zwrotów mogą sięgać nawet milionów złotych, których przedsiębiorstwo nie jest w stanie jednorazowo uregulować, lub których spłata doprowadza je na skraj upadłości – co może spowodować likwidację miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami. Aby zapobiegać takim sytuacjom, do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadzono w 2016 r. art. 49f.

Przewidziano w nim dla firm dwie możliwości: pierwsza to umorzenie – w całości lub części – odsetek od nienależnie pobranych dopłat, o ile kwota głównej należności zostanie spłacona w ciągu trzech miesięcy od otrzymania przez pracodawcę wezwania do zapłaty, bądź ujawnienia okoliczności powodujących obowiązek zwrotu.

Drugą możliwością jest wnioskowanie o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności zwrotu nienależnych dofinansowań. Taką ulgę można uzyskać tylko raz, a całkowity okres spłaty nie może być dłuższy niż 10 lat od podpisania umowy z PFRON. Jeśli nastąpi opóźnienie w spłacie choćby jednej raty ulega ona rozwiązaniu, a zwrot należności staje się natychmiast wymagalny.

Warto uzmysłowić pracodawcom, którzy za wcześniej złożyli wnioski i otrzymali negatywne rozstrzygnięcie z funduszu z uwagi na to, że decyzja dotycząca nienależnych dopłat nie była prawomocna, że nic nie stoi na przeszkodzie, by ubiegali się drugi raz o ulgę w spłacie należności.

Oprac. IKA

NCBR: ponad 300 mln zł na zwiększenie na uczelniach dostępności dla osób niepełnosprawnych

Ponad 300 mln zł przeznaczy w sumie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju na dofinansowania 85 projektów, które zwiększą dostępność na uczelniach dla osób z niepełnosprawnościami. Środki przyznano w ramach konkursu „Uczelnia dostępna”.

Konkurs jest jednym z działań w ramach rządowego Programu „Dostępność plus”. Celem konkursu jest likwidowanie barier w dostępie do kształcenia na poziomie wyższym – wyjaśniono w komunikacie NCBR przesłanym PAP.

Dzięki przekazanym środkom możliwe będzie wprowadzenie zmian organizacyjnych na uczelniach oraz podniesienie świadomości i kompetencji kadry, co przełoży się na zwiększenie dostępności oferty edukacyjnej dla osób z niepełnosprawnościami.

Konkurs jest finansowany z Funduszy Europejskich – Programu Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). „Planowany budżet konkursu wynosił 200 mln zł, jednak finalnie – dzięki wysokiej jakości zgłoszonych projektów oraz istotności działań w nich przewidzianych – został zwiększony o ponad 121 mln zł, tak aby wszystkie wnioski rekomendowane do dofinansowania otrzymały środki” – czytamy w komunikacie.

W konkursie mogły wziąć udział uczelnie publiczne i niepubliczne, niezależnie od liczby studentów. Zgłaszane projekty mogły dotyczyć zarówno działań prowadzących do zapewnienia przez uczelnie dostępności komunikacyjnej, administrowanych stron internetowych, narzędzi informatycznych, modyfikacji programów oraz procedur kształcenia, jak i działań z zakresu dostępności architektonicznej. Realizując te projekty, uczelnie będą współpracować z organizacjami pozarządowymi, podmiotami działającymi na rzecz likwidacji barier w dostępie do kształcenia na poziomie wyższym lub osobami z niepełnosprawnościami zajmującymi się aktywnie tematyką dostępności.

Uczelnie mogły zgłosić swoje projekty w ramach jednej z trzech ścieżek – mini, midi lub maxi, w zależności od stopnia zaawansowania działań na rzecz dostępności oraz od maksymalnej kwoty, o jaką wnioskowały.

Projektem, który uzyskał najwyższą liczbę punktów w konkursie, a jednocześnie oceniany był w ramach ścieżki midi, jest ten zgłoszony przez Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie. Jego celem było stworzenie kompleksowego programu

wsparcia zmian organizacyjnych i podnoszenia kompetencji kadry akademickiej. Będzie on realizowany we współpracy m.in. z Polskim Związkiem Głuchych, Polskim Związkiem Niepełnosprawnych, Fundacją Primo Diagnosis.

W ramach ścieżki mini najwyższą liczbę punktów uzyskał projekt „Równość w edukacji 2.0 – kompleksowy program wsparcia w zakresie dostępności w Szkole Wyższej im. P. Włodkowica w Płocku”. Z kolei projekt „Uniwersytet dla wszystkich – Level up” Uniwersytetu Warszawskiego uzyskał najwyższe dofinansowanie w ścieżce maxi. Pełna lista dofinansowanych projektów jest dostępna na stronie internetowej: ncb.gov.pl

„Wyłonione projekty (...) umożliwiają wyrównywanie szans w dostępie do studiów i wspierają poprawę jakości kształcenia studentów z niepełnosprawnościami, a także przyczyniają się do likwidacji barier na uczelni jako miejscu pracy. Jestem w pełni przekonany, że wsparcie oferowane w konkursie przyczyni się do permanentnego stosowania rozwojowych rozwiązań, które będą stanowić inspirację dla kolejnych uczelni do pozytywnych zmian” – mówi wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego Sebastian Skuza, cytowany w komunikacie.

Minister funduszy i polityki regionalnej Małgorzata Jarosińska-Jedynak podkreśla zaś, że założenia konkursu od początku były przygotowywane w ścisłej współpracy z ekspertami reprezentującymi środowisko osób z niepełnosprawnościami. – Wyniki konkursu potwierdzają, że to się opłaca. Dzięki temu powstała oferta skrojona do potrzeb uczelni i studentów, pozwalająca na wprowadzenie konkretnych i bardzo potrzebnych zmian zapewniających studentom z niepełnosprawnościami możliwość studiowania. Takie działania chcemy kontynuować w przyszłej perspektywie finansowej – dodaje minister.

Z kolei dyrektora NCBR dr. inż. Wojciecha Kamienieckiego cieszy ogromne zainteresowanie konkursem i wysoka jakość zgłoszonych projektów. – Dzięki temu łączna kwota dofinansowania jest wyższa o ponad 100 mln zł od planowanej alokacji – podkreśla. (PAP)

agt/

Dostępność plus wchodzi do kolejnych szkół

Dzięki wsparciu funduszy europejskich kolejne 90 szkół podstawowych będzie mogło przeprowadzić inwestycje oraz dokonać zakupów, które zapewnią poprawę dostępności architektonicznej budynków, transportu, wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Na ten cel przeznaczone zostanie 50 milionów złotych z programu Wiedza Edukacja Rozwój.

Dostępność Plus

Umowę na realizację projektu „Dostępna szkoła – innowacyjne rozwiązania w kreowaniu przyjaznej przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb uczniów oraz otoczenia” podpisała 30 grudnia minister funduszy i polityki regionalnej Małgorzata Jarosińska-Jedynak.

– Idea dostępności jest wprowadzona do polskich szkół jako odpowiedź na rosnącą liczbę dzieci ze specjalnymi potrzebami – mówiła minister.

„Dostępna szkoła” to element pilotażu działania „Szkoły bez barier” z programu Dostępność plus. W ramach projektu wybrane w konkursie organy prowadzące otrzymają granty na działania inwestycyjne w co najmniej 90 szkołach. Wybrane placówki zostaną poddane kompleksowemu audytom dostępności. W oparciu o analizę uwarunkowań i potrzeb wybranych placówek, opracowane zostaną plany poprawy ich dostępności.

– Celem przedsięwzięcia jest eliminowanie barier w zakresie szeroko rozumianej dostępności szkół podstawowych. Oprócz działań niwelujących bariery architektoniczne szkoły otrzymają również środki na działania podnoszące świadomość oraz kompetencje nauczycieli i specjalistów szkolnych – dodała minister Małgorzata Jarosińska-Jedynak. Projekt będzie realizowany w partnerstwie tworzonym przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego, Politechnikę Gdańską oraz Stowarzyszenie Młodych Lubuszan.

To już drugi projekt w ramach konkursu „Przestrzeń dostępnej szkoły”. W sumie wsparcie uzyska 150 szkół podstawowych z całej Polski.

Info: MFIPR

Piknik z klimatem dawnych lat

Nieznane obecnym pokoleniom lata dwudzieste i trzydzieste XX wieku powróciły na teren Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach w powiecie poznańskim. 18 października, w tym właśnie miejscu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu zorganizowało piknik integracyjny pod tytułem: „W stylu Hollywood”.

Piknik odbył się w ramach projektu „Aktywność i samodzielność w powiecie poznańskim”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Wydarzenie było adresowane do uczestników warsztatów terapii zajęciowej z terenu powiatu poznańskiego. Osoby z niepełnosprawnościami prezentowały stroje filmowe z lat dwudziestych i trzydziestych wraz z miniscenkami, wzięły udział w konkursach filmowych oraz w konkursach: rękodzielniczo-krawieckim, muzyczno-tanecznym i kulinarnym. Były pokazy taneczne połączone z nauką tańca, zabawy filmowe, występy muzyczne.

Piknikowi w DPS w Lisówkach towarzyszyły targi pracy, także w ramach wyżej wymienionego projektu, zorganizowane przez PFRON. Wyłoniono

zwycięskie drużyny w poszczególnych konkursach. W konkursie kulinarnym zwyciężyła grupa uczestników WTZ w Swarzędzu, a w rękodzielniczo-krawieckim pierwsze miejsce zajęła grupa z WTZ w Pobiedziskach. Natomiast w konkursie muzyczno-tanecznym na pierwszym miejscu uplasowała się grupa uczestników WTZ „Promyk” w Otuszu. Z kolei najlepsza we wszystkich zadaniach konkursowych okazała się grupa uczestników WTZ „Promyk”, tym razem w Konarzewie. Zwycięzcy otrzymali statuetki i dyplomy oskarowe.

Tekst i fot. Karolina Kasprzak

Zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie dostępne wirtualnie

Wyspiański, Malczewski, Boznańska, Nowosielski, ale także najcenniejsze w zbiorach polskich kolekcje rzemiosła artystycznego, uzbrojenia, sztuki Dalekiego Wschodu – a wszystko to na ekranie komputera, tabletu lub smartfona. Muzeum Narodowe w Krakowie kończy prace nad cyfrowym katalogiem zbiorów. Od września ubiegłego roku pod adresem: <https://zbiory.mnk.pl/> udostępnionych zostanie ponad 130 000 fotografii bezcennych dzieł sztuki oraz ich opisów. Będzie można je oglądać, powiększać, zapisywać, poszerzać wiedzę, korzystając z opracowań. Wirtualne muzeum to rezultat projektu „Bliżej kultury. Cyfryzacja reprezentatywnych kolekcji jednego z najstarszych i największych muzeów w Polsce – Muzeum Narodowego w Krakowie dla e-kultury i e-edukacji”.

– Planowany portal został zaprojektowany zgodnie z założeniem, że cyfrowe zasoby powinny być dostępne dla jak największego grona odbiorców, a nie służyć wyłącznie specjalistom. Dlatego to nie tylko swoisty katalog zbiorów, co zakłada zwykle charakter naukowy. Akcent został położony na prezentację należących do MNK zabytków i dzieł sztuki w sposób zrozumiały, z silną formułą edukacyjną i społecznością – tłumaczy dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie Andrzej Betlej.

Projekt „Bliżej kultury” wymagał trzyletniej pracy ponad stu osób. Aby na nowej platformie internetowej można było umieścić zdjęcia dzieł sztuki, starodruków i zabytków rzemiosła, muzealni kustosz musieli wytypować reprezentatywne obiekty, a konserwatorzy – przygotować je do digitalizacji. Ta odbywała się przy pomocy specjalistycznego sprzętu w Pracowni Fotograficznej MNK. Równolegle powstawały: sam portal zbiory.mnk.pl, opracowania obiektów, które mają być na nim prezentowane, założenia działań edukacyjnych i promocyjnych.

– Polscy odbiorcy po raz pierwszy dostaną do dyspozycji wirtualne muzeum z tak olbrzymią liczbą obiektów – mówi Michał Dziewulski, koordynator projektu. – Ich udostępnienie będzie prawdziwym dopełnieniem misji Muzeum Narodowego w Krakowie, które jeszcze szerzej otwiera się na swoją publiczność. Na tym jednak nasza praca się nie skończy. Katalog będzie stale ulepszany i powiększany, by w kolejnych latach stać się ważną w Europie skarbnicą wiedzy o kulturze polskiej i światowej.

Projekt „Bliżej kultury...” został sfinansowany ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-20 oraz dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Całkowita wartość projektu to ponad 9 mln zł.

pr

Nadzwyczajni – z humorem o niepełnosprawności

Eric Toledano i Olivier Nakache powracają z filmem *Nadzwyczajni*. To obraz o niepełnosprawności, w którym znajdziemy humor i emocje. Polska premiera miała miejsce w grudniu.

W swoim najnowszym filmie francuski duet Eric Toledano i Olivier Nakache (para znana z filmu *Nietykalni* z 2011 r.) porusza ważny temat. Fabuła filmu *Nadzwyczajni* składa hold wszystkim, którzy poświęcają swoje życie służbie osobom z autyzmem.

Ich historia? Bruno (Vincent Cassel) i Malik (Reda Kateb) są najlepszymi kumplami. Na pierwszy rzut oka wszystko ich dzieli – temperament, zainteresowania, a nawet religia. Łączy natomiast gorąca przyjaźń oraz fakt, że od dwudziestu lat czynnie działają na rzecz autystycznych dzieci i młodzieży. W prowadzonych przez siebie ośrodkach szkolą młodych ludzi z trudnych dzielnic, aby ci fachowo zajmowali się przypadkami zakwalifikowanymi przez medycynę jako trudne i złożone. Nie wszystkim jednak metody Brunona i Malika są w smak. Kiedy Inspektorat Opieki Społecznej bierze pod lupę ich działalność i grozi zamknięciem ośrodków, przyjaciele rozpoczynają nierówną walkę z systemem. Wszystko dla dobra i zdrowia swoich niezwykłych podopiecznych.

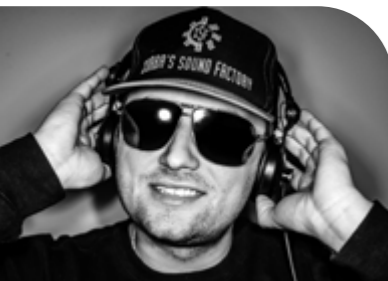
Na ekranie Vincent Cassel i Reda Kateb wcielają się w dwóch mężczyzn o wielkich sercach, którzy postanowili pomóc autystycznym dzieciom. Należy tu jeszcze odnotować niezwykle występ Benjamina Lesieura, młodego aktora autystycznego, który gra rolę Józefa. Przez prawie dwie godziny widzowie przechodzą od śmiechu do łez, poznając historię bohaterów. To coś więcej niż komedia. Produkcja duetu Nakache – Toledano (obaj są reżyserami i autorami scenariusza) zmusza do refleksji i stawia pytanie o nasze relacje z innymi. Film opowiada historię, która wydarzyła się naprawdę i jest inspirowana przez prawdziwych ludzi: założycieli stowarzyszenia „The Silence of the Righteous”. (PAP Life)

dki/ jbr/

Niewidomy raper z kolejnymi sukcesami odtworzeń

7 grudnia na YouTube odbyła się premiera fanowskiego filmu z uniwersum Wiedźmina *Pół wieku poezji później*. Produkcja inspirowana twórczością Andrzeja Sapkowskiego po tygodniu zdobyła 1 milion odsłon. W napisach końcowych mogliśmy usłyszeć piosenkę, którą stworzył niewidomy raper z Kalisza.

37-letni MC Sobieski stracił wzrok, gdy wykryto u niego nieuleczalną chorobę oczu. Od dziewięciu lat jego utwory regularnie trafiają do sieci (kanał na YouTube ma 150 tys. subskrybentów)

Na jego kanale możemy usłyszeć piosenki patriotyczne oraz te inspirowane gramiami, książkami

czy filmami. Największą popularnością cieszą się jego utwory poświęcone Wiedźminowi. Nic dziwnego, że twórcy filmu *Pół wieku poezji później* zaprosili go do współpracy.

Od premiery fanowskiego filmu minął już ponad tydzień, a piosenka MC Sobieskiego została odtworzona 250 000 razy. <https://www.youtube.com/watch?v=qL1kGcMliFI>

pr

Muzyczna Pocztówka 2019 przeszła do historii

Już po raz trzeci Koniński Dom Kultury był pełen artystów Integracyjnego Przeglądu Twórczości Osób z Niepełnosprawnością Muzyczna Pocztówka organizowanego przez Fundację imienia Doktora Piotra Janaszka PODAJ DALEJ wraz z miastem Konin.

Jak co roku na scenie było bardzo kolorowo i głośno. Zaprezentowało się 15 grup artystycznych, w tym soliści, zespoły muzyczne i zespoły taneczne. Uczestnicy w różnym wieku reprezentowali organizacje i ośrodki wspierające osoby z niepełnosprawnością, a także szkoły.

Jury w składzie Sylwia Dziardziel, Arkadiusz Petruk oraz Paweł Płaczkiewicz miało twardy orzech do zgryzienia, gdyż na scenie każdy dał z siebie wszystko, pojawiły się i piękne talenty wokalne, i aktorskie, i taneczne.

Każdy występ został nagrodzony gromkimi brawami. Mirosław Grzanka z przejęciem zapowiadał kolejnych artystów, podśpiewując piosenki z lat osiemnastowiecznych, które były motywem przewodnim tegorocznego Przeglądu.

W trakcie narady jury na scenie zagościł zespół Pogodni, który swoim występem umilił oczekiwania na werdykt.

Widzom i artystom dziękujemy za wspólny twórczy czas i do zobaczenia już za rok!

Info i fot. **Fundacja PODAJ DALEJ**

XVI Międzynarodowe Biennale Sztuk Plastycznych Osób Niepełnosprawnych

Odbędzie się w czerwcu w Kamienicy Szolayskich, będącej oddziałem Muzeum Narodowego, przy placu Szczepańskim 9. Placu słynnym także dzięki takim znamienitym placówkom jak Narodowy Stary Teatr, Pałac Sztuki i Bunkier Sztuki. W dwóch ostatnich nasze biennale gościło trzykrotnie.

O dokładnej dacie i obowiązującym regulaminie poinformujemy natychmiast po ich ustaleniu, na naszej stronie: <http://idn.org.pl/fson/> oraz na facebooku Fundacji Sztuki.

Tak czy owak czasu jest mało, dlatego bez zwłoki należy wziąć się do twórczej pracy, można też przygotować do zgłoszenia dzieła już istniejące, które uznacie za godne udziału w biennialowym konkursie.

Na Wasze prace czekamy do 31 marca 2020 roku!

FSON

Tęczowe Spotkania Gliwice 2019

21 listopada w Gliwicach odbyła się 13. edycja Gliwickich Spotkań Tęczowych, imprezy, która nie tylko prezentuje twórczość teatralną i muzyczną artystów z placówek edukacyjno-rehabilitacyjnych z całej Polski, ale też integruje. Do Gliwic przyjechało blisko 160 młodych utalentowanych ludzi z niepełnosprawnością intelektualną, którzy dali się poznać szerszej publiczności.

Swoje talenty przedstawili niezwykle wykonawcy, którzy zaprezentowali taniec (także towarzyski), teatr (także w technice UV), piosenkę. Do Gliwic przyjechali m.in. z Hajnówki, Zabrze, Trzebnicy, Głubczyc, Bielska Białej, Opola, Częstochowy, Knuruwa, Głucholaz, Sosnowca, Rudy Śląskiej, Rybnika, Sośnicowic, Pacanowa. Niektórzy jechali na Tęczowe Spotkania aż 11 godzin (WTZ z Hajnówki).

Nie zabrakło również przedstawicieli placówek z Gliwic (WTZ, DPS, ŚDS...), w tym gospodarzy – uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej „Tęcza” działających przy Fundacji Różyczka w Gliwicach. W sumie z opiekunami Gliwice odwiedziło ok. 200 osób.

Festiwal twórczości osób z niepełnosprawnością odbył się pod honorowym patronatem prezydenta Gliwic. Wydarzenie odbyło się w sali Centrum Sportowo-Kulturalnego Łabędź w Gliwicach-Łabędach.

IKa, W.K., fot. organizatorzy

Recepta na arteterapię zrealizowana w Aptece Sztuki

W Aptece Sztuki – Zakładzie Aktywności Zawodowej, znanej już w świecie artystycznym galerii w Warszawie, zrealizowała się kolejna recepta z arteterapii. To wystawa prac z konkursu „Mój Dom Mazowsze” ogłoszonego przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

Prezentuje ona nie tylko dorobek plastyczny, ale również wysiłek i autentyczną wrażliwość artystyczną osób z niepełnosprawnościami, uczestników WTZ, ŚDS i mieszkańców DPS, pracowników ZAZ i uczniów szkół integracyjnych.

Zwracało uwagę, że niektóre prace nie były podpisane, bowiem autorzy nie wyrazili zgody na publikację swoich nazwisk. Zdarza się bowiem nadal, że osoby – szczególnie z niepełnosprawnością intelektualną czy problemami psychicznymi – poza swoim zamkniętym, bezpiecznym środowiskiem spotykają się z gorszym traktowaniem, są stygmatyzowane. Nieśwety ich rodziny też borykają się z tym problemem.

A akurat ich prace zwracały szczególną uwagę jako niezwykle ciekawe i piękne. Mogą więc być dumni ze swego talentu. Zaś wręczane w Aptece Sztuki nagrody i gorące brawa były tylko tego potwierdzeniem.

Wieloletnie działania prezentujące dorobek i możliwości twórcze osób z niepełnosprawnościami przyczyniają się do ich lepszego postrzegania, równego i poważnego traktowania, ale proces społeczny nadal trwa. Nadal w ludziach tkwi wiele uprzedzeń, często przez nich samych nierozumianych. A przecież wartość człowieka winno się mierzyć jego talentem i pracowitością...

Tekst i fot. **Joanna Kowtun**

Śpiewy na medal

850 wykonawców z niepełnosprawnościami w ciągu 15 lat prezentowało swoje uzdolnienia artystyczne, przekonując widzów o wysokiej motywacji do podejmowania aktywności twórczej. Dla każdej z tych osób występy były istotną formą społecznej rehabilitacji. Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk” w Komornikach w tym roku zorganizowało jubileuszowy, 15. Powiatowy Przegląd Piosenki Osób Niepełnosprawnych „Złoty Słowik”. Wydarzenie odbyło się 15 listopada, tradycyjnie w sali widowiskowej Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalnego w Konarzewie, w województwie wielkopolskim. Celem przeglądu była promocja uzdolnień artystycznych uczestników WTZ oraz innych placówek na terenie wyżej wymienionego województwa. Także zwiększenie świadomości społecznej na temat możliwości osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Podziwiano występy solowe, w duetach i chórkach. Artyści po raz kolejny udowodnili, że muzyka i taniec są ich prawdziwą pasją, której z przyjemnością poświęcają wolne chwile. Wspominano minione lata, kiedy to przegląd odbywał się w niewielkiej salce ówczesnej siedziby WTZ w Dopiewcu. Muzyczne chwile umiliła prezentacja multimedialna ze zdjęciami z poprzednich edycji wydarzenia. Występy oceniało profesjonalne jury. Każdy wykonawca otrzymał pamiątkowy medal, a placówki, których artyści brali udział w przeglądzie, otrzymały urządzenie wielofunkcyjne służące m.in. do przygotowywania tostów.

Tekst i fot. **Karolina Kasprzak**

Festiwal w Tychach: teatr, piosenka i plastyka

W Teatrze Małym w Tychach 7 listopada odbyła się 19. edycja Festiwalu Piosenki i Twórczości Osób Niepełnosprawnych, na który zapraszali podopieczni i pracownicy Ośrodka św. Faustyna Caritas Archidiecezji Katowickiej.

– Jest to piękna tradycja, którą kontynuujemy od 19 lat. Pierwsza edycja była lokalnym konkursem piosenki, ale z biegiem lat inicjatywa nabrała rozmachu i dziś tworzymy festiwal z trzema kategoriami – wokalną, teatralną i plastyczną – powiedziała NS Nina Lewartowska, terapeutka Ośrodka św. Faustyna.

Już przy wejściu do teatru goście zostają otoczeni opieką – to sympatyczni wolontariusze z zaprzyjaźnionego Liceum Ogólnokształcącego im. Leona Kruczkowskiego w Tychach, gotowi do pomocy każdemu i we wszystkim. Swoim zaangażowaniem w organizację festiwalu doskonale potwierdzają jego ważny aspekt: integrację środowisk osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych.

Na scenie Teatru Małego zobaczyliśmy ponad 250 uczestników w 24 przedstawieniach teatralnych i wokalnych. Na konkurs plastyczny natomiast swoje prace zgłosiło ponad 40 osób, zostały wystawione w Pasażu Kultury Andromeda, zaledwie kilkaset metrów od Teatru Małego. Tegoroczna wystawa inspirowana była tematem konkursowym „Moje bezpieczne podróże”.

Jak co roku prezentacje teatralne były niezwykle ciekawe; przygotowane z wielką starannością scenografie, rekwizyty, porywająca muzyka, wzruszające sceny, przejęci wykonawcy – to wszystko mocno przemawia do widzów. Ogłaszanie laureatów kolejnych kategorii to zawsze wybuch ogromnej radości, krzyków, braw, wyjątkowa, emocjonująca chwila dla wszystkich, nawet jeśli są tylko świadkami tego wydarzenia. Jurorzy przekazali, że był to prawdziwie twardy orzech do zgryzienia, postanowili zatem przyznać wyróżnienie honorowe w każdej z kategorii.

Wzruszony dyrektor ośrodka św. Faustyna Witold Botor zakończył Festiwal podziękowaniami dla wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego organizacji: wolontariuszom, rodzicom, członkom jury, pracownikom Teatru Małego za gościnę i otwartość, terapeutom za poświęcanie swojego czasu i swojego serca. Zaprosił też na jubileuszową edycję za rok.

Tekst i fot. **Ilona Raczyńska**

Zespół w trasie

Zespół Downa dotyka jedną z 700 osób. To jeden chromosom więcej, który zmienia wszystko. Zespół Downa nie jest już tematem wstydlivym, coraz więcej rodziców pomimo problemów i niepewnej przyszłości decyduje się na rodzicielstwo pełne wyzwań z uśmiechem na ustach.

Down the road. Zespół w trasie opowiada o siostrze młodych osób z zespołem Downa, które wraz z Przemkiem Kossakowskim wyruszyły w podróż po sześciu krajach.

Na zaproszenie firmy produkcyjnej Wiernik PRO i telewizji TTV odbył się casting dla pełnoletnich osób z zespołem Downa z całej Polski. Wylonione w nim osoby to: Dominika, Krzysiek, Agnieszka, Grześ, Ola i Michał. Trzeba było przedstawić się od najlepszej strony, zaprezentować talenty, opowiedzieć o sobie, swoim życiu, a także o tym, czym dla każdego z uczestników byłoby takie wyzwanie jak dwutygodniowy wyjazd z dala od rodziny w nowe, ryzykowne miejsca, survival bez taryfy ulgowej.

Program w konwencji reality show był niemałym zaskoczeniem. Uczestnicy pojechali na wyprawę z Przemkiem Kossakowskim znanym z prowadzenia ekstremalnych programów podróżniczych. Podstawą były samodzielność, charyzma i indywidualność, a prowadzący okazał się nie tylko przewodnikiem, ale też przyjacielem. Stereotypowe myślenie okazało się bezużyteczne. Trzeba było wejść ze sobą w bezpośredni, szczery kontakt, a wymagania stawiane przez ekipę telewizyjną sprawiły, że dla osób wybranych z castingu wyprawa była autentycznym wyzwaniem.

Jaki będzie tego efekt, już wkrótce będzie można zobaczyć na antenie TTV. Zapowiedź obejrzało już ponad milion osób, a na fanpage'u facebookowym Przemka Kossakowskiego w komentarzach można zobaczyć, jak setki rodziców wrzucają zdjęcia swoich dzieciaków i nie mogą doczekać się emisji pierwszego odcinka. Jeśli pierwszy sezon okaże się popularny, będą kolejne.

W programie uczestnicy zmierzli się ze stereotypami, które często określają ich jako

niesamodzielnymi i wymagających opieki. W rzeczywistości nie uznają konwenansów, są szczerzy, prawdziwi, spontaniczni i niezależni.

Bohaterowie programu mieli szansę przeżyć po swojemu to, co wielu uznaje za oczywiste i naturalne. Spróbowali odnaleźć się w codziennych, ale dla nich zupełnie nowych sytuacjach, a także przelamać własne bariery, oderwać się od ziemi i zdecydować na lot helikopterem czy spacer na wysokości.

W dwunastoodcinkowej serii widzowie poznają ich szczere i niefiltrowane podejście do życia, związków, intymności, pracy, rodziny i funkcjonowania z zespołem Downa w dzisiejszym społeczeństwie.

Do tej pory format został zrealizowany w Belgii i emitowany również w telewizji holenderskiej. Belgowie w tej chwili przygotowują już trzecią serię, której emisja odbędzie się w lutym 2020 roku. Format jest zwycięzcą nagrody telewizyjnej Rose d'Or w kategorii Factual and Reality (2018). Polska wersja programu emitowana będzie od 23 lutego na antenie TTV.

Oto co o tej wyprawie Przemek Kossakowski pisze na swoim fanpage'u:

Ludzie z Zespołem Downa są wyjątkowi. Nie udają emocji, mówią to, co myślą, mają w sobie dziecięcą ciekawość i naiwność. Żyją wśród nas. Chciałem dać im szansę, aby opowiedzieli o sobie i o tym, jak rozumieją świat. Oni w zamian przypomnieli mi o tym, co naprawdę jest w życiu ważne. Wkrótce telewizja TTV wyemituje odcinki będące zapisem naszej podróży. Wierzę, że to jedna z najlepszych rzeczy, jakie zrobiłem w swoim życiu.

Oprac. **Ewa Maj**,
fot. Kobas Laksa /
fanpage P. Kossakowskiego

Wzruszające kino drogi

Wspólnie z dystrybutorem filmowym M2 Films mam przyjemność polecić Państwu niezwykle dzieło. Współczesna kinematografia nieczęsto pokazuje bohatera z zespołem Downa, a jeszcze rzadziej czyni z niego główną postać filmu. *Sokół z masłem orzechowym* w reżyserii Tylera Nilsona i Mike'a Schwartza jest chlubnym wyjątkiem.

Zack Gottsagen, odtwórca głównej roli, oczarował twórców filmu podczas obozu integracyjnego dla osób z niepełnosprawnościami i zainspirował do napisania tej historii. Film opowiada o 22-letnim Zaku z zespołem Downa, który marzy o tym, żeby zostać zapaśnikiem. Pełen optymizmu, sprawczości i wiary w to, że można spełnić swoje marzenia, wyrusza w samotną podróż. Na swojej drodze przypadkiem spotyka Tylera, drobnego złodziejzaka o wielkim sercu, który decyduje się mu pomóc. Zak i Tyler wyruszają w pełną przygodę podróż, która stanie się początkiem prawdziwej przyjaźni.

Film porusza wiele istotnych wychowawczych treści, mówi nie tylko o przyjaźni i dojrzewaniu, uczy również odpowiedzialności, tolerancji oraz osławiania i akceptowania inności. Najważniejszą kwestią jest jednak to, że pokazuje bohatera z zespołem Downa jako człowieka niezwykle wrażliwego, dojrzałego emocjonalnie, doskonale funkcjonującego w życiu i nawiązującego głębokie relacje.

Sokół z masłem orzechowym ma zatem wymiar psychokinoterapeutyczny i jest doskonałym wsparciem w działaniach szkół i ośrodków dla młodzieży z niepełnosprawnością. Nie tylko może stanowić punkt wyjścia do rozmowy z wychowankami o tym, że ich plany i ambicje życiowe są w większości możliwe do zrealizowania, jak u ich rówieśników, ale także pomóc w budowaniu poczucia wartości. To także doskonały film dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, odczarowujący wizję zespołu Downa, która funkcjonuje w polskiej narracji medialnej i społecznej.

Anna Równy
metody edukacji filmowej,
trener edukacji filmowej

Polski Komitet Paraolimpijski organizuje European Winter Para Sports Event

W dniach 24 lutego – 2 marca 2020 roku w centrach sportów zimowych – Czarnej Górze i Dusznikach-Zdroju odbędzie się European Winter Para Sports Event, Poland 2020. Do Polski przyjdzie 150 niepełnosprawnych sportowców z 13 krajów Europy. Wezmą oni udział w rywalizacji w czterech konkurencjach sportów zimowych – paranasarciarstwie alpejskim, paranasarciarstwie biegowym i parabiathlonie. Organizatorem wydarzenia jest Polski Komitet Paraolimpijski.

European Winter Para Sports Event, Poland 2020 jest pierwszą tego typu w Europie, niekomercyjną imprezą sportową w sportach zimowych dla niepełnosprawnych sportowców. Organizatorzy spodziewają się ok. 300 uczestników, w tym ok. 150 niepełnosprawnych sportowców w różnym wieku i na różnym poziomie sportowym z 13 krajów Europy. W czasie blisko tygodniowego pobytu w naszym kraju będą mogli wziąć udział w treningach w czterech dyscyplinach paraolimpijskich obecnych w programie zimowych igrzysk – paranasarciarstwie alpejskim, paranasarciarstwie biegowym i parabiathlonie.

Wydarzenie zwieńczy zawody w poszczególnych konkurencjach, choć tym razem nie wyniki będą najważniejsze, lecz chęć zarażenia zimowymi sportami i takimi formami aktywności młodych ludzi z całej Europy.

Łukasz Szelięga, prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, niegdyś paraalpejczyk i wielokrotny uczestnik zimowych igrzysk paraolimpijskich, nie ukrywa, że bardzo zależy mu na rozwoju zimowych sportów nie tylko w Polsce, ale także w Europie.

Projekt ParaSki4Europe jest próbą wyjścia naprzeciw tej sytuacji, gdy mamy coraz mniej zawodników w paraolimpijskich konkurencjach zimowych takich jak narciarstwo alpejskie, narciarstwo biegowe, biathlon czy paranasarboard. Wydarzenie organizowane jest po to, by mogli się spotkać ludzie, którzy rozpoczynają przygodę ze sportami zimowymi, są początkującymi zawodnikami. Ideą tego projektu europejskiego jest to, by właśnie w Polsce integrować środowisko sportowców zimowych dyscyplin, by następowała wymiana doświadczeń pomiędzy trenerami i zawodnikami wielu krajów. Projekt ma też na celu budowanie pozytywnych relacji między krajami tworzącymi Unię Europejską. Ten projekt w sposób oczywisty promuje także aktywny styl życia wśród osób z niepełnosprawnościami.

Motto wydarzenia: „Jeden sport – jedna Europa – jedno marzenie” – podkreśla główny cel przedsięwzięcia – umożliwienie sportowcom z niepełnosprawnościami w różnym wieku i na różnym poziomie sportowym wzięcia aktywnego udziału w dużym, multisportowym wydarzeniu. European Winter Para Sports Event, Poland 2020 jest współfinansowany ze środków unijnych w ramach programu

European Winter Para Sports Event – Poland 2020

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Erasmus+ Sport: niekomercyjne, europejskie imprezy sportowe. Zwycięstwo podczas zawodów jest tu tak samo ważne jak promocja integracji społecznej, włączania przez sport do aktywności fizycznej i wolontariatu, nabywanie wiedzy nt. sportu oraz wzmacnianie motywacji i inspiracji do jego uprawiania.

Koordinator zawodów Romuald Schmidt podkreśla, że czas do rozpoczęcia zawodów to okres wytężonej pracy całego zespołu.

– Jesteśmy teraz na bardzo intensywnym etapie przygotowań. To moment, kiedy jeszcze wciąż przyjmujemy zgłoszenia. Mamy już 13 krajów. Niektóre ze zgłoszeń zaskakują pozytywnie – nie spodziewaliśmy się weteranów armii brytyjskiej, młodych ludzi po wypadkach, którzy szukają nowej drogi życia. Mamy też zgłoszenia z Izraela – jesteśmy totalnie zaskoczeni, bo nigdy nie spotkaliśmy się w sportach zimowych z Izraelczykami. Wydawałoby się, że ta beznieżna zima powinna nas mocno niepokoić, ale widać na żywo, że zarówno w Dusznikach, jak i w Czarnej Górze jest śnieg i nie martwimy się o podstawowy warunek zawodów.

Organizatorzy planują, że rezultatem wydarzenia będzie m.in. stworzenie sieci wzajemnej współpracy między europejskimi Komitetami Paraolimpijskimi w celu dalszego wzmacniania i promocji zimowych parasportów w Europie. Rywalizacja sportowa zostanie wzbogacona o program edukacyjny: seminarium i warsztaty nt. „Systemu klasyfikacji medycznej” oraz „Edukacji antydingowej”. Ważnym wydarzeniem towarzyszącym będą również „Inspiracyjne i motywacyjne spotkania z paraolimpijczykami”, wzmacniające motywację do uprawiania sportu przez osoby z niepełnosprawnościami.

Więcej informacji na stronie www.paralympic.org.pl w zakładce ParaSki4Europe.

kat

Info: PKPar

Specjalne medale dla paraolimpijczyków w Tokio

Na stronie internetowej Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego można zobaczyć, jak będą wyglądały medale wręczone paraolimpijczykom od 25 sierpnia do 6 września 2020 r. w Tokio.

Medale będą miały napis w alfabecie Braille'a, na otoku będą wklęsłe kółeczka, a na szarfię wypukłe kropki umożliwiające osobom niewidomym rozpoznanie z jakiego kruszcu jest medal. Na awersie medalu znajdują się motywy przedstawiające elementy środowiska naturalnego w Japonii.

Medale zarówno olimpijskie, jak i paraolimpijskie będą wykonane z metali uzyskanych metodą recyklingu, głównie ze smartfonów. W wielu japońskich miastach już od kwietnia 2017 r. ustawiono pojemniki na elektroniczne odpadki.

Rok 2019 – polski sport paraolimpijski rośnie w siłę!

Barbara Moskal

Blisko 30 zdobytych miejsc dla kraju na igrzyska paraolimpijskie w Tokio, niezliczone medale na zawodach rangi mistrzostw świata i Europy, 1. Plebiscyt Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego na Sportowca 2019 Roku, dwie Galle Paraolimpijskie i wygrany projekt na organizację z programu Erasmus+Sport zimowych igrzysk „European Winter Para Sport Event – Poland 2020” – to tylko niektóre z wydarzeń, które sumują się w jedną konstatację – to był bardzo dobry rok dla polskiego ruchu paraolimpijskiego.

Było wiele sukcesów polskich reprezentantów, ale też wiele przemawia za tym, że o te sukcesy jest coraz trudniej – świat bowiem idzie do przodu. Jak podkreśla Łukasz Szelięga, prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, są powody do radości, ale jest też świadomość, że przyszły rok będzie czasem ciężkiej pracy.

– Na samym szczycie sportu paraolimpijskiego jest coraz ciasniej, różnice pomiędzy najlepszymi są coraz mniejsze, liczą się centymetry, setne sekundy, czasem do szczęścia, do brązu brakuje milimetrów. To, co dzieje się na rok przed igrzyskami, daje obraz, na podstawie którego zaczynamy już kalkulować, co może wydarzyć się w Tokio. Będzie bardzo trudno powtórzyć 10. miejsce w klasyfikacji medalowej zdobyte w Rio de Janeiro. Na przykład rekordowa liczba życiowych wyników naszych reprezentantów na Paralekkoatletycznych MŚ w Dubaju wcale nie zaowocowała rekordową liczbą medali. W tej kwestii coraz bardziej zaczynają się liczyć szczegóły, nad którymi będziemy musieli pracować – mówi Ł. Szelięga.

Najważniejszą paralekkoatletyczną imprezą w kraju było naturalnie bydgoskie World Para Athletics Grand Prix 47. Paralekkoatletyczne Mistrzostwa Polski (zresztą głosami internautów uznane za najlepszą imprezę roku w Plebiscycie PKPar-u), niemniej na arenie międzynarodowej kluczowe były Paralekkoatletyczne Mistrzostwa Świata w Dubaju. Polacy wypadli w nich lepiej niż dwa lata temu w Londynie, plasując się na 11. miejscu w klasyfikacji medalowej – „oczko” wyżej. Nasi reprezentanci wywalczyli w sumie 15 medali i 20 miejsc na igrzyska w Tokio.

Zawodnikami, którzy stanęli na podium, byli Barbara Bieganowska (złoty medal, 1500 m / T20), Karolina Kucharczyk (złoty medal, skok w dal / T20), Lucyna Kornobys (złoty medal, pchnięcie kulą / F33, brązowy medal, rzut oszczepem, F34), Piotr Kosewicz (srebrny medal, pchnięcie kulą / F52),

Jagoda Kibil (srebrny medal, 200 m / T35), Lech Stoltman (srebrny medal, pchnięcie kulą / F55), Faustyna Kotłowska (srebrny medal, pchnięcie kulą / F64, brązowy medal, rzut dyskiem, F64), Renata Śliwińska (srebrny medal, pchnięcie kulą / F40), Daniel Pek (brązowy medal, 1500 m / T20), Maciej Sochal (brązowy medal, rzut maczugą, F32), Aleksander Kossakowski / Krzysztof Wasilewski (brązowy medal, 1500 m / T11), Robert Jachimowicz (brązowy medal, rzut dyskiem, F52) i Marta Piotrowska (brązowy medal, skok w dal, F37).

Zbigniew Lewkowicz, trener koordynator paralekkoatletycznej kadry, z optymizmem patrzy zarówno w przeszłość, jak i przyszłość. – Start reprezentacji uważam za bardzo dobry, zawodnicy zdobyli aż 20 kwalifikacji do Tokio, a ich udział należy zaliczyć do jednych z bardziej udanych w historii. Jeżeli chodzi o 2020 rok, to liczymy, że jeszcze kilkunastu zawodników wywalczy kwalifikacje i reprezentacja paralekkoatletów w Tokio będzie liczyła ponad 30 osób.

Na Parapływackich MŚ w Londynie Polacy wywalczyli 3 medale oraz 2 kwalifikacje dla kraju na Tokio. Z mistrzostwa świata cieszyła się Oliwia Jabłońska (złoty medal, 400 m st. dowolnym, S10), cudowną niespodziankę zrobił Jacek Czech (srebrny medal, 50 m st. grzbietowym, S2), który w wieku 43 lat ustanowił swój rekord życiowy i stanął na podium. Trzeci medal dla Polski w Londynie zdobył Michał Golus (brązowy medal, 100 m st. motylkowym, S8).

Szermierze z Mistrzostw Świata także przywieźli do Polski 3 medale. Po srebro w Cheongju sięgnęła Kinga Dróżdź (srebrny medal, szabla), z kolei Adrian Castro i Grzegorz Pluta stanęli na trzecim stopniu podium (brązowy medal, szabla).

Bardzo dobry start zaliczyli także kolarze. Na Parakolarskich MŚ w Emmen zdobyli 6 medali. Z drugiego stopnia podium cieszyła się Renata Kaluża (srebrny medal

w jeździe indywidualnej na czas, brązowy ze startu wspólnego, H3), podobnie zresztą Anna Harkowska (srebrny medal w jeździe indywidualnej na czas, C5). W tandemach na trzecim stopniu podium stanęli Marcin Polak i Michał Ładosz (brązowy medal w jeździe indywidualnej na czas i ze startu wspólnego, tandemy) oraz debiutujące w tym składzie Justyna Kuryła i Aleksandra Teclaw (brązowy medal ze startu wspólnego, tandemy).

Parastrzeleckie MŚ w Sydney przyniosły Polsce 3 medale oraz 2 kwalifikacje na Tokio. Mistrzynią świata została Barbara Moskal (złoty medal w konkurencji karabinka pneumatycznego w postawie stojącej), na drugim stopniu podium stanęli Szymon Sowiński, Kacper Pierzyński i Sławomir Okoniewski (srebrny medal w drużynie w konkurencji P4), na trzecim Filip Rodzik, Szymon Sowiński i Kacper Pierzyński (brązowy medal w drużynie w konkurencji P3).

W parawioślarskich MŚ w Linzu medalu nie było, była jednak kwalifikacja dwójki PR2Mix2x Jolanty Majki i Michała Gadowskiego. Podczas Parakajarskich MŚ w Szeged Polacy zdobyli 1 medal oraz kwalifikacje na Tokio. Z trzeciego stopnia podium cieszył się Jakub Tokarz (brązowy medal, VL2 200m), kwalifikację dla kraju na IP w Tokio wywalczyła także Katarzyna Sobczak-Kozikowska. W łucznictwie o medale japońskich igrzysk paraolimpijskich powalczą wicemistrzyni MŚ w Hertogenbosch Milena Olszewska oraz Piotr Sawicki, który wywalczył kwalifikację dla kraju.

Pewni kwalifikacji mogą natomiast się czuć mistrzowie rozgrywanych w Helsingborgu Mistrzostw Europy w tenisie stołowym, czyli Natalia Partyka, Dorota Bucław i Patryk Chojnowski. Zresztą podopieczni trenera Andrzeja Ochala fantastycznie spisali się w Szwecji, zdobyli w sumie 18 medali i zajęli pierwsze miejsce w klasyfikacji medalowej starego kontynentu.

W historii Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego zapisze się także fakt, że w maju Komitet świętował 20-lecie istnienia w strukturach międzynarodowych i 21-lecie istnienia w naszym kraju i z tej okazji odbyła się uroczysta Gala Paraolimpijska. Na jesieni zaś PKPar zorganizował 1. Plebiscyt na Sportowca 2019 Roku, który zwieńczyła uroczysta Gala.

dokończenie na str. 48 >

Maraton pokoleń

Iwona Kucharska, Ryszard Rzebko, fot. Ryszard Rzebko, fanpage GranpaGang

To książka będąca piękną opowieścią o bieganiu z dwóch punktów widzenia: wnuka i dziadka na wózku inwalidzkim pchanym przez wnuka. Mimo że dzieli ich ponad 60 lat, stworzyli duet znany pod nazwą GrandpaGang.

– Uczyłem go jeździć m.in. na rowerze. Wsiadł i pojechał, a ja zostałem z kijem. Myślał, że biegnę za nim, a on już jechał samodzielnie. Nie nabiegałem się z na nim... Tyszenie. Wnuk to Marek Wendreński – lat 23, dziadek – Wiesław Kaczor, lat 86. W tym roku planują kilkanaście wspólnych startów w półmaratonach i maratonach. Marek jest otwartym młodym człowiekiem, który potrafił przekonać do wspólnego biegu swojego 83-letniego wówczas dziadka. By wózek był lżejszy, usunięto mu hamulce, wnuk całkowicie panuje nad „pojazdem”, dziadek czuwa, by bieg był bezpieczny dla nich obu. Stanowią tandem nierozzerwalny, zaufanie obu stron jest po prostu całkowite.

– Książkę napisaliśmy wspólnie – powiedział M. Wendreński na spotkaniu z czytelnikami 13 stycznia, w filii nr 1 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach. – Siedzieliśmy wieczorami po treningach, dziadek po dzienniku w telewizji... Uznaliśmy, że fajnie będzie oddać klimat współpracy osoby starszej i młodszej.

Każde zagadnienie związane z naszym biegiem jest opisane z dwóch perspektyw. Chcieliśmy, żeby ludzie dostrzegli dwa punkty widzenia, które mamy. Że nie we wszystkim się zgadzaliśmy, że były przeciwności, z którymi sobie radziliśmy. Z czym ja się zmagalem i jakie kłopoty, również zdrowotne, miał dziadek. Książka to taka nasza historia od środka.

Obaj uczyli się rozumienia siebie nawzajem, cierpliwości, pokory i odpowiedzialności. Wiesław Kaczor wspominał, jak chwycił się za głowę na sam pomysł wnuka na wspólne bieganie. Po namyśle zmienił jednak zdanie. Zaczął się przygotowywać kondycyjnie do tego niezwykłego wyczynu.

– Na Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie, gdzie promowaliśmy naszą książkę pt. *Maraton pokoleń*, dziadek mógł porozmawiać m.in. z Otylią Jędrzejczak, którą zawsze dopingował podczas transmisji z olimpiad czy mistrzostw świata. Ważne było spotkanie z Łukaszem Kadziewiczem, byłym siatkarzem reprezentacji Polski. Łukasz – aby

móc swobodnie rozmawiać z dziadkiem siedzącym na wózku – przyklął na jedno kolano – opowiadał Marek. – Zawodowi sportowcy mają wielki szacunek dla wszystkich tych, którzy w dążeniu do celu pokonują różne przeszkody i ograniczenia, tak jak dziadek – wyjaśniał.

– Poznawanie ciekawych i znanych ludzi to jedno, ale ważniejsze jest to, że doświadczam od nich wiele serdeczności – dodał W. Kaczor. – Trudno mi nawet o tym mówić...

M. Wendreński podkreślił, że tegoroczny Silesia Marathon pokonali w 4 godziny i 34 minuty. – Sam przebiegłem ten dystans w czasie 4:08. Nie zламаłem czterech godzin. Mam nadzieję, że kiedyś uda mi się to z dziadkiem – dodał. – Mam odrobione zadanie pod tytułem półmaraton i maraton, ale to nie koniec. W przyszłym roku pobiegnie z nami moja mama Iwona (córka dziadka). Będzie to więc bieg trzech pokoleń. Kolejny sezon planują rozpocząć w marcu 2020 r. na Mistrzostwach Świata w Półmaratonie w Gdyni. Chcą tam pobić rekord życiowy. Zapewniają, że z wyniku na poziomie 1:45:00 będą zadowoleni. W dalszych planach m.in. Cracivia Maraton, Tyski Półmaraton, a nawet Ultra Silesia Marathon (50 km)!

– Pierwszy półmaraton pokonaliśmy zwykłym wózkiem inwalidzkim. To była próba, czy wytrzyma ja, czy wytrzyma

dziadek i czy wytrzyma wózek. My wytrzymaaliśmy, ale jeszcze kilka kilometrów i ta „space-rówka” rozleciałaby się. Musieli więc szybko postarać się o profesjonalny wózek przystosowany do wyczynowego biegania. Dzięki akcji promocyjnej i specjalnej zbiórce na portalu zrzutka.pl znalazły się środki, a wkrótce także odpowiednia firma konstruktorska. Wybrali rodzimą, z Mikołowa. – Konstruktorzy z Mikołowa zaangażowali się na całego. Wykonali nawet zapasowy egzemplarz. Jeżdżą z nami na biegi, stanowią swisty serwis na trasie – z radością uzupełnia opowieść Marek.

– A ja miałem opory, żeby angażować go nawet w spacer ze mną – z uśmiechem dodaje dziadek. – O tym najwięcej rozmawiałem z wnukiem. W końcu przestawiłem się mentalnie. Uznałem, że z tego projektu może urodzić się coś fajnego i pożytecznego. – Pamiętajcie – podkreślił wnuk – że żyją na świecie dziadkowie i babcie, niekoniecznie wasi, którzy z tęsknotą wyczekują jakiegoś ludzkiego gestu. Cała ta przygoda wiele mi

dokończenie na str. 44 >

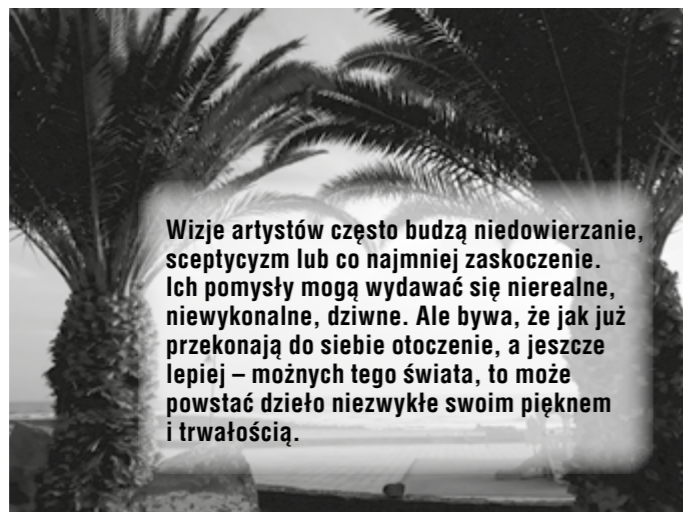

Lanzarote, czyli piękno pod ochroną

Lilla Latus, fot. archiwum autorki

Autorka w Arrecife

Palmy pozowały z niezwykłym wdziękiem

Wizje artystów często budzą niedowierzenie, sceptycyzm lub co najmniej zaskoczenie. Ich pomysły mogą wydawać się nierealne, niewykonalne, dziwne. Ale bywa, że jak już przekonają do siebie otoczenie, a jeszcze lepiej – możliwych tego świata, to może powstać dzieło niezwykle swoim pięknem i trwałością.

Na wyspie dominuje niska zabudowa w kolorze białym lub niebieskim, nie ma tu reklam, billboardów, neonów. Trochę pustyнный krajobraz i wulkaniczne stożki są naturalnym elementem krajobrazu. Ponad 40 proc. powierzchni Lanzarote jest chronione przez Unię Europejską za względu na wartość przyrodniczą lub etnograficzną.

Manrique potraktował rodzinną wyspę jak płótno malarskie, na którym ukazał jej unikalne i niepowtarzalne piękno, a obiekty, które zaprojektował, nawiązują do przyrody i naturalnie komponują się z otoczeniem.

Szczególnie urzekł mnie Ogród Kaktusów z okazami tak niezwykłymi, że nie sposób było oderwać od nich

oczu. A jest ich tam ok. 1400 gatunków. Na wzgórzu znajduje się zabytkowy wiatrak z XIII wieku. W ogrodzie jest też przytulna restauracja, gdzie zjadłam przepyszny lunch – małe ziemniaczki w mundurkach z kanaryjskimi sosami mojo picón i mojo verde. Danie tyleż proste, co smakowite! Kamienista, pagórkowata nawierzchnia nie jest najłatwiejsza do poruszania się po ogrodzie, ale przy odrobinie samozaparcia i pomocy życzliwych ludzi można pospacerować wśród tych przepięknych kaktusów, również będąc na wózku inwalidzkim.

Jameos del Aqua to jedno z pierwszych dzieł Cesara Manrique. Zespół jaskiń i tuneli przekształcono w dzieło sztuki użytkowej. Jest tu sala koncertowa, jezioro z krabami-albinosami, podświetlone jaskinie. Całość jest harmonijnym dziełem natury i człowieka.

Puerto del Carmen

To jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych na Lanzarote. A jeszcze w latach 60. ubiegłego wieku była to niewielka wioska. Wzdłuż całego wybrzeża rozciąga

Serwis dla niepełnosprawnych na lotnisku w Arrecife

Lanzarote jest takim przykładem. Stanowi Lucieleśnioną wizję malarza Cesara Manrique, który swoje życie i talent poświęcił zachowaniu naturalnego piękna tej wyspy.

Znowu Kanary

Ubiegły rok przywitałam na Fuerteventurze. W grudniu temperatury na Wyspach Kanaryjskich często przekraczają 20 stopni. Biura podróży oferują wiele ciekawych pakietów pobytowych i wycieczek, a tanie linie lotnicze kuszą przystępnymi cenami lotów. Na Wyspach Kanaryjskich jest wiele hoteli posiadających pokoje przystosowane dla osób z niepełnosprawnością; kurorty są przyjazne architektonicznie; transport publiczny i taksówki też uwzględniają potrzeby turystów z ograniczoną sprawnością.

Tym razem wybór padł na Lanzarote i ofertę jednego z popularnych portali podróżniczych. Lotniska są świetnie przygotowane do obsługi pasażerów z niepełnosprawnością. Po zgłoszeniu potrzeby i zakresu pomocy asystenta można liczyć na naprawdę sprawną i fachową pomoc.

Lot do Arrecife, stolicy Lanzarote, trwa ok. 5 godzin, a transfer do hotelu w miejscowości Puerto del Carmen już tylko kilkanaście minut. Usytuowanie hotelu w pobliżu lotniska dodawało mu romantycznego uroku. Przelatujące samoloty stanowiły dodatkową atrakcję miejsca, a cud latania pięknie wpisywał się w krajobraz tego regionu.

Przyznam się, że bardzo lubię lotniska – ten wielonarodowy pośpiech, ruch regulowany numerami lotów i bramek, oczekiwanie w oczach podróżnych wyruszających na spotkanie przygody, te ucieczki i powroty,

atmosferę solidarności w akcie przemieszczania się. Świat w miniaturze.

Cesar Manrique, czyli artysta, który stworzył Lanzarote

Hotel zrobił na mnie dobre wrażenie od pierwszego wejrzenia – ciekawa architektura, dużo przestrzeni pod gołym niebem, przepiękny wystrój, podkreślony jeszcze przez liczne ozdoby świąteczne. Przy rezerwacji zgłosiłam potrzebę przystosowanego pokoju. Okazało się, że takowy otrzymałam (duży, z przepięknym tarasem), ale w łazience dojazd do prysznicy utrudniała szklana osłona. Poprosiłam o jej wymontowanie i to rozwiązało problem.

Od pierwszego wejrzenia zachwylił mnie widok mnóstwa palm, które uwielbiam. Znajdowały się zarówno przy hotelu, jak i na jego terenie. Obiekt najwyraźniej zaprojektowano tak, by nie naruszyć naturalnego piękna miejsca, w którym powstał. To jedna z zasad, którą kierował się Cesar Manrique – artysta i wizjoner, który pokazał światu najpiękniejsze oblicze wyspy. Urodził się na Lanzarote, studiował architekturę, malarstwo (przyjaźnił się z Picasssem), ale na wiele lat wyemigrował do USA. W latach 60. ubiegłego wieku wrócił na rodzinną wyspę, która w tym czasie zaczęła otwierać się na turystów ze świata. Manrique wiedział, jak zabójcza dla środowiska naturalnego i kulturowego może być masowa turystyka.

Wykorzystując swój autorytet i pozycję, poczynił starania na rzecz ochrony dziedzictwa wyspy. Poddano rewizji plany zabudowy i zagospodarowania.

Szopka przed kościołem w centrum Puerto del Carmen

się Avenida de las Playas – szeroki deptak, przy którym można znaleźć zarówno sklepy, kawiarnie, jak i całe kilometry spokojnych plaż z jednej strony przysłoniętych palmami, z drugiej otwierających się na ocean. Wystarczyło wyjść z hotelu, by po chwili znaleźć się w sercu tego bajkowego krajobrazu. Na promenadzie zwykle jest mnóstwo ludzi, również

Na bazarze w Puerto del Carmen

W centrum Puerto del Carmen

niepełnosprawnych, bo liczne udogodnienia ułatwiają poruszanie się po wyspie, a i hotelarze biorą pod uwagę potrzeby gości z ograniczoną sprawnością. Po wyspie poruszałam się taksówkami, zgłaszając przy zamawianiu, że jestem na wózku inwalidzkim. Koszt przejazdu busem z wysuwaną rampą jest taki sam jak zwykłą taksówką (za kurs do centrum miasta zapłaciłam 8 euro, a do Arrecife – 12 euro).

Panorama Arrecife z 17. piętra hotelu Gran

Wiatrak w Ogrodzie Kaktusów

W centrum Puerto del Carmen jest gwarno, kolorowo. Znajduje się tu piękny port, kościół, (przy którym uwagę przyciągała śliczna szopka), budynki o różnicowanej architekturze, a w tle rysowały się wulkaniczne wzgórza, tak charakterystyczne dla wyspy. W piątki turyści licznie zjeżdżają tu na targ, na którym można zakupić wyroby lokalnego rękodziela,

produkty zawierające aloes. A jak nic nie kupisz, to przynajmniej możesz porozmawiać ze sprzedawcami, wtopić się w międzynarodowy tłum, poczuć wiatr otulający wyspę lub przy szklaneczce sangrii z owocami zapatrzeć się w jeden z wulkanicznych stożków mających na horyzoncie...

Arrecife

Pierwsze spotkanie ze stolicą następuje już na początku pobytu, gdyż znajduje się tu lotnisko. Z miejscowego portu statki wypływają na pozostałe wyspy archipelagu. W Arrecife mieszka jedna trzecia mieszkańców wyspy. Nazwa pochodzi od hiszpańskiego słowa *arrecife* oznaczającego rafę lub podwodną skałę.

Wybierając się do stolicy, zamówiłam kurs do hotelu Gran.

z góry na miasto, plażę, ocean zapiera dech w piersiach. W pobliżu jest piękna promenada. Z jednej strony ciągnie się ona wzdłuż malowniczej plaży, po przeciwnej stronie znajdziemy wiele sklepików, kafejek.

W Arrecife odbywa się wiele imprez, festiwalu, koncertów. W czasie spaceru po stolicy Lanzarote towarzyszyło mi wrażenie, że jest to szlachetna wizytówka wyspy, mającej w sobie naturalne piękno i nieodparty urok. Naprawdę dużo piękna i dużo uroku.

Happy New Year!

Na Lanzarote przywitałam 2019 rok. W hotelu przygotowano imprezę z muzyką na żywo, każdy z gości otrzymał obowiązkowy zestaw gadżetów sylwestrowych – maskę, czapeczkę, serpensynę i pudełeczko z 12 winogronami, mających zapewnić szczęście w nadchodzącym roku. Zgodnie z hiszpańskim zwyczajem zjada się je kolejno – grono po gronie, jedno po każdym uderzeniu dzwonu. Dopiero po nich można otworzyć szampa i złożyć sobie życzenia. Wszystkim nam udzielała się atmosfera zabawy i radosnego oczekiwania. Z każdą minutą stawaliśmy się częścią międzynarodowej wspólnoty. Różniliśmy się narodowością, ale śmiech we wszystkich językach brzmi tak samo.

Tydzień, który spędziłam na Lanzarote, był dla mnie wspaniałym wypoczynkiem. Dane mi było zobaczyć jedno z najpiękniejszych miejsc na Ziemi. A przecież to, co się zobaczyło, to się nie da „odzobaczyć”. I czyż to nie jest niezwykle?

W Ogrodzie Kaktusów

Igor Sikorski pokonał mistrzów! „Dzisiaj to ja byłem szybszy”

W paraalpejskim Pucharze Świata 12 stycznia Igor Sikorski triumfował w slalomie rozgrywanym w Veysonnaz! Polak zanotował w dwóch przejazdach najlepsze czasy i pokonał najlepszych alpejczyków startujących na monoski.

Igor Sikorski odniósł tak przekonujące zwycięstwo, że na Twitterze zawrzał! „Śmigłowiec Sikorski odlatuje! Polska gwiazda zdobywa złoto na koniec tygodnia przepełnionego chorobą. Prawdziwy wojownik” – podawał profil World Para Snow Sports. Reprezentant Polski spał się na trasie slalomu w Veysonnaz rewelacyjnie, mimo że na początku pobytu w Szwajcarii nie czuł się dobrze. – Miałem zatrucie pokarmowe, więc towarzyszyło mi mocne osłabienie – informował Polak. Pierwszy przejazd wykręcił w czasie 56,69 s, ledwie o 9 setnych sekundy szybciej od Jespera Pedersena, aktualnego mistrza paraolimpijskiego z Pjongczangu w tej konkurencji. – Warunki na trasie były bardzo dobre. Właściwie prawie nie robiły się dziury. Trasa szybka z paroma przelamaniami, z za których nie widać kolejnej bramki, więc warto było dobrze zapamiętać te trudniejsze miejsca – mówił nam Igor Sikorski.

Trasę drugiego przejazdu slalomu polski paraalpejczyk przejechał od Pedersena już o niespełna 0,3 s szybciej. – Rywalizacja była zacięta ze względu na obecność całej czołówki. Na podium stałem z aktualnym mistrzem paraolimpijskim w tej konkurencji oraz aktualnym mistrzem świata tej konkurencji. Dzisiaj to ja byłem szybszy – dodał nasz reprezentant. Za Sikorskim i Pedersenem zmagania ukończył wspomniany ubiegłoroczny mistrz świata, Holender Jeroen Kampschreur. Do mety dojechało 17 z 18 paraalpejczyków. To były pierwsze zawody Pucharu Świata w sezonie. Teraz zawodnicy przenoszą się do włoskiego Prato Nevoso, gdzie do tej pory jeszcze nigdy nie startowali.

Info: **PZSN Start**,
fot. fanpage Igora Sikorskiego

Iweta Faron na podium Pucharu Świata

Podczas zawodów Pucharu Świata w narciarstwie biegowym i biathlonie w Altenbergu dwukrotnie na podium stała Iweta Faron. Zawodniczka KS „Obidowiec” Obidowa zajęła drugie miejsce w biathlonowym biegu sprinterskim rozegranym 18 stycznia, dzień wcześniej także w biathlonowym biegu stopniu podium.

Lepsza od naszej reprezentantki była tylko Ukrainka Iryna Bui, a co więcej, bieg rozegrał się w całkiem mocnej obsadzie – o tytuł najlepszej walczyły 12 kobiet. Dla Iwety Faron startującej na stojąco (grupa LW8), debiutantki paraolimpijskiej z Pjongczangu, start ten był kontynuacją świetnej passy, która rozpoczęła się dzień wcześniej. – W sumie nawet nie wiem, co powiedzieć, bo znów jestem w szoku, że się udało! Dobry bieg z włączonym myśleniem na trasie, super narty i strzelanie w miarę OK poskutkowało – przyznała tuż po sobotnim biegu. Z jej startów szczególnie zadowolona jest olimpijka Ewelina Marcisz, asystentka trenera Wiesława Cempy, niegdyś reprezentantka Polski w narciarstwie biegowym sprawnych zawodników. – Dzisiejsza postawa Iwety cieszy, daje satysfakcję i pewność, że praca, którą wspólnie wykonuje cały team, jest słuszna i podąża w dobrym kierunku – czyli Igrzysk Paraolimpijskich w Pekinie – podkreśla Marcisz. 18 stycznia podczas sprintu biathlonowego 11. miejsce w stawce 15 startujących zajął wielokrotny uczestnik zimowych igrzysk paraolimpijskich, zawodnik klubu „Start” Nowy Sącz Kamil Rosiek (0+1), startujący w kategorii siedzących zawodników, dzień wcześniej był 13. w stawce 17 startujących. Podczas zawodów Pucharu Świata w Altenbergu rozegrane zostały także biegi na krótkim dystansie stylem dowolnym. 7. miejsce w stawce 23 startujących zajął reprezentant klubu KS „Obidowiec” Obidowa Witold Skupień (kat. stojących), 8. miejsce w stawce 13 startujących wywalczyła Iweta Faron, a na 12. miejscu w stawce 29 startujących uplasował się Kamil Rosiek (kat. siedzących). Sukcesy podczas cyklu zawodów Pucharu Świata w roku 2020 zapoczątkował Witold Skupień, który zajął trzecie miejsce (na 21 startujących) w biegu sprinterskim techniką dowolną w Dreźnie. Szóste miejsce zajęła w Dreźnie Iweta Faron. Skupień nie krył wtedy radości z ostatniego miejsca na podium. – Jestem bardzo zadowolony, szczególnie biorąc pod uwagę słabszy start sezonu w Norwegii. Już po startach w Polsce i dobrych, szybkich treningach czułem, że forma jest coraz lepsza i to udało się przekuć na dobry rezultat. Dziękuję całej ekipie za dobry dzień i liczę na więcej takich wyników w przyszłych startach.

pr, fot. PKPa

Lucyna Kornobys Sportowcem bez Barrier 2019

Decyzją Kapituły 85. Plebiscytu „Przeglądu Sportowego” i Telewizji Polsat tytuł Sportowca bez Barrier roku 2019 otrzymała mistrzyni świata w pchnięciu kulą Lucyna Kornobys. Nominowane do tego tytułu były także mistrzyni świata w pływaniu Oliwia Jabłońska oraz mistrzyni świata w skoku w dal Karolina Kucharczyk.

Z kolei głosami czytelników „Przeglądu Sportowego”, widzów Telewizji Polsat oraz użytkowników Onetu triumfatorem 85. Plebiscytu na Najlepszego Sportowca Polski 2019 Roku został Bartosz Zmarzlik. Drugie miejsce w Plebiscycie zajął Robert Lewandowski, a trzecie – Paweł Fajdek. Być na Gali Mistrzów Sportu – marzy o tym każdy sportowiec. Otrzymał statuetkę Czempiona autorstwa znakomitego rzeźbiarza Andrzeja Renesa (tego samego, który zaprojektował Guttmany rozdawane w Plebiscycie Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego) – tego zaszczytu dostępują tylko niektórzy. Do tych, którzy przeszli do historii najstarszego i najbardziej prestiżowego polskiego plebiscytu, dołączyła podczas Gali Mistrzów Sportu 85. Plebiscytu „Przeglądu Sportowego” i Telewizji Polsat paralekkoatletyczna gwiazda, kulomiotka Lucyna Kornobys (Start Wrocław). Tegoroczna mistrzyni i rekordzistka świata z Dubaju nie kryła, że otrzymanie tytułu jest spełnieniem jej marzeń. Statuetkę Czempiona odebrała z rąk mistrza olimpijskiego Tomasa Majewskiego, legendarnego kulomioty, obecnego prezesa Polskiego Związku Lekkiej Atletyki.

– Jestem mega szczęśliwa, nie umiem nawet określić, jak duża jest radość w moim sercu. Cieszę się, bo to pokazuje, że ciężka praca popłaca. Wokół siebie mam bardzo dużo ludzi, którzy mnie wspierają. Dzięki nim

łatwiej iść przez życie, łatwiej mi jest walczyć z trudnościami, łatwiej pokonywać każdą barierę, łatwiej zdobywać medale, bo wiem, że robię to dla siebie oraz innych. Cała Polska zobaczyła moje wyniki, moją ciężką pracę i bardziej zadowolony z siebie i dumny już być nie można. Tomek Majewski był moim bożyszczem, kiedy uprawiał pchnięcie kulą. Nadal bardzo go cenię. Uważam, że bardzo dużo osiągnął, i z niego brałam przykład. Cieszę się ogromnie, że to właśnie on wręczał mi tę statuetkę. Nie da się ukryć, jeśli z rąk idola odbiera się tak ważne wyróżnienie, to większego nie można sobie wymarzyć. Po raz pierwszy w historii Plebiscytu „Przeglądu Sportowego” tytuł Honorowego Sportowca Roku w 1988 roku otrzymał niepełnosprawny pływak, multimedalista paraolimpijski – Arkadiusz Pawłowski. Tytuły Niepełnosprawnego Sportowca Roku przyznawane były od 2004 roku (z przerwą w 2010 i 2011 roku). W ubiegłym roku tytuł Sportowca Niepełnosprawnego 2018 roku otrzymał brązowy medalista igrzysk paraolimpijskich w Pjongczangu uprawiający narciarstwo alpejskie, Igor Sikorski. Teraz przyznawany jest tytuł Sportowca bez Barrier. Obecny na Gali Łukasz Szeliga, prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego i PZSN Start podkreślił, że wszystkie nominowane zasługiwały na nagrodę. – Wszystkie nasze sportsmenki są utytułowane i miały podstawy, by otrzymać ten

Ze statuetką i tytułem Sportowca bez Barrier 2019

tytuł, ale Lucyna pobiła najwięcej rekordów świata. Jej wyniki sprawiają, że pojawia się „nuda”, bo wraz z mistrzostwem świata osiągnięty jest także rekord świata. Chcielibyśmy, by taką „nuda” w całym 2020 roku, w którym najważniejszą imprezą są igrzyska paraolimpijskie w Tokio. To już 15. raz, gdy honorowani są sportowcy z niepełnosprawnościami. Obecność paraolimpijczyków na tej Gali to dowód na rzeczywistą integrację.

Faktem jest, że nominowane zawodniczki to te, z którymi musi liczyć się cały świat. Należy do nich pływaczka, tegoroczna mistrzyni z Parapływackich MŚ w Londynie i brązowa medalistka igrzysk paraolimpijskich w Rio de Janeiro Oliwia Jabłońska (Start Wrocław). Gala i bal mistrzów sportu to dla niej niezwykle wyróżnienie i jednocześnie ogromna motywacja do pracy.

– Jest niesamowicie. Nie spodziewałam się, że to może aż tak fajnie wyglądać. Bardzo się cieszę, że jestem w gronie najlepszych sportowców w Polsce. Spełniło się moje marzenie, a właściwie to ja spełniłam swoje marzenie. Gratuluję Lucynie, bo zdecydowanie jej się to należało. Takie wydarzenia bardzo mnie motywują do ciężkiej pracy, nie mogę się już doczekać igrzysk w Tokio i rywalizacji z moją największą kanadyjską rywalką Aurelią Rivard.

Do tytułu Sportowca bez Barrier nominowana była jeszcze jedna paralekkoatletka – Karolina Kucharczyk (Kadet Rawicz). Jej nazwisko od lat spędza sen z powiek zawodniczkom uprawiającym skok w dal. Ma już na swoim koncie złoto (Londyn 2012) i srebro (Rio de Janeiro) igrzysk paraolimpijskich. Rok 2019 był dla niej także bardzo udany, podczas MŚ w Dubaju zdobyła mistrzostwo, które przelożyło się także na jej kolejny rekord świata. Nominacja w Plebiscycie „Przeglądu Sportowego” i obecność na Gali także dla tej zawodniczki była niezwykle wydarzeniem.

pr, fot. PKPa, Przegląd Sportowy

W naszym kolejnym wydaniu ukaże się ekskluzywny wywiad z Lucyną Kornobys, specjalnie dla „Naszych Spraw”, jest on już dostępny w naszym portalu: www.naszespawy.eu.

Maraton pokoleń

dokończenie ze str. 39

dała. Myślę, że zachęciliśmy młodych ludzi do spędzania czasu z dziadkami i do wyciągania ich na spacer. To dla mnie sukces. Bieganie jest zdrowe, więc biegajcie. Niekoniecznie od razu maratony... – podsumował.

Jaki jest obecny stan ducha Wiesława Kaczora, najlepiej zaświadcza jego wpis na Facebooku: Żyję i mam się świetnie. Znacząca większość niestety nie dożywa tego wieku co ja. Pomimo chorób i innych paskudztw stwierdzam, że starość nie jest taka zła. Jeśli się tym martwić, że jesteście za starzy na coś, to powiadam wam, że jeśli nie macie jeszcze 84 lat, to możecie jedynie mówić, że jesteście za młodzi na coś. Nigdy bym nie przypuszczał, że to właśnie w tym wieku będę biegać / jeździć maratony z moim wnukiem oraz pisać z nim książkę. Odkrywajcie życie, bo stoi przed Wami otworem. Z uśmiechem do przodu!

Kończąc spotkanie, Marek Wendreński zaapelował, by wszyscy pamiętali, żeby z rodziną wychodzić dobrze nie tylko na zdjęciach. Podkreślił, że chcieli w swojej książce o wspólnym bieganiu pokazać, jak wiele znaczą relacje z dziadkami w życiu obu stron, a także pokazać wartości, jakich w mediach społecznościowych jest niewiele: rodzina, przyjaźń, determinacja w dążeniu do celu.

I właśnie nie aspekt sportowy, ale naturalna, niewymuszona, serdeczna więź międzypokoleniowa łącząca wnuka i dziadka wydaje się w tej przygodzie najważniejsza.

Iwona Kucharska, Ryszard Rzebko,
fot. Ryszard Rzebko, fanpage GranpaGang

Kuloodporni gospodarzami Ampfutbolowej Ligi Mistrzów 2020

Ubiegłoroczni mistrzowie Polski – Kuloodporni Bielsko-Biała – będą gospodarzami drugiego w historii turnieju Ligi Mistrzów EAFF!

Ligowe spotkania fazy grupowej zostaną rozegrane na mniejszych obiektach w Bielsku-Białej oraz w Czechowicach-Dziedzicach. Najlepsze drużyny będą rywalizowały na Stadionie Miejskim w Bielsku-Białej w dniach 22–24 maja.

– Myślę, że dużym naszym atutem było to, iż każdy zespół będzie mógł zagrać przed kilkoma tysiącami kibiców. Półfinały oraz mecze o siódme, piąte, trzecie miejsce oraz finał zostaną rozegrane na 15-tysięcznym stadionie w Bielsku-Białej – powiedział Daniel Kawka, prezes Kuloodpornych.

– Wygraliśmy rywalizację o ten prestiżowy turniej z Gaziantepem, tureckim superprofesjonalnym klubem, który jest mistrzem Turcji i posiada własny stadion zbudowany specjalnie dla amputolbów – nie krył radości Kawka.

Oprócz Polski i Turcji w tegorocznej Lidze Mistrzów EAFF wystąpią także Rosjanie, Anglicy, Irlandczycy, Gruzini oraz debiutujący Włosi i Azerowie.

IKa

Polscy wioślarze siedmiokrotnie „na pudle” w Pradze

Wczeskiej stolicy 11 stycznia w halowych mistrzostwach Europy w wiosłowaniu na ergometrach wzięło udział jedenaścioro naszych reprezentantów. Przed rokiem w Kopenhadze biało-czerwoni sześciokrotnie stawali na podium. W Pradze polscy wioślarze poprawili statystykę, zdobywając siedem medali!

Mistrzostwa cieszyły się dużym zainteresowaniem. Wzięło w nich udział blisko tysiąc zawodników. Zawody odbyły się w Královka Hall, obiekcie o najwyższym światowym standardzie, służącym na co dzień miejscowej drużynie koszykówki USK Praha.

Jedyny złoty krążek zdobył Michał Gadowski ze Szczecina, pokonując rywali w kat. PR2 na dystansie 2000 m z czasem 7:30,4 min. Trzeci w tej rywalizacji był Daniel Welter z Bydgoszczy.

W kat. PR3, po fascynującym wyścigu, Robert Niesyczyński z Krakowa wywalczył srebro zaledwie pół sekundy za zwyciężcą, Słowakiem Milanem Lackoviciem. Brązowy krążek w tej kategorii wywalczył również Polak, Łukasz Matyja.

Ze srebrnym medalem w PR3 wróciła także Patrycja Kapłon. Dopłynęła do mety w 8:18,4 min., deklasując niemalże klasyfikowaną tuż za nią Francuzkę Claire le Biez. Złoto obroniła ubiegłoroczna zwyciężczyni Rosjanka Walentina Żagot.

W kat. PR2 trzecie, medalowe miejsce zdobyła Jolanta Majka ze Szczecina, a w kat. PR1 również brązowy krążek wywalczył jej klubowy kolega Arkadiusz Skrzypiński, który do wioślarstwa przeszedł z handbike'ów.

IKa, fot. pztw.pl

W drugi styczniowy weekend w Warszawie odbyło się kolejne ogólnopolskie zgrupowanie piłkarskie Junior Amp Futbol dla dzieci i młodzieży po amputacjach i z wadami kończyn. Tym razem młodzi amputolbów mogli poczuć się jak zawodnicy pierwszej reprezentacji, ponieważ treningi poprowadził Marek Dragosz – selekcjoner seniorskiej kadry, a asystował mu kapitan drużyny narodowej Przemek Świercz. I tak będzie już na stałe!

Młodzi zawodnicy, którzy przyjechali do Warszawy z całej Polski, już od samego początku byli zachwyceni możliwością trenowania z selekcjonerem i z kapitanem pierwszej kadry. Z początkiem 2020 roku zmienił się sztab szkoleniowy juniorskiego zespołu. Macieja Kozika i Dawida Polaka zastąpili właśnie Marek Dragosz i Przemysław Świercz. Trenerem bramkarzy pozostał weteran boisk Amp Futbol Ekstraklasy Krzysztof Węgrzyn.

– U dzieciaków błyskawicznie widać postępy w treningach i przede wszystkim uśmiechy na twarzach, a to człowieka napędza do pracy. Nie ma lepszej nagrody dla trenera niż zadowolenie u zawodników – przyznaje Dragosz, który przy projekcie Junior Amp Futbol skupia się na najstarszej grupie zawodników. Motywacją dla tych nastoletnich chłopców mogą być historie obecnie czołowych reprezentantów: Bartosza Łastowskiego, Jakuba Kożucha czy Krystiana Kapłona.

– Mając 15–16 lat, ci piłkarze zaczęli się pojawiać w seniorskiej kadry, więc to fajny czas, by także obecni tutaj zawodnicy powoli pukali do drzwi reprezentacji – podkreśla Dragosz. Bliżej dorosłego zespołu mogli się poczuć także młodzi uczestnicy zgrupowania. Od początku 2020 roku ich treningi prowadzi bowiem Przemysław Świercz, kapitan seniorskiej kadry. – Przed zajęciami był u mnie duży stres, ale nie paraliżujący, tylko taki podkreślający wagę wyzwania. Podczas pracy z najmłodszymi każdy trening przynosi coś nowe-

Młodzi amputolbów znów spotkali się w Warszawie

go, a obserwacja rozwoju dzieci to olbrzymia frajda. Aż nie mogę się doczekać kolejnych zgrupowań – cieszy się Świercz.

Kapitan amputolbów reprezentacji Polski planuje nie tylko przekazywać juniorom swoje boiskowe doświadczenie i podnosić ich umiejętności piłkarskie, ale również pomóc młodym zawodnikom w szerszym wymiarze, poprzez treningi mentalne.

– Psychologia to moja druga pasja. Chcę pokazać, że warto pracować nie tylko nad fizyczną sferą naszego organizmu, ale również nad postawą, nad sposobem poznawania samego siebie. Będziemy formowali życiową postawę, która przełoży się nie tylko na boisko, ale i funkcjonowanie w domu, w szkole, na podwórku – podkreśla Świercz. – Chcę zabrać zawodników w długą mentalną podróż – uśmiecha się nowy trener Junior Amp Futbol. Cieszyć może nie tylko świetna atmosfera treningów, która udzieliła się również rodzicom i sztabowi szkoleniowemu, ale również rosnąca frekwencja. Wśród 18 zawodników po raz kolejny nie zabrakło debiutantów, którzy zaraz po zakończeniu treningów od razu zapowiedzieli swój udział w marcowym zgrupowaniu. Zadowoleni ze zgrupowania byli również zawodnicy i rodzice starsi stażem, wśród których znalazł się 10-letni Igor, coraz śmielej radzący sobie w amputolbów bramce.

– Igorowi z każdym treningiem podoba się coraz bardziej, choć początkowo zamiast stać między słupkami, wołał strzelać gole. Już się jednak przyzwyczaił, a na innych pozycjach może grać na co dzień w Rybniku, gdzie mieszkamy, a Igor trenuje w klubie klasyczną odmianę piłki nożnej – podkreśla ojciec młodego zawodnika.

Co ważne, rodzice Igora, podobnie jak pozostałych zawodników, nie płacą ani złotówki za udział podopiecznych w zgrupowaniach Junior Amp Futbol. Co jeszcze ważniejsze, treningi bardzo rozwijają nie tylko umiejętności sportowe zawodników.

– Widzę, że syn w ciągu roku stał się dużo bardziej otwarty na świat. Wcześniej był nieco nieśmiały, ale treningi amputolbów pozwoliły mu zostać bardziej towarzyskim – zaznacza. Wkrótce młodzi piłkarze ponownie spotkają się na zgrupowaniu i znów będą trenowali m.in. z selekcjonerem pierwszej reprezentacji.

– Od zawsze powtarzam, że moim marzeniem jest, by ludzie wyciągnęli dzieciaki z mieszkań. Im więcej dzieci na takich zgrupowaniach, tym lepiej dla nich, ich rodzin i naszej dyscypliny – podkreśla Marek Dragosz, zapraszając do zgłaszania się na bezpłatne zgrupowania kolejne dzieci w dowolnym wieku.

Oprócz zgrupowań na zawodników z programu Junior Amp Futbol jak co roku czeka udział w międzynarodowym letnim zgrupowaniu EAFF Junior Camp, które prawdopodobnie odbędzie się w Irlandii. Nie ustają też prace nad tym, żeby na jednym z kolejnych zgrupowań zorganizować międzynarodowe mecze w kategoriach U-10 i U-15 z udziałem juniorów z Anglii lub Turcji, żeby oprócz treningów dać też młodym zawodnikom okazję do tak wyczekiwanej rywalizacji! Głównym sponsorem programu Junior Amp Futbol jest Grupa Energa. Projekt wspiera UEFA Foundation.

pr, fot. Maciej Gillert

Ligowy serial rozpoczęty. Wisła na czele, Śląsk może być wiceliderem

Tekst i fot. Marcin Gazda

Polskie drużyny udanie zainauguowały sezon 2019/2020 w Lidze Centralnej Europy w blind futbolu (piłka nożna osób niewidomych). W tabeli prowadzi Wisła Kraków Blind Football, która była gospodarzem pierwszego turnieju. Powody do zadowolenia ma również Śląsk Wrocław Blind Football. Ekipa z Dolnego Śląska wkrótce może otrzymać 3 punkty i zostać wiceliderem rozgrywek.

Ceremonia otwarcia

Hala Cracovia Centrum Sportu Niepełnosprawnych w Krakowie. W ceremonii otwarcia imprezy wzięli udział dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia UMK Elżbieta Kois-Żurek oraz pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. osób z niepełnosprawnościami Bogdan Daśal. Przybyli również wiceprezes zarządu Małopolskiego Związku Piłki Nożnej Zbigniew Lach i prezes zarządu TS Wisła Kraków Rafał Wisłocki. Podobnie jak rok temu, do rywalizacji przystąpiło 6 drużyn. Każda z nich jest zobowiązana do zorganizowania ligowego turnieju z meczami według zasady każdy z każdym. Na początek w roli gospodarza wystąpiła Wisła Kraków BF (2. miejsce w sezonie 2018/2019), Śląsk Wrocław BF (3. miejsce), BSC Praga (4. miejsce), OBSV Wiedeń (5. miejsce) i LASS Budapeszt (6. miejsce).

Fotel lidera

Wisła rozpoczęła nowy sezon od bezbramkowego remisu z Avoy MU Brno. Następnie przegrywała 0:1 z BSC Praga, ale ostatecznie wygrała 3:2. Dwie bramki zdobył Marcin Ryszka, a jedną – Martin Jung. W swoim ostatnim sobotnim spotkaniu Biała Gwiazda zremisowała 0:0 ze Śląskiem. Natomiast w niedzielę dwukrotnie wygrała 1:0, najpierw z OBSV Wiedeń, a później z LASS Budapeszt. W tych meczach na listę strzelców wpisywał się Martin Jung. – Zrobiliśmy to, co zakładaliśmy. Odkąd bierzemy udział w LCE [w dwóch poprzednich sezonach jako Tyniecka NWP – przyp. red.], to turnieje u siebie nam nie wychodziły. Tak się działo z różnych przyczyn, a teraz nastąpiło przełamanie. Cieszymy się z jedenastu punktów i pozycji lidera, którą chcemy zachować do końca – powiedział „NS” Piotr Nieszczyński, trener Wisły Kraków BF.

Śląsk Wrocław BF – OBSV Wiedeń

Kibice znów mogą emocjonować się meczami Ligi Centralnej Europy w blind futbolu. Pierwszy turniej sezonu 2019/2020 odbył się 7–8 grudnia w Karcher

Robert Mkrtychyan tuż po zdobyciu gola w meczu z OBSV Wiedeń

Marcin Ryszka (z lewej)

BSC Praga – OBSV Wiedeń

Robert Mkrtychyan (z prawej)

Z kolei Marcin Ryszka nie ukrywał radości z kompletem punktów w meczach z drużynami z Pragi, Wiednia i Budapesztu. Jak zaznaczył, w poprzednim sezonie Wisła nie zawsze wygrywała z tymi ekipami. Według niego turniej udowodnił, że krakowianie nie mają wąskiego składu, a coraz większe znaczenie odgrywają młodszy zawodnicy.

Pozytywny występ

W październiku Śląsk Wrocław BF wygrał Klubowe Mistrzostwa Świata w Bułgarii. Jednak do Krakowa nie przyjechało trzech zawodników, którzy mieli ogromny wkład w ten sukces. To napastnik Łukasz Byczkowski, obrońca Adrian Słoninka oraz bramkarz Radosław Majdan (były reprezentant Polski).

– To spore osłabienie, być może z tymi zawodnikami w składzie byłibyśmy liderem rozgrywek. Ale sport uczy radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Ten turniej pokazał, że zmiennicy też potrafią bardzo dobrze zagrać. Nasz występ należy ocenić pozytywnie – stwierdził Lubomir Prask, trener Śląska.

Wrocławianie rozpoczęli od zwycięstwa 1:0 z OBSV Wiedeń, po bramce Roberta Mkrtychjana. I to był jedyny gol zdobyty przez ekipę z Dolnego Śląska w trakcie całego weekendu. W trzech rozegranych meczach bezbramkowo zremisowali z LASS Budapeszt, Wisłą i BSC Praga. A zaplanowane na niedzielny poranek spotkanie z Avoy MU Brno nie doszło do skutku.

– O godzinie 8:00 mieliśmy grać, ale przeciwnik się nie pojawił w hali. Mamy bardzo profesjonalnych sędziów, którzy sędziują na arenie międzynarodowej. Oni zakończyli mecz i ogłosili walkower na naszą korzyść. Co mnie zaskoczyło, w blind futbolu oznacza to wynik 6:0 – opisał Robert Mkrtychyan, kapitan Śląska.

Sporna kwestia

Mecz wrocławian z Avoy MU nie jest jeszcze uwzględniony w tabeli. Czesi przekonywali, że nie wiedzieli o zmianie kalendarza gier. W tej sytuacji możliwe są dwie opcje: walkower lub rozegranie spotkania podczas innego turnieju.

– Ten drugi wariant jest krzywdzący dla nas. Nie zawiniłoby w tej sytuacji, a musielibyśmy zagrać dodatkowy mecz w trakcie weekendu. Sędziowie rozstrzygają na podstawie przepisów, ale to drużyny tworzą LCE. Ona ma być przyjacielska, jednak należy przestrzegać ustalonych zasad – powiedział Lubomir Prask. Jak dodał Piotr Nieszczyński, w trakcie turnieju nie było czasu na spokojne rozstrzygnięcie sytuacji przez przedstawicieli wszystkich ekip.

Ostateczna decyzja powinna zapaść w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Nikt bowiem nie chciałby czekać do kwietnia, kiedy zostanie rozegrany następny turniej.

O najwyższe cele

W ostatnich latach start rozgrywek odbywał się we wrześniu, a dwie kolejne imprezy rozgrywano jeszcze przed przerwą zimową. Zmagania kończyły się przed wakacjami.

Lubomir Prask

Radość zawodników Wisły po ostatnim meczu

Rozpoczęty właśnie sezon potrwa do jesieni 2020 r.

– Dążymy do tego, żeby już nie było meczów pod dachem. To nieco inna i trudniejsza dyscyplina, inaczej słyhać piłkę. Akurat hala w Krakowie została odpowiednio wygłuszona, ale akustyka innych obiektów jest gorsza – powiedział Robert Mkrtychyan.

Kapitan Śląska nie wystąpi w najbliższym ligowym meczu. Będzie pauzował za czerwoną kartkę, którą otrzymał za starcie z jednym z gra-

Wisła Kraków BF – Avoy MU Brno.tif

czy BSC Praga. Wrocławianie chcieliby zająć w LCE lepsze miejsce niż w poprzednim sezonie. Krakowianie również myślą o poprawieniu swoich osiągnięć.

– Pamiętam, że kiedyś już byliśmy liderem w lidze. Nie wiem, czy teraz będzie nam łatwiej. Mam nadzieję, że zwycięstwo u siebie będzie kopem motywacyjnym. Teraz okres roztrenowania, a od stycznia solidne treningi – podkreślił Marcin Ryszka.

Rafał Wisłocki, prezes TS Wisła Kraków

Ten rok to niezwykle czas dla Wisły. Wiele z tego, co udało się zrobić, zapisze się w historii. Powołanie Wisły Kraków Blind Football to chyba najlepsza rzecz, jaka udało nam się w ostatnich miesiącach. Chłopaki mają dobre warunki do treningu, są utożsamiani z klubem, sami też czują więź z Białą Gwiazdą. Wisła mocno promuje tę inicjatywę, dzięki temu więcej osób ma świadomość, czym jest piłka nożna osób niewidomych. Jednak cały czas musimy pracować nad tym, żeby ta wiedza społeczeństwa była jeszcze większa. Często nie interesujemy się sprawami, które nie dotyczą nas bezpośrednio. Marzy mi się, żeby dzieci, które nie widzą, a kochają piłkę, udało nam się zaktywizować i by też mogły zagrać w koszulce z Białą Gwiazdą.

Tabela po pierwszym turnieju

1. Wisła Kraków BF	5	11	5:2
2. OBSV Wiedeń	5	7	2:2
3. Avoy MU Brno	4	6	2:1
4. Śląsk Wrocław BF	4	6	1:0
5. BSC Praga	5	4	5:7
6. LASS Budapeszt	5	2	1:4

Lucyna Kornobys
i Renata Śliwińska

Natalia Partyka i Dorota Bucław

Renata Kaluża

Rok 2019 – polski sport paraolimpijski rośnie w siłę!

dokończenie ze str. 38

Zwycięzcą Plebiscytu głosami internautów został srebrny medalista parapyłwackich mistrzostw świata w Londynie Jacek Czech i to on otrzymał statuetkę im. Sir Ludwiga Guttmanna.

– Rok 2019 w Polsce dla ruchu paraolimpijskiego był genialny – nie kryje zadowolenia prezes PKPar i PZSN „Start” Łukasz Szelięga. – Rekordowe budżety, dwie gale, podsumowanie 20-lecia w strukturach IPC, pierwszy Plebiscyt na Sportowca – wszystko to z udziałem najważniejszych osób w kraju – prezydenta Andrzeja Dudy, ministra sportu Witolda Bańki, a teraz Danuty Dmowskiej-Andrzejuk. Fakt, że zarówno pan prezydent, jak i minister Bańka nagrali spoty z życzeniami z okazji 30-lecia Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego, które zostały wyemitowane podczas uroczystej Gali w Bonn i w mediach IPC, to ogromna nobilitacja dla działań Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego na tle innych komitetów międzynarodowych. A fakt, że nagrodą w Plebiscycie dla zwycięzców jest statuetka autorstwa znanego rzeźbiarza Andrzeja Renesa i nosi prestiżową nazwę im. Sir Ludwiga Guttmanna, to dla nas taka wisienka na torcie.

W mijającym roku chwile radości przynieśli nam również reprezentanci sportów zimowych. Monika Kotzian została pierwszą Polką ze złotym medalem mistrzostw świata w parasnówboardzie. W Pycha stanęła na najwyższym stopniu podium w snowboardcrossie (kat. SB-UL).

Już na początku roku Igor Sikorski potwierdził przynależność do światowej czołówki, startując w zawodach paraalpejskich w Kranjskiej Gorze, gdzie sięgnął po brązowy medal w slalomie (monoski).

Biało-czerwoni święcili też międzynarodowy sukces na mistrzostwach świata w tańcach na wózkach w Bonn. Piotr Iwanicki z Nadine Kinczel zdobyli srebro w konkurencji combi w tańcach latynoamerykańskich.

Do najważniejszych wydarzeń roku 2020 należeć będą przede wszystkim XVI Igrzyska Paraolimpijskie w Tokio (25 sierpnia – 6 września), wcześniej jednak odbędą się organizowane przez Polski Komitet Paraolimpijski European Winter Para Sports Event, Poland 2020 (24 lutego – 2 marca) oraz Paralekkoatletyczne Mistrzostwa Europy w Bydgoszczy (2–7 czerwca) organizowane przez PZSN „Start”. Istotnym wydarzeniem w sporcie osób z niepełnosprawnościami będą także niewątpliwie mistrzostwa Europy w Krakowie w Amp Futbolu (12–20 września).

Krótko mówiąc, rok 2019 był intensywny, ale 2020 to będzie prawdziwa PETARDA!

Info: PKPar,

fot.: Bartłomiej Zborowski / PZSN „Start”, archiwum „NS”